

ЛЕТОПИС
ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

Год. VI
Број 6
2021.
ISSN 2560-3388

ЛЕТОПИС

ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК
И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

ЛЕТОПИС

1. Књига у коју се хронолошким редом уписују важнији догађаји;
2. Пригодан запис неког догађаја; оно што је вредно да се унесе у летопис;
3. Чест назив за часописе или повремене списе.

(*Речник српскохрватскога књижевног језика*, књига трећа, Матица српска – Матица хрватска, Нови Сад – Загреб, 1969, стр. 197)

САДРЖАЈ

Реч уредника.	7
Статут Друштва за српски језик и књижевност Србије	9
Органи Друштва – структура	21
Записници о раду Друштва током 2021. године.	25
Записник са редовне Скупштине Друштва за српски језик и књижевност Србије.	25
Записник са Седнице Друштва за српски језик и књижевност Србије (састанак оперативног дела Управе)..	38
Записник са Седнице Друштва за српски језик и књижевност Србије (састанак оперативног дела Управе и председникâ подружница)	39
Записник са ванредне Седнице Друштва за српски језик и књижевност Србије.	45
Обавештења	47
Извештај о раду Националног просветног савета Републике Србије.	47
Обавештење о Зборнику радова „Статус српског језика и књижевности у образовном систему”	50
Закон о родној равноправности	50
Декларација о канону српске књижевности	53
Е-мисија	57
Препорука за нове облике писмених задатака	58
Поводом финансирања вебинара „Савремени изазови наставе српског као завичаној језика”	59
Извештаји подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије (преглед рада)	61
Извештај о раду Београдске подружнице	61
Извештај о раду Друштва за српски језик и књижевност за Подунавски округ за 2021. годину	83
Извештај о раду Шабачке подружнице у школској 2020/2021. години	90
Извештај о раду подружнице Друштва за српски језик и књижевност Расинског округа у школској 2020/2021. години	94

Извештај о раду Друштва за српски језик и књижевност за српски језик Златиборског округа	99
Извештај о раду Друштва за српски језик и књижевност за Браничевски округ	101
Извештај о раду Друштва за српски језик и књижевност Краљево за школску 2020/2021. годину.	102
Извештај о раду Друштва за српски језик и књижевност „Старо Косово” Штрпце у школској 2020/2021. години	105
Стручно и методичко усавршавање наставника Српског језика и књижевности	115
Хроника 62. Републичког зимског семинара	115
Извештај о одржаним семинарима Друштва за српски језик и књижевност Србије	119
Ка савременој настави српског језика и књижевности II – извештај о семинарима	119
Савремени изазови наставе српског као завичајног језика – како повећати мотивацију ученика (вебинар за наставнике српског језика као завичајног)	120
Савремени изазови наставе српског као завичајног језика – проблем тзв. „комбинованих” одељења (вебинар).	124
Најуспешнија методичка припрема за час српског језика или књижевности – награда „Проф. др Милија Николић”	128
Извештаји са такмичења	177
Пројекат – Признања најбољим наставницима	189
In memoriam – Др Вукосава Живковић.	207
Уместо закључка: Књижевни оглас	209

РЕЧ УРЕДНИКА

Управа Друштва за српски језик и књижевност Србије одлучила је и овај пут да штампа шести број *Летописа* Друштва, за 2021. годину. Број ће се појавити и у електронској форми и биће доступан свим заинтересованим наставницима, на сајту Друштва.

Потреба за оваквом књигом произашла је из многобројних активности које наше удружење обавља. Различита обавештења, одлуке, писма, извештаји, обраћања јавности и други садржаји редовно се постављају на сајт Друштва, али се старе информације брзо замењују новима и често се забораве.

Како се људи који организују послове у Друштву бирају за мандатни период од две године, свако нов у том послу нађе се пред истим изазовом: како да се упути у захтеве посла и редослед поступања; које активности треба да организује и спроводи. Писани траг, забележен у Летопису, остаје као поуздани сведок времена у ком је настао.

Други значајан разлог за штампање Летописа је и потреба да се шире упознамо са радом подружница Друштва, те се у овој књизи уприличије њихово представљање. Председницима подружница остављена је слобода да сами осмисле како ће укратко описати рад своје подружнице, да ли у виду извештаја, хронике или најаве активности, па су и прилози у том смислу разнородни.

Уз Информатор са Републичког зимског семинара и уз часописе „Књижевност и језик” и „Свет речи”, појава ове књиге ће обезбедити континуирано информисање наставника у нашој земљи о главним и споредним активностима Друштва током једне календарске године и учинити транспарентнијим наше напоре да се као добровољно Друштво бавимо питањима значајним за наставу српског језика и књижевности у Републици Србији.

И 2021. година била је нетипична, непријатна, али и изазовна. Ове године Друштво је наставило са промењеним начином рада, усклађујући своју делатност са захтевима тренутка у коме живимо. Због епидемиолошке ситуације били смо онемогућени да наставимо са такмичењима и одржавањем једнодневних семинара у пуном обиму, али су планови Друштва ипак донекле испуњени. Сада се надамо години у којој ће се живот наставника српског језика и књижевности и њихових ученика вратити

колико-толико у нормалу, као и заједничким дружењима и свим будућим активностима и изазовима који су пред нашој заједницом.

Зона Мркаљ

СТАТУТ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

У складу с одредбама чл. 12. и 22. Закона о удружењима („Службени лист РС”, број 51/2009. и 99/2011), председник Друштва за српски језик и књижевност Србије, по овлашћењу Скупштине Друштва са седнице одржане 30. 06. 2016. године у Београду, сачињава пречишћени текст

СТАТУТА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

НАЧЕЛНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Друштво за српски језик и књижевност Србије (у даљем тексту: Друштво) основано је као невладино, непрофитно струковно удружење, на неодређено време, ради остваривања циљева из области српског језика и књижевности.

Оснивачка Скупштина Друштва за српски језик и књижевност Србије констатује да је у Регистру удружења, који води Агенција за привредне регистре, уписано и регистровано *Друштво за српски језик и књижевност Србије*, које је изворно основано и започело с радом још 15. 01. 1910. године, са седиштем у Београду, Студентски трг број 6. Садашње седиште Друштва је у Београду, на Филолошком факултету, Студентски трг 3. Друштво се ускладило са Законом о удружењима 2010. године.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ДРУШТВА

Члан 2.

Област остваривања циљева Друштва је окупљање научника и стручњака из области српског језика и књижевности, као и наставника тих предмета у свим врстама школа на подручју Републике Србије, затим, окупљање свих заинтересованих лица која се баве науком о језику и књи-

жевности и наставом те групе предмета, као и грађана који се интересују за унапређење језичке и књижевне културе, ради остваривања заједничких циљева и задатака утврђених овим Статутом.

Циљеви и задаци Друштва су:

- истраживање и изучавање општих и посебних питања о српском језику и књижевности, као и наставе тога предмета у свим врстама школа у којима се предаје (од основне школе до факултета);
- стручно и методичко усавршавање наставних кадрова;
- подстицање на рад младих научника и наставника и помагање њиховог индивидуалног рада и развика;
- популарисање резултата науке и наставе српског језика и књижевности;
- сарадња са Министарством просвете и његовим заводима (Завод за унапређивање образовања и васпитања и Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања), Министарством науке, Министарством културе, центрима за усавршавање наставника, задужбинама, научним, просветним и другим институцијама и асоцијацијама у циљу унапређивања наставе српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;
- упућивање чланова на научну, стручну и методичку литературу из области језика и књижевности.

Члан 3.

Друштво своје задатке остварује:

- одржавањем општих и посебних састанака и стручних скупова на којима се расправљају научни и стручни радови чланова Друштва, као и о питањима која интересују чланове;
- самосталним или у заједници са другим организацијама организовањем семинара, предавања, трибина, промоција, курсева и других облика образовања у области унапређивања наставе српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;
- учешћем у изради наставних програма, уџбеника, приручника и других облика образовног садржаја;
- бављењем актуелним питањима српског језика и књижевности;
- издавањем/објављивањем књига, часописа и других публикација везаних за унапређивање наставе српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;
- сарадњом са државним органима и организацијама, универзитетима, школама, другим стручним удружењима и организацијама у земљи и иностранству које се баве наставом српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;

- организовањем стручних екскурзија за чланове;
- организовањем разних такмичења и смотри.

Члан 4.

Ради остваривања својих циљева Друштво:

- преко својих представника у градовима и окрузима Републике Србије (изабраних према одредбама овог Статута) прати дефинисање и реализацију активности утврђених на нивоу Друштва, као и креирање платформе и сачињавање акционих планова за реализацију дефинисаних активности;
- своје задатке остварује одржавањем општих и посебних састанака и стручних скупова на којима се расправљају научни и стручни радови чланова Друштва и других позваних лица;
- самостално или у заједници са другим институцијама организује конгресе, семинаре, предавања, трибине, курсеви и друге облике активности, ради унапређивања свих научних дисциплина из оквира српског језика и књижевности;
- бави се актуелним питањима српске традиције, језика, књижевности и културе;
- издаје/објављује књиге, часописе и друге публикације везане за унапређивање науке о српском језику и књижевности, а у сарадњи и уз сагласност рецензената које за сваку публикацију именује Друштво;
- сарађује са државним органима и организацијама, универзитетима, школама, музејима и другим стручним удружењима и организацијама у земљи и иностранству које се баве изучавањем српског језика и књижевности, као и српске традиције, културе и историје;
- организује теренска истраживања;
- организује стручне екскурзије за студенте и чланове Друштва.

Члан 5.

Друштво се може удруживати у савезе сродних друштава и друге асоцијације у земљи и иностранству (Савез славистичких друштава, Међународни славистички комитет и др.).

Одлуку о удруживању из претходног става доноси Скупштина Друштва.

НАЗИВ И СЕДИШТЕ ДРУШТВА

Члан 6.

Назив удружења је: „Друштво за српски језик и књижевност Србије”.

Седиште Друштва је у Београду; адреса: Студентски трг 3.

Друштво своју активност обавља на територији Републике Србије.

Друштво има статус правног лица.

За своје обавезе Друштво одговара целокупном својом имовином.

ИЗГЛЕД И САДРЖИНА ПЕЧАТА

Члан 7.

Друштво има печат округлог облика на чијој ивици је утиснут натпис „Друштво за српски језик и књижевност Србије”.

Штамбиљ Друштва је правоугаоног облика са натписом „Друштво за српски језик и књижевност Србије”, Београд, Студентски трг 3.

Меморандум садржи назив Друштва, седиште и друге податке који олакшавају комуникацију Друштва са трећим лицима (поштански фах, телефон, e-mail, ПИБ, матични број, назив пословне банке и број рачуна и сл.).

Друштво може имати и своје делове – подружнице, које немају статус правног лица. Уколико се подружнице самостално региструју као посебна правна лица (у складу са прописима о удружењима и законом о регистрацији), дужне су да своје циљеве, задатке и општа акта усагласе с правилима и организацијом рада Друштва. Однос подружница и Друштва регулише се посебним Правилником који доноси Управа.

ОСТВАРИВАЊЕ ЈАВНОСТИ РАДА

Члан 8.

Рад Друштва је јаван.

Јавност рада и начин обавештавања јавности о том раду обезбеђује се објављивањем плана и програма рада Друштва, годишњих обрачуна и извештаја о активностима на скупштинама Друштва.

Управни одбор се стара о редовном обавештавању чланства и јавности о раду и активностима удружења, непосредно, у електронској или

штампаној форми, путем интерних публикација, односно путем саопштења за јавност, или на неки други примерени начин.

Годишњи обрачуни и извештаји о активности Друштва подnose се члановима на седници Скупштине.

УСЛОВИ И НАЧИН УЧЛАЊИВАЊА И ПРЕСТАНКА ЧЛАНСТВА

Члан 9.

Чланови Друштва су редовни и почасни.

Чланови Друштва могу бити: научни радници из области српског језика и књижевности, наставници тих предмета у свим врстама школа, сва лица која се баве науком о језику и књижевности и њиховом наставом, као и грађани који се интересују за унапређивање језичке и књижевне културе.

Почасни чланови Друштва могу бити заслужни наши и страни држављани, првенствено они који су допринели развоју српског језика и књижевности.

Изузетно, малолетно лице са навршених 14 година живота може се учланити у Друштво уз прилагање оверене изјаве његовог законског заступника о давању сагласности.

За лице млађе од 14 година пријаву подноси његов законски заступник.

Члан 10.

Одлуку о пријему у чланство доноси Скупштина, на писмено образложен предлог три члана, и о томе без одлагања обавештава подносиоца пријаве.

Члан може иступити из чланства давањем писане изјаве о иступању. За иступање малолетног члана није потребна сагласност законског заступника.

Чланство у Друштву може престати због дуже неактивности члана, непоштовања одредаба овог Статута или нарушавања угледа Друштва.

Одлуку о престанку чланства доноси Скупштина, на образложени предлог Управног одбора.

Члану се мора омогућити изјашњавање о разлозима због којих је поднет предлог за доношење одлуке о престанку његовог чланства у Друштву.

Члан 11.

Чланови Друштва имају једнака права и обавезе.

Члан Друштва има право да:

- равноправно са другим члановима учествује у остваривању циљева и задатака Друштва;
- преко својих представника учествује у одлучивању на Скупштини, као и другим органима Друштва;
- бира и буде биран у органе и радна тела Друштва;
- благовремено и потпуно буде информисан о активностима Друштва и његових органа;
- даје предлоге, мишљења и примедбе на рад органа и радних тела Друштва.

Члан Друштва је дужан да:

- активно доприноси остваривању циљева Друштва;
- учествује, у складу с интересовањем, у активностима Друштва;
- плаћа чланарину;
- обавља друге послове које му повери Управни одбор Друштва.

УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТВА

Члан 12.

Органи Друштва су Скупштина, Управни одбор (у даљем тексту: Управа), Извршни одбор и Надзорни одбор.

Функцију заступника Друштва врше председник Друштва, који је уједно и председник Управе, као и заменик председника Друштва. Заступници Друштва региструју се у складу са законом.

Члан 13.

Скупштина је највиши орган Друштва.

Скупштина:

- 1) доноси план и програм рада Друштва, утврђује основне смернице рада Друштва;
- 2) усваја оснивачки акт и Статут, као и њихове измене и допуне;
- 3) усваја друге опште акте Друштва;
- 4) бира и разрешава чланове Управног, Извршног и Надзорног одбора;
- 5) разматра и усваја, најмање једном годишње, извештај о раду Управног и Надзорног одбора, који се упућују Савезу;

- 6) разматра и усваја финансијски план и годишњи финансијски извештај;
- 7) одлучује о статусним променама и престанку рада Друштва;
- 8) одлучује о удруживању у савезе и друге асоцијације у земљи и иностранству и бира своје представнике у њима;
- 9) бира почасне чланове Друштва.

Скупштину чине сви чланови Друштва који се делегирају за свако заседање из реда подружница, као и целокупни састав Извршног одбора, Управног одбора, Надзорног одбора, ширег састава Управе и сви почасни чланови Друштва.

Скупштина се редовно састаје најмање једном годишње, трећег дана Републичког зимског семинара за наставнике српског језика и књижевности, на Филолошком факултету у Београду.

Ванредна седница Скупштине може се заказати на образложени захтев Управног одбора, Надзорног одбора, као и на иницијативу најмање једне трећине чланова Скупштине и на њој се решавају само она питања ради којих је сазвана.

Захтев из претходног става се подноси Управном одбору у писменом облику и у њему се морају навести и образложити питања чије се разматрање предлаже.

Председник Управног одбора је дужан да најкасније осам дана пре одржавања ванредне Скупштине обавести чланове Друштва о њеном сазивању и дневном реду, а ванредна Скупштина се мора одржати најкасније у року од 30 дана од дана подношења захтева за њено сазивање. Председник Друштва, Надзорни одбор и уредници редакција подносе Скупштини писмене извештаје на крају мандатног периода.

Скупштина разматра и оцењује рад својих органа.

Седницу Скупштине сазива Управни одбор и писменим/електронским путем обавештава чланове о месту и времену одржавања седнице и предлогу дневног реда.

Седницом председава председник или заменик председника Управног одбора или други члан Управног одбора, које одреди председник Управног одбора, до избора Радног председништва за то заседање.

Радно председништво од пет чланова бира се јавним гласањем присутних чланова Скупштине.

Скупштина пуноправно одлучује ако је присутна најмање једна половина чланова.

Скупштина одлучује већином гласова присутних чланова, осим ако посебним законом или овим Статутом није предвиђена квалификована већина.

За одлуку о изменама и допунама Статута, статусним променама и престанку рада Друштва неопходна је двотрећинска већина гласова присутник чланова.

Скупштина може донети пословник о свом раду.

Члан 14.

Управни одбор, односно Управа је извршни орган Друштва који се стара о спровођењу циљева Друштва утврђених овим Статутом, извршава одлуке Скупштине и учествује у организацији научних састанака Друштва.

Управа посебно:

- 1) руководи радом Друштва између две седнице Скупштине и доноси одлуке ради остваривања циљева Друштва;
- 2) организује редовно обављање делатности Друштва;
- 3) поверава посебне послове појединим члановима;
- 4) доноси финансијске одлуке;
- 5) оснива радна тела, која имају функцију и саветодавних, техничких и стручних служби и именује чланове и координаторе тих тела, чији мандат не може бити дужи од трајања мандата Управног одбора;
- 6) доноси пословник о раду Управног одбора;
- 7) одлучује о покретању поступка за измене и допуне Статута, сопственом иницијативом или на предлог најмање пет чланова Скупштине и припрема предлог измена и допуна, који подноси Скупштини на усвајање;
- 8) одлучује о покретању поступка за накнаду штете причињену Друштву одлукама чланова органа Друштва, у складу са Законом и, по потреби, одређује посебног заступника за тај поступак;
- 9) бира комисије за спровођење такмичења, фестивала који реализују програм рада;
- 10) одлучује о другим питањима за која нису, законом или овим Статутом, овлашћени други органи Друштва.

Управа има 19 чланова.

Управа пуноважно одлучује ако је присутно најмање једна половина чланова, а одлуке доноси већином гласова присутних чланова.

Мандат чланова Управе траје две године и могу се поново бирати на исту функцију.

Председник Друштва је истовремено и председник Управе.

Листу кандидата за чланове Управе сачињава Кандидациона комисија, именована од стране Скупштине.

За чланове Управе изабрани су кандидати који су добили највећи број гласова присутних чланова – делегата Скупштине.

Управа може донети пословник о свом раду.

Члан 15.

Председник Управе сазива седнице Управе и руководи његовим радом.

У одсуству председника, седнице сазива и радом Управе руководи заменик председника. У одсуству председника и заменика председника, седнице сазива и радом Управе руководи један од потпредседника Друштва.

Члан 16.

Скупштина бира **Извршни одбор** у чији састав улазе: председник, заменик председника, три потпредседника, секретар и заменик секретара Друштва.

Извршни одбор непосредно руководи радом свих облика деловања Друштва и управља имовином Друштва.

Извршни одбор:

- 1) доноси планове и правилнике којима се ближе регулише рад Друштва;
- 2) предлаже мере и подноси предлоге за реализовање активности у надлежности Скупштине и Управног одбора;
- 3) врши избор радника за обављање стручних и административних послова;
- 4) врши и друге послове који проистичу из закона и овог Статута.

Председник Друштва:

- 1) представља и заступа Друштво;
- 2) одговара за законитост рада Друштва;
- 3) организује редовно обављање делатности Друштва;
- 4) спроводи и потписује одлуке и друга акта које доноси Управа;
- 5) брине о извршавању програма, планова, одлука и закључака Скупштине и Управе и финансијски је налогодавац за извршење финансијског плана;
- 6) стара се о остваривању циљева Друштва и права и обавеза чланова Друштва и предузима потребне мере;
- 7) подноси Скупштини годишње, а по потреби и периодичне извештаје о свом и раду Управе и Друштва;
- 8) брине се о вођењу прописаних евиденција и пословних књига;

- 9) одобрава службена путовања у иностранству;
- 10) поверава посебне послове појединим члановима;
- 11) одлучује о правима и обавезама запослених у Друштву;
- 12) обавља и друге послове у складу са Статутом и другим општим актима Друштва.

Потпредседници Друштва:

- 1) спроводе одлуке, закључке и препоруке Скупштине и Управног одбора;
- 2) координирају свим такмичењима Друштва;
- 3) организују издавачку делатност;
- 4) обављају дужности из тачака 5), 6) и 7) претходног става овог члана.

Секретар и заменик секретара Друштва:

- 1) баве се организационим пословима и питањима за потребе Друштва;
- 2) координирају рад подружница.

Члан 17.

За посебне резултате постигнуте у остваривању циљева и задатака Друштва, Друштво похваљује и награђује своје чланове, а за изузетан допринос и афирмацију Друштва додељује Повељу. Предлог подноси Управни одбор или комисија која се у ту сврху формира.

НАЧИН СТИЦАЊА СРЕДСТАВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА И РАСПОЛАГАЊЕ СРЕДСТВИМА

Члан 18.

Друштво прибавља средства од:

- чланарине својих чланова, чију висину за сваку календарску годину утврђује Скупштина;
- добровољних прилога;
- донација и поклона (у новцу и натури);
- спонзорства;
- финансијских субвенција;
- наследства и легата;
- камата на улоге;
- закупнине;
- на други законит начин.

Друштво може прибављати средства и од котизације за семинаре, скупове, конгресе и друге облике својих активности утврђених овим Статутом.

Друштво води пословне књиге, сачињава финансијске извештаје и подлеже вршењу ревизије финансијских извештаја, ако је то утврђено прописима о рачуноводству и ревизији.

Друштво, према потреби, издаје зборнике са одржаних скупова и конференција, периодичне публикације и повремене стручне публикације за стручно усавршавање својих чланова, као и билтене и информаторе о појединим активностима Друштва.

Главне и одговорне уреднике часописа, едиција и редакција бира Управни одбор.

Извештај о раду редакција саставни су део извештаја о раду Друштва у целини и подносе се Скупштини.

Члан 19.

Друштво прибавља средства и обављањем претежне привредне делатности.

Друштво се у складу са законом бави и издавањем књига, часописа и другом издавачком делатношћу, осталим образовањем, уметничким стваралаштвом, истраживањем и развојем у друштвеним и хуманистичким наукама, те подстиче бављење културним активностима.

Друштво набројане активности обавља у смањеном обиму у складу са Законом о удружењима без циља стицања добити.

Друштво може обављати и друге делатности укључујући и спољно-трговинску делатност у складу са законом.

Друштво ће с обављањем претежне привредне делатности отпочети по извршеном упису у Регистар привредних субјеката.

Добит остварена на начин из става 1. овог члана може се користити искључиво за остваривање циљева Друштва, укључујући и трошкове редовног рада Друштва и сопствено учешће у финансирању одређених пројеката.

Друштво нема ни једно стално запослено лице и већина послова обавља се на добровољној основи, волонтерски. За потребе обављања одређених послова у Друштву, Друштво може, у складу са законом, закључити одговарајући уговор о обављању конкретних послова.

Друштво може имати покретну и непокретну имовину.

ПРЕСТАНАК РАДА ДРУШТВА

Члан 20.

Друштво престаје с радом одлуком Скупштине Друштва, када престану услови за остваривање циљева Друштва, као и у другим случајевима предвиђеним законом.

ПОСТУПАЊЕ С ИМОВИНОМ ДРУШТВА У СЛУЧАЈУ ЊЕГОВОГ ПРЕСТАНКА

Члан 21.

У случају престанка рада Друштва, преостала имовина предаје се Филолошком факултету у Београду, Одсеку за српски језик и Одсеку за српску књижевност као институцији која има исти циљ као и Друштво, уколико Скупштина не одлучи да прималац његове имовине буде неко друго домаће недобитно правно лице које је основано ради остваривања истих или сличних циљева.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

Овлашћује се Управни одбор да према потреби донесе пословнике којима ће се ближе уредити функционисање појединих органа (осим Скупштине) и радних тела Друштва.

Члан 23.

На сва питања која нису регулисана статутом непосредно ће се примењивати одредбе Закона о удружењима.

Члан 24.

Овај Статут усвојен је на Скупштини Друштва за српски језик и књижевност Србије, одржаној 30. 06. 2016. године, којим даном и ступа на снагу.

Ступањем на снагу овог Статута престаје да важи Статут Друштва за српски језик и књижевност Србије, донет на Скупштини Друштва 13. 02. 2016. године.

Овлашћује се председник Друштва да сачини пречишћени текст Статута и региструје га код Агенције за привредне регистре, у складу с одредбама закона о регистрацији.

ОРГАНИ ДРУШТВА – СТРУКТУРА

Ужи састав (оперативни део Управе):

- председник: Весна Ломпар, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- заменик председника: Славко Петаковић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- потпредседници: Вељко Брборић, Филолошки факултет Универзитета у Београду; Бошко Сувајџић, Филолошки факултет Универзитета у Београду; Александар Милановић, Филолошки факултет Универзитета у Београду; Зона Мркаљ, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- секретар: Босиљка Милић, дугогодишњи члан Друштва у пензији
- заменик секретара: Мина Ђурић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- технички секретари: Марија Запутил, ШОСМО „Стеван Мокрањац”, Пожаревачка гимназија, Пожаревац; Саша Јефтић, Београд
- администратор: Милан Шиповац, Осма београдска гимназија

Управа:

1. Љубомир Поповић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
2. Душан Иванић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
3. Милорад Дешић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
4. Милан Стакић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
5. Љиљана Бајић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
6. Милка Андрић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС
7. Душка Кликовац, Филолошки факултет Универзитета у Београду
8. Оливера Радуловић, Филозофски факултет, Нови Сад
9. Весна Муратовић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Београд
10. Зорица Несторовић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
11. Александар Јовановић, Учитељски факултет, Београд
12. Ана Батас, Филолошки факултет Универзитета у Београду

13. Велиша Јоксимовић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Пожаревац
14. Милорад Дашић, IX београдска гимназија, Београд
15. Валентина Питулић, Филозофски факултет, Косовска Митровица
16. Душица Мињовић, ОШ „Младост”, Нови Београд
17. Јасмина Пивнички, Гимназија „Јован Јовановић Змај”, Нови Сад
18. Златко Грушановић, Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд
19. Јасмина Станковић, ОШ „Ђирило и Методије”, Београд

Шири састав Управе:

1. Вукосава Живковић, Земунска гимназија, Земун
2. Мирјана Ђрдинић, Гимназија „Јован Јовановић Змај”, Нови Сад
3. Наташа Станковић Шошо, Филолошки факултет Универзитета у Београду
4. Мирјана Стакић Савковић, Филолошка гимназија, Београд
5. Јадранка Милошевић, Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд
6. Миљана Кравић, ОШ „Иво Андрић”, Радинац

Почасни чланови Управе:

1. Љубица Ненезић, пензионер, Крушевац
2. Надежда Милошевић, пензионер, Београд
3. Милан Крсмановић, пензионер, Београд
4. Пера Трифковић, пензионер, бивши директор ОШ „Вукова спомен школа”, Тршић

Председници подружница:

1. Београд – Данијела Милићевић
2. Нови Сад – Оливера Ђурчић
3. Ниш – Светлана Медар
4. Краљево – Наташа Распоповић
5. Сомбор – Лидија Неранчић Чанда
6. Шабац – Миле Радовановић
7. Суботица (Подружница „Сава Мркаљ”) – Миланка Станкић
8. Врњачка Бања – Данијела Васовић
9. Косовска Митровица – Марија Миљковић
10. Подунавски округ (Смедерево) – Миљана Кравић
11. Колубарски округ (Ваљево) – Маријана Неговановић Обрадовић
12. Топлички округ (Прокупље) – Милка Тошић
13. Шумадијски округ (Крагујевац) – Никола Настић
14. Расински округ (Крушевац) – Душица Добродолац

15. Јабланички округ (Лесковац) – Душан Благојевић
16. Браничевски округ (Пожаревац) – Славица Јовановић
17. Моравички округ (Чачак) – в.д. Слађана Парезановић
18. Златиборски округ – Марија Јеверичић
19. Косовско Поморавље (Штрпце, Подружница „Старо Косово”) – Душанка Илић
20. Бор (Борски округ) – Саша Чорболаковић

Стални чланови организационих одбора такмичења:

1. Александар Поповић, директор ОШ „Вукова спомен школа”, Тршић
2. Радован Ковачевић, директор Карловачке гимназије, Сремски Карловци
3. Славица Шокица, Карловачка гимназија, Сремски Карловци
4. Драгана Ћећез Иљукић, Филолошка гимназија, Београд

Извршни одбор:

1. Весна Ломпар, Филолошки факултет Универзитета у Београду
2. Славко Петаковић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
3. Вељко Брборић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
4. Бошко Сувајџић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
5. Александар Милановић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
6. Зона Мркаљ, Филолошки факултет Универзитета у Београду
7. Босиљка Милић, дугогодишњи члан Друштва у пензији

Надзорни одбор:

1. Злата Златановић, председник
2. Верица Ракоњац Павловић, члан
3. Бранка Максимовић, члан
4. Јагода Жунић, члан
5. Милан Алексић, члан

Делегати у Савезу славистичких друштава:

1. Бошко Сувајџић
2. Рајна Драгићевић
3. Вељко Брборић
4. Зона Мркаљ
5. Александар Милановић

ЗАПИСНИЦИ О РАДУ ДРУШТВА ТОКОМ 2021. ГОДИНЕ

ЗАПИСНИК СА РЕДОВНЕ ГОДИШЊЕ СКУПШТИНЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ (НЕДЕЉА, 31. ЈАНУАР 2021. ГОДИНЕ)

Присутни: Весна Ломпар, Босиљка Милић, Зона Мркаљ, Александар Милановић, Бошко Сувајдић, Славко Петаковић, Љиљана Бајић, Милан Алексић, Душка Кликовац, Мина Ђурић, Весна Муратовић Дробац, Велиша Јоксимовић, Душица Мињовић, Јасмина Станковић, Јагода Жунјић, Оливера Крупез, Данијела Милићевић, Ана Милуновић, Марина Панић, Мирјана Стакић Савковић, Душан Благојевић, Лидија Неранџић Чанда, Марија Миљковић, Маријана Неговановић Обрадовић, Марина Петровић, Мирјана Грдинић, Милка Тошић, Светлана Медар, Душица Добродолац, Оливера Ђурчић, Миле Радовановић, Душанка Илић, Александар Поповић, Милан Шиповац, Саша Јефтић, Марија Запутил, Миљана Кравић.

Поздрављајући присутне, модератор Милан Шиповац појашњава начин рада на седници која се одржава преко платформе Републичког зимског семинара и најављује уводно обраћање Весне Ломпар, председника Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Проф. Весна Ломпар обавештава присутне да се дана 25. 10. 2020. године угасио живот Вукосаве Живковић, професора Земунске гимназије од 1995. године до 2020. године, дугогодишњег члана Управе, сарадника и пријатеља Друштва, те позива да се колегиници ода почаст минутом ћутања.

Након тога, потврдом о присутним делегатима председница конститује да постоји кворум за нормалан рад Скупштине и неометано доношење одлука, те предлаже следећи

Дневни ред:

1. Избор радног председништва, записничара и оверача записника.
2. Извештај о раду Управе Друштва
 - Такмичења у школској 2019/20. години
 - Семинари (*Републички зимски семинар; Ка савременој настави српског језика и књижевности II*)
 - Декларација о неопходности повећања броја часова
 - Е-мисија
 - Сарадња са ЗУОВ-ом (меморандум)

- Кречење просторија Друштва
 - Рад подружница.
3. Извештај Надзорног одбора
 - Финансијски извештај
 4. Извештај уредника часописа Друштва.
 - Издавачка делатност у 2020. години (*Књижевност и језик, Свет речи, Летопис, Информатор*, Михајло Пантић – Писци говоре 2)
 5. План рада у 2021. години
 - Такмичења, *Републички зимски семинар за професоре изван Србије* (22. фебруара 2021), семинари *Ка савременој настави II*, издавачка делатност, популаризација предмета Српски језик и књижевност, округли столови о актуелним питањима.
 6. Разно.

Будући да је једногласно, без измена и допуна, усвојен предложен Дневни ред, приступа се тачкама предвиђеним Дневним редом Скупштине.

1. **Избор радног председништва, записничара и оверача записника.**

За чланове радног председништва предложени су:

1. Босиљка Милић;
2. Зона Мркаљ;
3. Бошко Сувајџић;
4. Александар Милановић.

За записничара је предложена Миљана Кравић, а за оверача записника Јагода Жунић.

Предлог за радно председништво, записничара и оверача записника једногласно је усвојен.

2. **Извештај о раду Управе Друштва.**

- Такмичења у школској 2019/20. години

Славко Петаковић, заменик председника Друштва, подноси кратак извештај о такмичењима у школској 2019/2020. години.

Прошле школске године ванредне мере су диктирале динамику извођења такмичења и одредиле прекид такмичарског циклуса. До проглашења ванредног стања у Републици Србији Друштво је реализовало општински ниво такмичења из књижевности *Књижевна олимпијада* (основне и средње школе) и општински ниво такмичења ученика средњих школа из српског језика и језичке културе. Реализовање осталих нивоа такмичења није било могуће због преласка рада школа на онлајн наставу и забране окупљања већег броја људи. Према речима заменика председника

Друштва, прекид такмичења био је неминован, јер су се морале поштовати прописане мере заштите услед проглашења епидемије.

Такмичења литерарних и лингвистичких секција, такмичење за најбоље основношколске и средњошколске листове и часописе, такмичење за најуспешније писмене задатке ученика средњих школа и конкурс за најбољу методичку припрему из српског језика или књижевности реализована су уобичајеним темпом. О свим набројаним такмичењима поднети су извештаји. Проф. Петаковић у име Друштва похваљује све учеснике, ученике и наставнике, који су се потрудили да својим прегнућем дају допринос овим такмичењима у изузетно тешким околностима.

- Семинари (*Републички зимски семинар; Ка савременој настави српског језика и књижевности II*)

Весна Ломпар подноси кратак извештај о семинару *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* који је одржан 14. новембра 2020. године у Београду (због актуелне епидемиолошке ситуације то је био једини семинар који је реализован током протекле године). Семинар је био у потпуности онлајн, преко платформе Мудл, модератори су били Марина Панић и Милан Шиповац. Читање је било примарна тема ове једнодневне акредитоване обуке, а предавачи су били: мср Душица Божовић, наставник српског језика у Финској (предавање о томе како се надлежне институције у Финској боре са кризом читања код ученика), проф. др Зона Мркаљ (предавање о стицању вештине разумевања прочитаног у настави српског језика и књижевности), проф. др Александар Милановић (предавање о читању дела из историје српске књижевности и језичкостилским проблемима у вези са њима) и проф. Милан Алексић (предавање о изазовима читања и анализи Андрићевих приповедака у настави).

Републички зимски семинар, шездесет други по реду, управо је са успехом завршен. Тема Семинара, који је реализован преко посебно направљене платформе, у сарадњи са УГ „Научи ме” из Ниша, биле су новине у настави српског језика и књижевности. Присуствовало му је преко хиљаду наставника, а садржао је 11 унапред снимљених пленумских предавања и 20 радионица у које су се учесници уживо укључивали другог и трећег дана Семинара.

Према речима председнице Друштва, први утисци о овогодишњем *Републичком зимском семинару* су одлични – наставници су на платформи писали похвалне коментаре, а нека предавања имала су велику посећеност и изазвала су велику пажњу наставника (нпр. предавање др Раде Стијовић о акцентима презимена бележи на платформи више од 70 коментара). Према извештајима техничке подршке на радионицама било је присутно најмање 30, а највише 200 учесника и оно што веома радује јесте да је најмања оцена 4, 8 – све су оцењене одличном оценом.

Због специфичности овогодишње реализације 62. *Републички зимски семинар* биће доступан 22. фебруара 2021. године за професоре који раде изван Србије (сви снимци предавања и радионица биће пребачени на платформу везану за сајт Друштва, те ће се на неки начин одржати реприза Семинара, а треба нагласити да ће за наставнике у дијаспори бити бесплатно учешће).

- Декларација о неопходности повећања броја часова

Славко Петаковић, заменик председника Друштва, подноси кратак извештај о Првој интеркатедарској србистичкој конференцији одржаној 19. 20. и 21. јуна 2020. године у Тршићу. Учесници су били представници свих србистичких катедара на свим филолошким, филозофским, учитељским и педагошким факултетима у Србији, Републици Српској и Црној Гори, представници Института за српски језик САНУ, Института за књижевност и уметност у Београду и Завода за унапређивање образовања и васпитања у Београду. Управу Друштва за српски језик и књижевност Србије представљали су проф. Вељко Брборић, проф. Бошко Сувајџић, проф. Александар Милановић, проф. Весна Ломпар и проф. Славко Петаковић.

Конференција је била врло посећена, добро организована и њен рад је био садржајан. Расправљало се о важним темама везаним за наставу српског језика и књижевности (при чему је приоритет било повећање фонда часова) и о месту наставе у културолошком корпусу.

Као резултат рада Конференције усвојена је *Декларација о неопходности повећања броја часова српског језика и књижевности у основној и средњој школи*. Текст Декларације објављен је на сајту Друштва за српски језик и књижевност Србије, објављиван је у изводима у средствима јавног информисања, што је за сваку похвалу, а била је и снажна подршка јавног мњења на друштвеним мрежама.

Овом приликом проф. Петаковић је издвојио неколико важних закључака које Декларација доноси.

1. Матерњи језик и књижевност су највреднија духовна добра једнога народа, чувари његовог памћења и културе. Зато матерњи језик никада није само средство комуникације, он је носилац наше колективне и индивидуалне меморије које се међусобно допуњују и снаже.
2. У програмима и за основну и за средњу школу морају се наћи представници свих књижевних епоха, јер се само тако може успоставити целовита представа о нашем културном развоју и о нашем националном наслеђу.
3. Без обзира што је број часова матерњег језика у тренутним наставним програмима знатан у односу на друге наставне предмете (осим у поређењу са предметом Математика), ипак

је поражавајући податак да нема ниједне европске државе која има мање од 7 часова у почетним разредима, да би потом тај број варирао, зависно од узраста ученика; у поређењу са европским стандардима фонд часова матерњег језика у Србији је знатно мањи.

Због тога са пуним правом тражимо да предмет Српски језик и књижевност добије у нашем образовном систему оно место које заслужује, односно да се, најпре, повећа број часова у основној и средњој школи: на најмање 7 часова у млађим разредима основне школе, на 6 часова у старијим разредима основне школе, на 5 часова у гимназијама на свим смеровима и на 3–4 часа у средњим стручним школама, зависно од типа школе и године учења (цитат из Декларације).

Сви учесници Конференције једногласно су подржали текст Декларације, она је упућена свим надлежним институцијама и чека се одговор. Према речима заменика председника Друштва, будућност ће показати који су домети, али успех и резултати зависиће од наше упорности и залагања да истрајемо у започетој борби.

- Е-мисија

Председница Весна Ломпар кратко обавештава Скупштину о „Е-мисији”, дигиталној платформи Друштва за српски језик и књижевност Србије, која је направљена пролећа прошле године на иницијативу Марине Панић из Подружнице Краљево и симболично пуштена у рад 30. маја 2020. године, на дан када је требало да се одржи Републичко такмичење из српског језика и језичке културе у Тршићу. Жеља Друштва била је да развије нове методе, прилагођене новонасталим околностима и настави на даљину, да наставницима олакша рад, а ученицима омогући да се на занимљив начин припремају за такмичења и провере своје знање самостално вежбајући задатке и проверавајући своја постигнућа.

Преко три хиљаде и двеста питања са општинског, окружног и републичког нивоа такмичења из српског језика и језичке културе и такмичења из књижевности *Књижевна олимпијада* на дигиталној платформи Друштва, направљеној у сарадњи са Мудлом, распоређено је у четири курса за основне и средње школе. Дигитализовани тестови обухватају период од школске 2012/2013. до школске 2015/2016. године. За овај значајни пројекат, којим је Друштво доказало да уме да делује и напредује у изузетно тешким временима, велику захвалност треба упутити наставницима и студентима који су се одазвали јавном позиву Друштва и штампане тестове са такмичења прилагодили дигиталном облику (46 наставника

основних и средњих школа и 6 студената Филолошког факултета у Београду је радило на изради дигиталне базе тестова).

- Сарадња са ЗУОВ-ом (меморандум)

Наглашавајући да је сарадња Друштва за српски језик и књижевност Србије и Завода за унапређивање образовања и васпитања дугогодишња и плодоносна, председница Друштва обавештава делегате Скупштине да је почетком децембра 2020. године и званично потписан Меморандум о сарадњи, којим су се правно регулисале заједничке активности у различитим областима које су од интереса за обе стране.

ЗУОВ је штампао нови број *Летописа* и *Света речи* и Друштво се захваљује на томе.

- Кречење просторија Друштва

Саша Јефтић даје обавештења о уређењу просторија Друштва. На предлог Весне Ломпар и Славка Петаковића, оно је изведено прошлог лета. Сем кречења просторија промењен је ламинат, купљен је нов сто, полице, плафоњере, а све је оплемењено још неким лепим детаљима.

Говорећи о овој тачки Дневног реда, Саша Јефтић показује фотографије преуређеног простора члановима Скупштине како би сликом дочарао све и надокнадио то што ове године не могу уживо да виде простор у којем се сви радо окупљају.

- Рад подружница

Весна Ломпар, председница Друштва, обавештава Скупштину да нови, пети број *Летописа* садржи извештаје о раду подружница, набраја које су подружнице извештаје доставиле, а потом даје реч председницима подружница.

За реч се јавља Ана Милуновић, председница Подружнице Краљева, која се захваљује Друштву на вишегодишњој сарадњи желећи да и њеног наследника Управа Друштва прихвати тако срдечно и лепо као што је и њу прихватила пре много година.

3. Извештај Надзорног одбора

Марија Запутил чита Финансијски извештај за 2020. годину. Набрајајући по ставкама и датумима приходе и расходе Друштва у протеклој години, даје уз сваку ставку кратко образложење.

Такође, обавештава Скупштину да се Подружница Подунавског округа издвојила из рада Друштва и да од новембра 2020. године послује самостално.

Финансијски извештај саставила је 28. јануара 2020. године Снежана Милутиновић, која води финансијске и књиговодствене послове Друштва.

4. Извештај уредника часописа Друштва

Будући да је проф. Вељко Брборић спречен да присуствује данашњој Скупштини, извештај о издавачкој делатности Друштва у 2020. години подноси Милан Алексић.

Према његовим речима, због немилих дешавања током протекле године издавачка делатност Друштва била је знатно отежана, али је важније од свега да је она очувана иако у мањем обиму.

Издата је књига *Писци говоре 2*, коју је приредио проф. Михајло Пантић и која представља наставак књиге *Писци говоре* из 2007. године. У овој књизи налазе се његови интервјуи са српским писцима од Драгослава Михаиловића, преко Љубомира Симовића, све до Горана Петровића и Саше Радојчића.

Часописи Друштва су такође сачувани – прва свеска часописа *Књижевност и језик* је одштампана, а друга је тренутно у штампи и појавиће се наредне недеље. Часопис *Свет речи* ове године штампа се у мањем тиражу, што је узроковано тренутним околностима (досад је тај часопис увек био део котизацијског пакета на *Републичком зимском семинару*, а како се ове године Семинар одржава онлајн путем, тираж је смањен ради уштеда).

Милан Алексић се у име Управе Друштва захваљује Заводу за унапређивање образовања и васпитања који је ове године покрио трошкове издавања оба часописа, а помиње помало негативно искуство са „Чигоја штампом” – иако су припреме часописа предате још почетком јануара, ове године се касни са штампањем.

Нови број *Летописа* је објављен у електронском облику и налази се на сајту Друштва – и ово је једна врста изнуђеног корака због свеопште ситуације. *Информатор* са 62. *Републичког зимског семинара* ове године је штампан само у малом броју примерака (уместо некадашњих 1500 примерака сада је штампано само 150 примерака).

Саша Јефтић допуњује ову тачку информацијом да је часопис *Свет речи* први пут ове године добио ЦИП који није имао од 1997. године када се почело са његовим објављивањем.

5. План рада у 2021. години

Пре него што отвара дискусију о такмичењима, најважнијој тачки данашњег заседања, Весна Ломпар, председница Друштва, кратко излаже које су активности планиране за 2021. годину.

Будући да је сада могућа и онлајн реализација семинара, планирано је да се одржи у неколико термина семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*, а уз то у плану је да се настави континуитет издавачке делатности, као и да се бројним и разноврсним активностима популаризује предмет Српски језик и књижевност.

Једна од активности требало би да буде организација округлих столова о актуелним питањима (једна од тема биће матурски испит у средњим школама).

Када је реч о овогодишњим такмичењима, Весна Ломпар истиче да је тренутно веома тешка ситуација у којој нема доброг решења – што год да се одлучи. Став уже Управе Друштва је да подружнице у најкраћем року спроведу анкету међу својим члановима како би се видело какво је мишљење већине наставника о томе. Подружнице које су против одржавања такмичења ове школске године не морају да образлажу свој став, а подружнице у којима већински став буде да је такмичења могуће одржати треба да доставе и разрађен план организације, усклађен са актуелним епидемиолошким мерама. Након добијања резултата анкете представници Друштва заказаће састанак са представницима других стручних друштава и представницима МПНТР пре доношења коначне одлуке о (не)могућности организовања такмичења.

У дискусији о такмичењима учествују: Зона Мркаљ, Александар Милановић, Славко Петаковић, Душица Мињовић, Марина Панић, Ана Миљуновић, Мирјана Стакић Савковић, Миљана Кравић и Оливера Крупез.

Зона Мркаљ изјављује да је пред Друштвом тешка одлука и да треба свакако имати на уму при одлучивању епидемиолошку ситуацију, неизвесну у наредним месецима. Уколико се подружнице буду изјасниле да су за одржавање такмичења, потребно је да представе прецизно разрађен план наводећи у којим школама би такмичења била одржана, какав би распоред ученика по учионицама био, колико наставника би дежурало и слично. Податке треба доставити узевши у обзир просечан број ученика на такмичењима из претходне три такмичарске године, а строго се мора водити рачуна о превенцији нежељених последица услед особених епидемиолошких прилика.

Како проф. Мркаљ закључује, увек ће бити незадовољних – ако такмичења буде, кривиће Друштво да није водило рачуна о заштити ученика, а ако такмичења не буде, Друштво ће кривити да је угрозило поједине ђаке јер им није дата могућност да остваре резултате и додатне бодове за упис средњих школа и факултета. На крају свог обраћања проф. Мркаљ позива на јединство и рационалност при доношењу одлуке.

Александар Милановић се слаже са свим оним што су изјавиле Весна Ломпар и Зона Мркаљ, да треба бити опрезан и мудар, јер је огроман простор за нападе на Друштво како год да се учини. Како проф. Милановић сматра, коначна реч биће министрова, а тешко да ће МПНТР спуштати своје ингеренције на ниво стручних друштава. Свакако треба уважити мишљење наставника широм Србије и са прикупљеним подацима из подружница отићи на састанак у МПНТР, али не треба претеривати са захтевима према Министарству.

Проф. Милановић је протеклих дана разговарао са многим колегама и представницима других стручних друштава и према његовој интерној анкети, рађеној по принципу случајног узорка, дошао је до закључка да јединства по овом питању неће бити.

Душица Мињовић говори из угла Београдске подружнице – околности у којима се изводи настава су отежане, самим тим и припреме ученика за такмичења, а епидемиолошко стање варира из дана у дан. Тешко је организовати такмичења у таквим условима, а још теже рачунати на добровољно учешће наставника у такмичарским активностима, јер сви стрепе од потенцијалне опасности. Ниједна година није изгубљена, а сада је приоритет здравље ученика и наставника.

Ана Милуновић упознаје Скупштину са мишљењем Управе Подружнице Краљева – и они су против такмичења. Њен предлог је да се у мају одржи нека врста ревијалног такмичења уколико је та идеја технички изводљива. На тај начин би ученици у некој мери одржали континуитет у раду, а не би били изложени ризицима за нарушавање здравља ни они ни наставници.

Славко Петаковић је поборник девизе да се најбољи морнар постаје на немирном мору, али да у овој ситуацији треба бити веома опрезан. Решење овог проблема се налази у троуглу чија су темена мишљење наставника на терену, остала друштва и МПНТР. Он сматра да, уколико дође до одржавања такмичења, на свим њиховим нивоима одговорност мора бити персонализована – као што Друштво свакога награђује када постигне одређени успех, тако и одговорност у организовању такмичења у овако сложеним околностима мора бити јасно дефинисана.

Према Петаковићевим речима, један од ставова је да су такмичења заснована на принципу добровољности; ипак, Друштво не може ниједног наставника који треба да дежура на такмичењима или учествује у раду комисија натерати да добровољац постане на силу. Када је реч о ревијалним такмичењима, изражава сумњу у то да ли је то онда уопште такмичење.

Поводом организовања такмичења преко одређене платформе, Марина Панић скреће пажњу да све може теоретски, али да је у пракси теже изводљиво. Дискутабилно је колико би резултати таквих такмичења били валидни (ученици би били у неравноправном положају, питање је како би се вредновали резултати, да ли би било можда преписивања, те би објективност била доведена у питање). Не изражава став ни за ни против такмичења рекавши да потпуно разуме све разлоге колега који бране једну од те две опције. Уколико би се покушало са организовањем неког облика ревијалног такмичења, порука која би се послала ученицима јесте да је важније унапредити себе и своје знање од свих такмичарских резултата.

Мирјана Стакић Савковић дели мишљење са свим претходним говорницима и понавља да су ризици за здравље учесника на такмичењима веома велики и да је све врло неизвесно – нико сада не може знати каква ће епидемиолошка ситуација бити наредних месеци. Уз наше Друштво, друга стручна друштва и МПНТР као чиниоце који треба да одлуче, биће најважнија улога Кризног штаба који управља ситуацијом у специфичним околностима. Прошле године такмичарски циклус прекинут је нагло увођењем ванредних мера, а не би ваљало за ученике да се исто и ове године понови. Према њеном мишљењу, тешко да ће у оваквим околностима иједан директор или наставник прихватити индивидуалну одговорност. Каква год одлука да се донесе, она сматра да ће Друштво бити у медијском простору једино одговорно и да је тежак задатак пред пред нама.

Миљана Кравић поставља следеће питање: уколико већина подружница буде против такмичења, а календари такмичења су донети, чиме је МПНТР јасно ставило до знања да планира да се такмичења реализују, многи ученици и наставници желе да учествују упркос тренутном неизвесном епидемиолошком стању, како Друштво мисли да се постави и да реши такав проблем. Напомиње да је претходних дана обавила разговоре са члановима Управе Подружнице Подунавског округа и многим наставницима са свог терена и да је тренутно већински став њеног округа да такмичења треба да се организују. У случају одлуке Друштва да такмичења не буде, суочиће се са великим проблемима и незадовољством ученика, наставника и директора школа на свом терену будући да је пресудна ипак одлука МПНТР.

На ово питање одговара Славко Петаковић. Друштво је у овом тренутку без конкретног одговора на то питање – зато и постоји жеља да се изврши анкетање наставника како би се јасније сагледало мишљење већине и након тих података обавио састанак са надлежнима у Министарству. Проф. Петаковић каже да је интересовање медија велико, неки представници средстава јавног информисања су њега већ звали поводом ове теме, па свакако треба бити опрезан у даљим корацима.

Оливера Крупез обавештава да је и Моравички округ заинтересован за организацију такмичења.

Александар Поповић, директор Вукове спомен школе у Тршићу, сматра да Друштво не треба да брине уколико дође до организације Републичког такмичења из српског језика и језичке културе, јер ће се као домаћин потрудити да се све мере заштите строго поштују.

Након овога Весна Ломпар затвара дискусију рекавши да се одлука о такмичењима за сада одлаже и да ће о даљим потезима Друштва сви бити благовремено обавештени.

6. Разно.

Бошко Сувајџић похваљује Управу Друштва која је у великим искушењима истрајала и успела да одговори изазову, затим изврсну идеју за „Е-мисију” и институционализовање сарадње са ЗУОВ-ом, које је од велике важности за многе даље активности Друштва. Истичући организацију овогодишњег *Републичког зимског семинара* који је, иако изведен преко платформе, успео да пружи врло функционално и ефикасно одговоре на питања о иновацијама у наставним програмима и дао могућности за конструктивне разговоре и решавање многих недоумица код наставника, проф. Сувајџић је додао да је одлична идеја да Семинар буде бесплатан у новом фебруарском термину за наставнике који раде ван Србије.

Мирјана Стакић Савковић упућује честитке организаторима Семинара хвалећи поједине сегменте платформе, врло лепо замишљене и функционалне. Њено одушевљење је првенствено подстакнуто доступношћу предавања и радионица током наредних дана, чиме се сваком учеснику омогућава већа слобода у приступању садржајима. Њен предлог је да се направи медијатека предавања, радионица и интервјуа са писцима са овог семинара (можда и неких претходних) која би, уз симболичан износ надокнаде, била доступна наставницима и свима другима који желе да чују предавања еминентних стручњака. На тај начин наставницима би се омогућило да та предавања користе у настави и обогате тиме наставну праксу.

Други предлог Мирјане Стакић Савковић је осмишљавање многих активности којима би се промовисао српски језик и подржала тршићка Декларација. У тим активностима, којима готово свакодневно треба да се популаризује наш наставни предмет, требало би да учествују уз универзитетске професоре наставници основних и средњих школа са својим ученицима.

Трећи њен предлог јесте да Друштво направи нови издавачки подухват у чијем би фокусу били наставници који су остварили изузетне резултате на републичким такмичењима и са секцијама. Разговори са наставницима о њиховим методичким стратегијама и начинима рада умногоме би допринели афирмацији добре наставне праксе.

Александар Милановић посебно похваљује издавачку делатност Друштва која је одржала континуитет упркос тешким околностима. Он се захваљује Ани Милуновић, председници Подружнице Краљева, на плодној вишегодишњој сарадњи рекавши да је колегиница била одличан организатор активности и сарадник Друштва. На крају свог обраћања проф. Милановић изражава слагање са колегиницом Мирјаном Стакић Савковић; не би ваљало да Декларација остане само слово на папиру – прве реакције јавности су добре, подршка медија постоји и зато сада не треба стати, већ се морају осмислити ваљано наредне активности којима

би се у образовно-васпитном систему статус предмета Српски језик и књижевност побољшао.

Надовезавши се на предлог колегинице Стакић Савковић, Марина Панић закључује да Друштво може на веома успешан начин да искористи предности интернета како би популаризовало своје активности.

Милан Шиповац додаје да идеја никада не мањка у Друштву, само је потребно да се рад добро организује и осмисле начини реализације и претварања идеја у конкретна дела.

Зона Мркаљ такође похваљује Управу Друштва, председницу Весну Ломпар, Славка Петаковића, заменика председника, Милана Шиповца, Марину Панић и све друге колеге који су учествовали у креирању изузетно уређене платформе за *Републички зимски семинар*, која је умногome надоместила немогућност уобичајених семинарских сусрета и окупљања. Овим је доказано да су нови начини рада дали велику предност, могућности се шире и могу се и надаље користити приликом конференција и других активности, те цео тим Друштва треба да буде поносан на све урађено.

Проф. Мркаљ подсећа да МПНТР није дало новац ни за једно такмичење секција које је у организацији Друштва, да је све плаћено сопственим приходима и да би евентуална израда платформе, преко које би се одвијала такмичења, била прескупа за Друштво. Такође, она истиче да је писала безброј дописа о повећању фонда часова надлежним институцијама, као и сви њени претходници на месту председника Друштва, али да је увек одговор био идентичан – да је то немогуће зато што би се тиме умањио фонд часова других наставних предмета. Док се не буде направио конкретан план колико часова који предмет треба да обухвата, који предмети могу постати изборни, а који предмети нису уопште потребни у школи, неће постојати ниједан аргумент којим би Друштво бранило свој став, а који би надлежни озбиљно саслушали. Према њеним речима, борба за повећање фонда траје петнаестак година, али помака нема; без јасног плана о реформи, која би обухватила све наставне предмете, од слабе користи биће и популаризација српског језика у медијима, усвојена Декларација и било шта друго.

Јасмина Станковић, представник Друштва у Националном просветном савету, обавештава делегате Скупштине да је ова институција подржала тршићку Декларацију и упутила министру просвете свој став о подршци. Извештај о активностима НПС налази се у *Летопису*, а тренутно је у центру интересовања Савета државна матура и њено одлагање. Национални просветни савет неће дозволити да се ученицима одржи државна матура без претходне адекватне припреме и без договора универзитета и МПНТР.

Босиљка Милић је радосна што после дужег времена, макар и на овај начин, види позната лица, честите људе и изврсне стручњаке, али

изражава жалост што нису присутни председници многих подружница. Руковођење подружница је озбиљан и одговоран задатак, а нажалост, многе колеге тај задатак не испуњавају. Зато је њена жеља да, када се тренутна ситуација примири и околности дозволе, дође до озбиљније реорганизације Друштва – да се више поштује Статут Друштва и да они који су изабрани као представници својих градова и округа у Друштву понесу више одговорности. Једино тако Друштво може да добије замах који је некада имало.

Такође, драго јој је да су сачувани сви витални садржаји Друштва који су окосница његовог рада. Даје сугестију да се води рачуна о архиви како би се сви важни документи о протеклим активностима сачували као траг у времену.

Увидом у школске часописе дошла је до закључка да се променио начин рада у школама, али да је духовни живот остао исти. Континуитет је веома важан, те је њена жеља да се он у свим сегментима рада настави и у нашем Друштву. На крају обраћања Босиљка Милић упућује честитке Управи која руководи Друштвом у овим критичним моментима.

Током ове тачке пристижу многи похвални коментари о Семинару, „Е-мисији” и даљим плановима Друштва од стране многих делегата Скупштине.

Весна Ломпар, председница Друштва, на крају се захваљује свима на подршци, а посебно Босиљки Милић која увек даје корисне савете.

Скупштина овим закључује рад.

У Београду, 31. 01. 2021.

*Миљана Кравић, записничар
Јагода Жунић, оверач записника*

**ЗАПИСНИК СА СЕДНИЦЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК
И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
(САСТАНАК ОПЕРАТИВНОГ ДЕЛА УПРАВЕ)
(ЧЕТВРТАК, 08. АПРИЛ 2021. ГОДИНЕ)**

Присутни: Весна Ломпар, Славко Петаковић, Зона Мркаљ, Бошко Сувајџић, Вељко Брборић, Александар Милановић, Саша Јефтић, Милан Шиповац, Марија Запутил.

Дневни ред:

1. Извештај о 62. Републичком семинару
2. План рада у наредном периоду
3. Разно

Закључци:

1. Весна Ломпар и Славко Петаковић поднели су извештај о 62. Републичком зимском семинару. Истакли су да је семинар био онлајн и да је све протекло у најбољем могућем реду и да је Друштво добило много похвала и од предавача и од самих учесника. Милан Шиповац рекао је да сада имамо све услове да у будућности реализујемо семинаре онлајн.
2. Весна Ломпар наговестила је план рада: издавачка делатност треба да се реализује по свом уходаном току, у плану је вебинар за дијаспору за наставнике који раде у допунским школама. Од јесени следи акредитација семинара, те је наглашено да је јако важно да сви наши семинари морају бити у каталогу ЗУОВ-а.
3. Констатовано је да је Оливера Крупез изашла из Друштва на основу мејла који је послала. С обзиром на то да су просторије Друштва сређиване и да је брва промењена, сви чланови Оперативног дела Управе добили су нове кључеве.

У Београду, 08. 04. 2021.

Марија Запутил, записничар

**ЗАПИСНИК СА СЕДНИЦЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК
И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ**
(састанак оперативног дела Управе и председника подружница)
(ПОНЕДЕЉАК, 05. ЈУЛ 2021. ГОДИНЕ)

Присутни: Весна Ломпар, Славко Петаковић, Бошко Сувајдић, Босиљка Милић, Зона Мркаљ, Оливера Ђурчић, Милица Милошевић, Миљана Кравић, Никола Настић, Душан Благојевић, Светлана Медар, Миле Радовановић, Наташа Распоповић, Данијела Васовић, Марија Јеве-ричић, Душица Добродолац, Маријана Неговановић Обрадовић, Данијела Милићевић, Јасмина Станковић, Саша Јефтић, Милан Шиповац, Марија Запутил.

Весна Ломпар отворила је седницу Друштва, поздрављујући све при-сутне, нарочито Босиљку Милић и указујући на њену чврстину и подвиг самим тим што је дошла на седницу. Весна Ломпар изразила је радост што је седница уживо и рекла да је ова седница замишљена тако да се Ужа управа види са председницима подружница и да се директно чују шта су проблеми и на који начин исти могу да се реше.

Дневни ред:

1. Активности Друштва од Републичког зимског семинара
2. Издавачка делатност
3. Акредитација семинара
4. Правилник такмичења
5. Предлог нових облика писмених задатака
6. Покривеност Друштва подружницама
7. Разно

Закључци:

1. Славко Петаковић говорио је о такмичењу „Књижевна олимпија-да” које је ове године било у измењеном облику. Истакао је да су чланови подружница анкетирани и да је око 80% чланова изразило неспремност да учествују на такмичењу. На састанку у МПНТР РС дошло се до споразума да се такмичење одржи за 8. разред ОШ и 3. и 4. разред СШ. Карловачка гимназија није могла да прихвати одговорност за организацију такми-чења, те је Ужа управа одлучила да се такмичење одржи на Филолошком факултету у Београду. Филолошки факултет изабран је због локације и капацитета. На такмичењу је учествовало 394 ученика, од којих је 155 награђено. Као и претходних година, ученици 3. и 4. разреда ослобађају се дела пријемног испита. Водило се рачуна о интересима ученика, настав-

ника и самог Друштва. Захвалио се свим колегама и волонтерима који су помогли да све функционише на најбољи начин у датим околностима.

Весна Ломпар изразила је захвалност колегиници Ивани Ковачевић која је пристала да иде у болницу на Бањици како би једна ученица у болничким условима радила тест. Такође, рекла је да је било доста преклапања око такмичења, али да је Друштво успело за све да нађе решења. Неки ученици радили су тестове на другим локацијама, а у томе су помогле Бранка Максимовић, Злата Златановић и Верица Ракоњац Павловић које су носиле тестове ученицима и старале се о валидности такмичења. Недељу дана после такмичења „Књижевна олимпијада” одржано је Републичко такмичење из српског језика и језичке културе, такође на Филолошком факултету. На овом такмичењу учествовало је 453 ученика, од којих је 178 награђених. Весна Ломпар је истакла захвалност волонтерима код којих се видела једна нова енергија јер су они пружили велику помоћ и подршку такмичењима.

Весна Ломпар рекла је да је ове године први пут одржан вебинар за дијаспору за наставнике који предају српски језик у допунским школама. Модератор је био Милан Шиповац. На вебинару је учествовало 58 колега са 5 континената, тачније из 16 земаља. Предавачи на вебинару били су: Рајна Драгићевић, Марина Панић, Урош Петровић, Зорана Опачић, Слободан Роксандић, Ранко Рајовић.

Милан Шиповац истакао је да колеге које су похађале семинар нису школоване за рад у допунским школама, те су били веома захвални на оваквом вебинару. ЗУОВ је подржао овај вебинар, те Друштво има намеру да са оваквим вебинарима настави у будућности.

Весна Ломпар је истакла да је намера Друштва да се деца из дијаспоре угосте у Тршићу где би могла да се направи једна лепа манифестација која би могла да постане традиција.

Бошко Сувајџић поздравља све присутне и похваљује све резултате Друштва до сада.

2. Весна Ломпар говори о издавачкој делатности Друштва. Изашао је нови број часописа „Књижевност и језик”, часопис „Свет речи”, „Информатор” и „Летопис”. Сви присутни добили су по примерак.

3. Весна Ломпар говори о акредитацији семинара. Акредитација треба да крене од јесени и планира се да досадашњи семинари опет буду акредитовани. Такође, план је да се реализује семинар „Ка савременој настави српског језика и књижевности II” на јесен у Београду, уживо или онлајн.

4. Марија Запутил је напоменула да Правилник треба да буде ревидиран, тј. конкретизован када је реч о ученицима који имају директан пласман на Окружно такмичење. На терену се појављују двоструке архине – неке подружнице / организатори такмичења ученицима додељују диплому за прво место без обзира на то што ученици нису били на такмичењу, а неке не.

Светлана Медар рекла је да се тиме ученицима ускраћује могућност. Миљана Кравић предложила је да у Правилник јасно уђе дефиниција да ученици не могу да добију диплому уколико нису учествовали.

Милан Шиповац говори о мотивацији. Он истиче да сваки ученик има право да изађе на Општинско такмичење и пласманом добије диплому.

Зона Мркаљ истиче да су се за њеног мандата јављали наставници који су изражавали мишљење да има јако мали број такмичара и да треба наградити ученике који имају директан пласман, јер школе желе да се вреднује сваки успех. Зато сада треба да се сада договоримо око диплома за директан пласман и уопште око директног пласмана. Један од предлога је да се ученицима да диплома за директан пласман.

Душан Благојевић каже да настаје проблем када се ученици бодују око ђака генерације. Сматра да школа не сме да издаје дипломе ученицима који нису изашли на такмичење.

Светлана Медар истиче да директан пласман много значи јер се број ученика дуплира на нивоу школе.

Јасмина Станковић каже да годинама ради спискове са директном проходношћу и учила је да многи ученици који су освојили пласман на Републичко такмичење остварују мали број поена, те да ту треба нешто да се уреди око Правилника. Такође сматра да број ученика у 5. разреду треба да се повећа на два ученика по одељењу.

Миле Радовановић говори о техничким проблемима и да у Шапцу нема где да се одрже такмичења.

Јасмина Станковић је напоменула да би онда такмичење могло да се спроведе у неколико школа.

Никола Настић предлаже да можемо да се угледамо на Правилник математичара, тј. да такмичење треба да се спусти и на 4. разред основне школе, јер онда више говоримо о популаризацији и мотивацији матерњег језика. Деца у том узрасту су врло мотивисана за рад.

Весна Ломпар сматра да нема капацитета за 4. разред основне школе јер је много граматике избачено у првом циклусу образовања.

Босиљка Милић истиче да треба водити рачуна да се не деградира предмет и да није за то да се даје што више диплома. Сматра да школе појединачно не могу да иду ван правилника и да заједнички треба да се изборимо да наш предмет добије на угледу. Предлог је да школа награди ученика који се залаже у предмету.

Славко Петаковић потврђује да има ученика који на републичким такмичењима имају изузетно низак број поена. Сада констатује да у Правилник, после свих сагласних, уђе дефиниција да ученик не добија диплому за директан пласман: ученик који није учествовао на општинском такмичењу не добија диплому.

Весна Ломпар предложила је да подружнице, после анкетирања свог чланства, пошаљу предлоге о изменама правилника. Договор је да се предлози Друштву пошаљу до 20. августа, а да се акценат стави на директан пласман: да ли га укинути или задржати, или да проходност имају ученици који су освојили 1, 2. или 3. место.

Босиљка Милић каже да многи ученици подбаце на такмичењу јер се не спремају довољно, те је и то један од разлога за укидање директног пласмана.

Милан Шиповац истиче да треба водити рачуна о свему, нарочито о популаризацији предмета. Предлаже, да уколико се укине директан пласман, можда треба повећати број учесника по одељењу на два. Због одређених ствари, Друштво је ове године добило много непримерних увреда од колега из подружница, те овом приликом моли да се сви заједно уздржимо од непримерних коментара јер сви радимо на истом циљу.

Душан Благојевић предлаже да се учесницима дају неке врсте захвалнице или потврде за учешће на републичким такмичењима.

Милан Шиповац каже да се доказ о учешћу налази на списку такмичара, али да се може издати потврда у ПДФ-у.

Данијела Милићевић моли састављаче тестова да се придржавају програма такмичења и да бодовање буде олакшано, нпр. код питања која имају више захтева.

Миљана Кравић сматра да подружнице могу да издају потврде да је ученик учествовао на такмичењу. Предлаже да рок буде 31. август – до тада да подружнице пошаљу своје предлоге око Правилника.

5. Зона Мркаљ говори о писменим задацима у школи. Она је рекла да су Марија Запутил и Саша Чорболоковић написали коауторски рад о томе шта још може бити писмени задатак, тј. да ли писмени задатак може да буде и у другим функционалним стиливима осим у књижевноуметничком. Конкретно, да ли осим слободне теме или теме из градива писмени задатак може да буде у виду других облика: у књижевноуметничком стилу то може бити: описивање, приповедање, расправљање, започета прича, саставити причу / приповетку, бајку или новелу помоћу задатих реченица, утисци на основу задатих слика или фотографија, претварање стрипа у сатсав, преобликовање лошијег састава у квалитетнији, биографија, аутобиографија, путопис, дневник. У научном стилу то може бити приказ, расправа, резиме и формирање кључних речи на основу понуђеног текста. У администартивног стилу погодни су типови молба, мотивационо писмо, радна биографија; а у публицистичком стилу извештај, интервју, репортажа. Сматра да би то био искорак у писаном изражавању и да је идеја да, уколико се сви заједно договоримо око овог предлога, можемо да упутимо захтев ЗУОВ-у да писмени задаци добију и друге формате. Поводом овога, на сајту Друштва биће анкета о изјашњавању.

6. Весна Ломпар говори о томе да комплетна територија РС треба да буде покривена подружницама и да је Саша Јефтић уочио да неке територије нису покривене.

Саша Јефтић пожелео је добродошлицу свима и изразио жаљење што сви председници подружница нису данас ту. Рекао је да имамо нове подружнице: за Бор – Саша Чорболоковић; новог председника за Краљево – Наташа Распоповић; за Крагујевац – Никола Нastiћ. Истакао је да је било неприлика са подружницом у Чачку и да сада имамо вероватно будућег председника – Милицу Милошевић. Читав Банат није покривен подружницом и наставници са те територије нису упућени у рад Друштва. Упућује молбу свим председницима да Друштву пошаљу мејлом које ће школе бити домаћини такмичења, као и мејлове тих школа, јер је помоћ школских управа је све мања, а самим тим и доста проблема у комуникацији.

Маријана Неговановић Обрадовић говори из искуства да стручне службе и директори организацију такмичења пребацују на активе.

Никола Нastiћ истиче да од када школске управе не сарађују око такмичења да су се тада директори и опустили око организације такмичења. Многи директори не прихватају организацију такмичења.

Светлана Медар каже да се школе у Нишу самостално организују. Упућује молбу да Београд пошаље упутства шта је обавеза школске управе, шта подружнице, шта школе, а шта актива српског језика и књижевности.

Душан Благојевић напомиње да школска управа мора да преузме дистрибуцију тестова и да спољни сарадници могу тиме да се баве.

Милан Шиповац каже да је комплетна организација на Сашу Јефтићу. Све што су до сада радиле школске управе пало је на Друштво.

Миљана Кравић дала је предлог да Друштво напише молбу МПНТР РС да се део организације такмичења врате школским управама.

7. Славко Петаковић обавестио је присутне да је Оливера Крупез упутила мејл Друштву у коме је Друштво обавестила да је у подружници у Чачку био састанак са закључком да та подружница иступи из Друштва. Друштво је тражило записник са тог састанка, а Оливера Крупез се захвалила Марији Запутил на досадашњој сарадњи, без икаквог записника и објашњења. Славко Петаковић констатује да је Оливера Крупез иступила из Друштва за српски језик и књижевност Србије, те да Друштво тражи решење за оснивање нове подружнице у Чачку.

Милица Милошевић додала је да колеге нису иступиле, већ само Оливера Крупез и да на том састанку није било никаквог гласања.

Миљана Кравић упутила је питање шта је са декларацијом из Тршића и докле се стигло.

Весна Ломпар одговорила је да ће Друштво у току лета кренути у преговоре само као Друштво, а у складу с тим везано за највеће проблеме: побољшање статуса професора и враћање већег броја часова српског језика и књижевности.

Душица Добродолац изразила је захвалност Друштву на активностима које предузима у овим околностима. Сматра да треба више да се ради на неговању матерњег језика, јер се све мање ученика опредељује за студије српског језика и књижевности. Истакла је рад своје подружнице и успешну школску годину: у оквиру подружнице било је снимања часова за РТС, усавршавања наставника, да је подружница добила захвалницу од Центра за стручно усавршавање и да су две колегинице отишле на рад у иностранство у допунским школама.

Босиљка Милић позива наставнике да се више ангажују око часописа „Свет речи”: и око текстова и око тога да часопис треба да дође до школских учионица и руку ученика. Најавила је текст о великој матури и позива наставнике да пошаљу матурске радове својих ученика који могу бити објављени у часопису.

Весна Ломпар закључила је седницу са немилим искуством – исказала је жалост да се последице онлајн наставе већ виде и да сви треба да размислимо о томе на који начин последице треба да се санирају.

У Београду, 05. 07. 2021.

Марија Запутил, записничар

**ЗАПИСНИК СА ВАНРЕДНЕ СЕДНИЦЕ ДРУШТВА
ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ**
(седница је одржана електронским путем, 06. 12. 2021. године)

Дневни ред:

1. Избор кандидата за члана Национално просветног савета Републике Србије

Поштоване колеге,

С обзиром на то да нам је стигао хитан допис из Министарства просвете, науке и технолошког развоја РС да до 10. децембра 2021. године доставимо предлог кандидата за представника нашег Друштва у Национално просветном савету, у овим околностима морамо брзо да одлучимо.

Пошто треба да предложимо два кандидата, од којих ће бити изабран само један, достављамо вам наш предлог.

1. Јасмина Станковић, досадашњи члан Национално просветног савета, професор српског језика и књижевности у основној школи у Београду у звању педагошког саветника, која је у претходном мандату одговорно представљала Друштво.
2. Марина Панић, професор српског језика и књижевности у средњој школи у Краљеву у звању самосталног педагошког саветника, која је у претходном периоду значајно помогла раду Друштва учествујући у организацији и реализацији Е-мисије.

Конанан избор кандидата доноси Влада Републике Србије.

Молимо вас да се изјасните да ли сте сагласни са овим предлозима и да то напишете у одговору на овај мејл до 08. 12. 2021. године.

Срдачан поздрав и добро здравље вам свима желимо.

*Весна Ломпар, председник Друштва
Славко Петаковић, заменик председника Друштва*

Закључци:

Поштовани чланови Управе Друштва,

Обавештавамо вас да је већина чланова Управе Друштва сагласна са нашим предлогом да за члана Национално просветног савета Републике Србије кандидујемо Јасмину Станковић, досадашњег члана Национално просветног савета, и Марину Панић, истакнуту професорку српског језика и књижевности из Краљева.

Од укупно 67 чланова Управе Друштва, 63 имају мејлове, на које смо послали молбу о изјашњавању о нашем предлогу. За наш предлог гласало је 38, двоје су уздржани, нико није гласао против предлога. Остали нису одговорили.

13. 12. 2021.

Срдачан поздрав и добро здравље вам свима желимо.

Весна Ломпар, председник Друштва
Славко Петаковић, заменик председника Друштва

ОБАВЕШТЕЊА

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ НАЦИОНАЛНОГ ПРОСВЕТНОГ САВЕТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Извештај о раду Националног просветног савета Републике Србије
(од 1. децембра 2020. до 1. децембра 2021. године)

У претходних годину дана Национални просветни савет је свој рад остваривао на редовним и ванредним седницама (19 седница), као и кроз друге организационе облике. Чланови Савета су делегирани у одређене радне групе Министарства провете, науке и технолошког развоја и учествовали су на различитим скуповима у организацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Усвојени су **програми за нове смерове у гимназијама, као и програми за средње стручне школе и националне мањине**. Дато је позитивно мишљење и на **Нацрт закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању**.

Крајем јануара ове године Национални просветни савет је усвојио предлог **одлагања државне матуре** са 2022. године. Најраније могуће организовање државне матуре је 2025. године за генерацију садашњег осмог разреда. Национални просветни савет организовао је посебну седницу на којој су представљени резултати пробних тестова Пројекта државне матуре. Представници Савета учествовали су на свим састанцима који су се односили на реализацију овог пројекта, а члановима су представљена документа која се односе на трећу компоненту пројекта – припрему високошколских установа за имплементацију државне матуре у процес селекције кандидата за упис.

Национални просветни савет је почетком марта ове године подржао доношење **Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији од 2020. до 2030. године**, уз препоруку да је нужно и неопходно извршити измене и допуне текста Стратегије у наредном периоду:

- Повећање издвајања из буџета за образовање и васпитање;
- Смањење броја ученика у одељењу;
- Усвајање и интегрисање научних достигнућа у програме наставе и учења;
- Унапређивање наставе српског језика и књижевности и матерњих језика и књижевности;

- Унапређивање верске наставе;
- Унапређивање уметничког образовања у основним, средњим, музичким, балетским и осталим уметничким школама;
- Унапређивање здравственог васпитања у настави физичког и здравственог васпитања;
- Унапређивање наставе физичког и здравственог васпитања као најшире основе за развој спорта и очување здравља нације;
- Унапређивање националне компоненте у свим областима и нивоима образовања;
- Оснаживање српског националног идентитета и идентитета националних мањина;
- Унапређивање система вредновања квалитета промена у образовању и васпитању;
- Подизање квалитета наставе и учења математике, природних наука, информатике, технике и технологије;
- Подизање квалитета наставе и учења друштвено-хуманистичких наука;
- Оснаживање вишејезичности, позиције и квалитета наставе и учења страних језика;
- Проширивање програмске основе инклузивног образовања;
- Унапређивање система стручног усавршавања и напредовања директора;
- Јачање улоге образовних установа у локалној заједници;
- Осигуравање националне, државне и социјалне кохезије у европском оквиру;
- Унапређивање система образовања наставника на академским студијама наставничких факултета;
- Јачање улоге стручних друштава и заједница школа у систему образовања и васпитања;
- Стварање услова за једносменски рад;
- Остваривање приметног раста примања запослених у образовању и васпитању;
- Посвећивање посебне пажње даровитим ученицима;
- Унапређивање мера за остваривање мисије образовања, посебно у области националних и идентитетских предмета без којих нестаје и образовна и васпитна улога школе (српског језика и књижевности, српске културе, историје, географије, ликовне и музичке уметности, као и матерњих језика и културе националних мањина);
- **Давање натпредментног статуса српском језику и књижевности и матерњим језицима и књижевностима;**

- **Афирмисање националних катедара на свим српским универзитетима и заштити постојећих и оснивање нових лектората српског језика у иностранству;**
- Буђење демографске свести и образовања за демографску обнову – путем афирмисања значаја породице, љубави према деци, здравог односа према рађању као и афирмисање породничних вредности и морала у образовању;
- Унапређивање система образовања и васпитања дијаспоре;
- Реафирмисање статуса наставника.

Национални просветни савет је 26. августа 2021. године на својој редовној седници једногласно подржао **Декларацију о канону српске књижевности и натпредметном статусу српског језика и књижевности**, који ће омогућити постављање здраве основе нашем националном бићу. Јасно национално одређење матерњег језика и књижевности представља и квалитетније и свеобухватније опште образовање за сваког ђака, јер сви знамо да док год живи један језик, дотле живи и народ, као и да се у националном језику и националној књижевности налази све оно што је важно за морални, духовни и сваки развој једне нације.

У Београду, 3. децембра 2021.

Јасмина Станковић,
члан Националног просветног савета

ОБАВЕШТЕЊЕ О ЗБОРНИКУ РАДОВА „СТАТУС СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ У ОБРАЗОВНОМ СИСТЕМУ”

Зборник са *Прве србистичке интеркатедарске конференције*, одржане 19–21. јуна 2020. године, под насловом „Статус српског језика и књижевности у образовном систему” можете преузети на следећем линку: <https://drustvosj.fil.bg.ac.rs/2021/06/05/zbornik-radova-status-srpskog-jezika-i-knjizevnosti-u-obrazovnom-sistemu%cb%ae/>

ЗАКОН О РОДНОЈ РАВНОПРАВНОСТИ

Одлука поводом усвајања Закона о родној равноправности

Комисија за односе с јавношћу и решавање неодложних питања Одбора за стандардизацију српског језика је 31. маја 2021. године одржала састанак поводом усвајања Закона о родној равноправности и донела одлуку под насловом

Насиље над српским језиком

Један од основних задатака Одбора за стандардизацију српског језика, свеакадемијског и свеуниверзитетског научног тела, основаног 12. децембра 1997. године, споразумом четрнаест оснивача (Српска академија наука и уметности, Црногорска академија наука и умјетности, Академија наука и умјетности Републике Српске, Матица српска, Институт за српски језик САНУ, Српска књижевна задруга и осам филолошких, односно филозофских факултета на којима се изучава српски језик, у Београду, Новом Саду, Никшићу, Приштини, Нишу, Српском Сарајеву, Бањој Луци и Крагујевцу) јесте очување и унапређење норме српскога језика, чије су три основне карактеристике системност, полифункционалност и еластична стабилост. А кад је у питању проширење норме, још и сврсисходност. Ове за лингвистику азбучне појмове треба поновити нелингвистима, који мисле да српски језик могу мењати по властитој вољи, а да притом и не знају који критеријуми морају бити задовољени да би „промене” биле и нормативно прихваћене. Овде те критеријуме понављамо поводом Закона о родној равноправности, који је Скупштина Србије на предлог Гордане Чомић, министра за људска и мањинска права и друштвени дијалог, усвојила 20. маја 2021. године. И посланици који су великом већином гласова усвојили Закон и госпођа Чомић потпуно су игнорисали ставове

Одбора за стандардизацију српског језика, чак у три наврата презентоване јавности: 2011, 2017. и 2021. пред само упућивање Закона у скупштинску процедуру. Игноришући експлицитне ставове Одбора за стандардизацију српског језика, као јединог меродавног тела, они ниподаштавају целокупну србистику као науку, ваљда сматрајући да су самим тим што су говорници српскога језика истовремено и стручњаци за српски језик. Није Гордана Чомић једина која, иако неупућена у лингвистику и науку о српском језику, лаички и недобронамерно просуђује о строго стручним питањима српскога језика. И то своје лаичко „резоновање” утрађује у законске одредбе. При томе у великом луку заобилази не само србистичке научне критеријуме, него и све научне србистичке институције у Србији (катедре за српски језик, Институт за српски језик САНУ, а пре свих Одбор за стандардизацију српског језика). Уз то је Гордана Чомић, образлажући текст Закона посланицима, у Скупштини нагласила „да једино Одбор САНУ може да одлучи о називима занимања у женском роду, али да засад Одбор то није урадио”. Тиме је потпуно обманула и посланике и јавност, јер је Одбор три пута изнео предлог како треба решавати и решити и употребно и законски питање родно сензитивног језика.

Одбор је указао да су одредбе Закона о родној равноправности у супротности са целом историјом норме српскога књижевног језика, а самим тим и са његовим системским и структурним правилима. Да само то поткрепимо једним примером. Они који су предложили и усвојили Закон очигледно мисле да је само довољно да се дода моциони суфикс – ица или –ка и да се створи језички „подобна” лексема за особу женскога пола. При томе су заборавили да као што постоји општеупотребна, пасивна и потенцијална лексика, тако постоје и општеупотребне, пасивне и потенцијалне творенице. Општеупотребна лексика подразумева активну лексику која је честа и обична у свакој комуникацијској ситуацији. Такви су нпр. родни парови лексема: певач – певачица, слуга – слушкиња, плесач – плесачица, учитељ – учитељица, фризер – фризерка, јунак – јунакиња и многе друге. С друге стране, у језику постоје новотворене речи или неологизми. То су речи чији је израз или садржај говорницима језика потпуно нов. Те новотворене речи нису активни део лексике. Да би постале активна, општеупотребна лексика, неологизми морају испунити три услова: а) морају бити у складу са творбеним системом српског језика, тј. творени уобичајеним творбеним начинима; б) морају бити потребни лексикону књижевног језика, тј. њихова употреба мора бити сврсисходна; и в) мора их прихватити већина говорника датог језика. Највећи број „родно сензитивних лексема” које предлажу поборници датог закона не испуњава најмање два од наведена три услова: нису сврсисходне, и нису општеупотребне. Зато „родно сензитивне лексеме” у следећим паровима, за разлику од претходно наведених, не припадају активном лексичком

слоју српскога језика, односно не припадају општем лексикону српскога језика: водич – водичица, хирург – хирушкиња, тренер – тренерка, стручњак – стручњакиња, говорник – говорница, бек – бекица, и многе, многе друге. Надамо се да је сада и неупућенима у лингвистику јасно зашто лаички поглед на језик није у складу са језичким законитостима, него је директан атак на њих. Усвојени Закон једноставно укида разлику између општеупотребне и неологистичке лексике, заборављајући да је дуг пут да неологистичка постане општеупотребна лексика. Осим тога, многе жене не желе да назив своје професије, свога звања, функције и сл. уподобљавају жељама „родних идеолога”, који на силу, оглушујући се о граматичка правила српског језика, граматички род поистовећују са полом. Мушки граматички род је неутрална категорија, што значи да се њоме, према језичком закону, семантички обухвата и категорија мушког и женског пола (нпр. Она је одличан лекар, Расписан је конкурс за једног наставника; Мајка и отац су шетали и сл.).

Занимљиво је да је подстицај Закону дошао из Европске уније, а да сама Европска унија у својим декларацијама избегава сам термин „родна равноправност”, или су пак њене најугледније чланице, каква је нпр. Француска, изричито против „родно сензитивног језика”. Зато је логично очекивати да, ако је ЕУ била повод овоме закону, садашњи однос ЕУ према родно сензитивном језику буде разлог његовом повлачењу. Посебно и због тога што је, како су обавештени и посланици који су Закон усвојили, овај закон по мишљењу српског Високог савета судства, које је сагласно мишљењу Одбора за стандардизацију српског језика, „противуставан и супротан другим постојећим законским решењима”. А противуставан је зато што Устав не познаје категорију рода, законом се врши насиље над српским језиком и онемогућава слобода употребе свих уобичајених изражајних могућности српскога језика, пошто се прописује, уз претњу драконским казнама, искључиво неологистички начин исказивања форми родно сензитивног језика.

Зато се Одбор, заједно са некупштинским говорницима српскога језика, мора запитати: је ли стварно дошло време да се „српска” Скупштина и „српски” министри и „српски” посланици већ 30 годинаprotиве усвајању закона о заштити српскога језика и ћирилице, а за мање од пола године усвоје Закон који је у језичком делу закон против српског језика.

Све речено недвосмислено показује да је неопходно да Уставни суд прогласи овај закон неуставним.

Председник Одбора
Проф. др Срето Танасић, дописни члан АНУРС

ДЕКЛАРАЦИЈА О КАНОНУ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Поштоване колегинице и колеге,

После прошлогодишње успешно одржане Прве интеркатедарске србистичке конференције, која је резултирала двема врло значајним декларацијама (*Декларација о неопходности повећања броја часова наставе српског језика и књижевности у основној и средњој школи; Декларација о статусу српског језика на ненаставничким катедрама и факултетима*), Програмски одбор Научно-образовно-културног центра „Вук Караџић” у Тршићу организовао је Другу интеркатедарску србистичку конференцију у Тршићу 18–20. јуна 2021. године, у којој су учествовали представници србистичких катедри са свих филолошких, филозофских, учитељских и педагошких факултета у Србији, Републици Српској и Црној Гори, укључујући и представнике Института за српски језик САНУ, Института за књижевност и уметност у Београду, Завода за унапређивање образовања и васпитања у Београду, Друштва за српски језик и књижевност Србије и Одбора за стандардизацију српског језика. У плодној и конструктивној расправи донети су важни закључци. Једногласно је усвојена *Декларација о канону српске књижевности* (у прилогу). Такође, још једном је истакнута неопходност увођења „натпредметног статуса” за предмет Српски језик и књижевност у основношколским и средњошколским програмима у Републици Србији.

Позивамо Вас да својим активним и посвећеним деловањем на примени усвојене *Декларације о канону српске књижевности*, која претпоставља визију целине српске књижевности и културе и окосницу проучавања и предавања српске књижевности од разредне наставе до универзитета, суштински допринесете њеној успешној реализацији на добробит србистике, српске културе и српског образовања.

Уз изразе поштовања и искрене поздраве,

У име Програмског одбора
Друге интеркатедарске србистичке конференције
Проф. др Милош Ковачевић,
председник Програмског одбора Конференције
Проф. др Бошко Сувајић,
главни уредник Конференције

Декларација о канону српске књижевности

Канон српске књижевности једна је од најзначајнијих и најактуелнијих србистичких тема данас.

Шта је канон националне књижевности? То је динамична визија целине једне књижевности: он омогућава приступ сопственој прошлости и њено осмишљавање, вредновање књижевноуметничких дела које иде изнад свих идеолошких захтева, потврђујући књижевност као уметност кроз њено историјско трајање.

Канон српске књижевности чине књижевна дела без којих је српска књижевност какву познајемо незамислива и о којима сваки нараштај нужно размишља и говори. Канон, међутим, није тек прост скуп тих књига, него целина њихових интерпретативно осмишљених међуодноса, која се током времена мења, пратећи развој књижевности, науке о књижевности и културе уопште. Релативна постојаност списка и променљивост смисла канонских дела и канона као целине знак су трајања кроз мењање, као израза непрестаног дијалога садашњости са прошлошћу посредованом традицијом тумачења.

Супротстављајући се оспоравањима канона која, вођена жељом да га уподобе идеолошко-политички пожељној слици данашњице, поништавају историју српске књижевности и занемарују дуго трајање мишљења о њој, залажемо се за сталну отвореност расправа о увек новом сагледавању канона – што бољем, поузданијем, потпунијем када је реч о чињеницама, уз научно преиспитивање претходника, а са становишта које уважава разнородне димензије савремене српске културе, у њиховом што сагласју, а што полемичком односу. Прошлост, иако су се у њој научни приступи књижевности међусобно оспоравали, али су познавање националне књижевности чинили ширим, бољим и разноврснијим, учи нас да када је реч о разумевању националне књижевности и њене историје с времена на време долази до одређених померања. Јер то је, заправо, начин постојања националне књижевности. Наиме, свако ново велико књижевно дело мења до тада постојеће односе унутар њене целине, што важи и за велика постигнућа историографије књижевности.

Укратко: као свест о најбољем у некој књижевности као целини, канон је стабилан – јер се не може мењати произвољним одлукама или да би се удовољило потребама тренутка – и динамичан, јер се његов смисао постепено преображава кроз нова тумачења у сваком новом нараштају. Без прихватања канона као смисленог, узорног и континуираног преношења знања, национална књижевност као осмишљена целина не би постојала, као што би се без преиспитивања канона окаменила и престала да буде важна долазећим нараштајима.

Залажући се за преиспитивања вођена знањем, љубављу и вољом да се књижевност очува као уметност и битан чинилац националне културе, указујемо на **трајне одређујуће чиниоце** канона српске књижевности као целине која садржи:

1. Књижевноуметничка дела у којима језици српске културе (српски народни, српскословенски, рускословенски, славено-српски, вуковски) достижу свој симболички и изражајни врхунац.
2. Целокупни корпус српске књижевности: народну, стару (укључујући и дубровачку књижевност) и нову књижевност, повезане међусобном условљеношћу највреднијих дела.
3. Стваралаштво на целокупном српском културном простору од Хиландара до Сент Андреје и од Темишвара до Трста, захваљујући коме су наста(ја)ла књижевна дела која су одразила контактну природу српске културе и њено прожимање са европском традицијом, у њеном општесловенском идентитету, ширећи тиме оквире српског саморазумевања, усложњавајући и профињујући укус српског читаоца.
4. Истовремену заступљеност хуманистичких принципа испољених различитим литерарним облицима и средствима, и основних начела српскога културног и националног идентитета који је ослањањем на идејно и обликовно различита, а врхунски вредна канонска дела, успостављен као променљив и динамичан израз разнородних тежњи српске културе у њеном миленијумском трајању.

Узимајући у обзир ове трајне одређујуће чиниоце канона српске књижевности у контексту актуелног тренутка српског друштва, а нарочито просвете, **основни циљеви** Декларације о канону српске књижевности су:

1. Јединство бриге о српском језику, књижевности и култури.
2. Очување целине српске књижевности (у свим епохама њеног трајања и на целокупном простору њеног стварања) и представљања те целине на свим образовним нивоима.
3. Систематичан, организован и дуготрајан институционалан рад (од основне школе до САНУ) на обликовању књижевног и културног памћења како би дефинисање канона и све његове касније промене потицали из расправа које су пре свега стручне, а у којима посебно значајно место треба да имају србистичке катедре.
4. Повећана брига о српском језику и српској књижевности кроз повећање броја часова и натпредметни статус Српског језика и књижевности.

5. Систематичан и истрајан рад на србистичким катедрама усмерен, кроз одговарајуће академске наставне планове и програме, на интерпредметну концепцију (и тумачење) канона српске књижевности, које удружује знање стручњака за све области и епохе српске књижевности.
6. Истрајан и промишљен рад на наставним плановима и програмима у основној и средњој школи, како би основу програма чиниле на србистичким катедрама науком о језику и науком о књижевности потврђене вредности инхерентне књижевности као уметности која обухвата најшире оквири човекове егзистенције, а у чију функцију потом треба да буду стављене методичке и педагошке вештине.
7. Одређивање дела програма који је, будући утемељен каноном, сталан (али који ће се протоком времена мењати, пре свега смисаоно, пратећи промене у књижевности и науци о књижевности), и дела програма који је подложен чешћим променама на основу укуса и интереса ђака за дела савремене српске књижевности.

На горњим основама, учесници Друге интеркатедарске србистичке конференције износе усаглашене **захтеве**:

1. Да се приликом обликовања предмета, програма, лектире, и свих активности у образовном процесу у вези са српским језиком и српском књижевношћу, одлуке доносе у складу са напред описаним поимањем канона.
2. Да настава књижевности и у основној и у средњој школи представи канон српске књижевности, у складу са узрастом ученика: у основној школи узрасни критеријуми треба да одређују избор дела и наставног приступа (а не смеју бити оправдање за занемаривање канона), док у средњошколским, нарочито гимназијским програмима треба представити целину канона помоћу добро осмишљеног и усаглашеног избора канонских дела и њихових научно заснованих тумачења.
3. Да сензибилитет ученика, који је у сваком нараштају у понечему другачији, својом отвореношћу за одређени тип књижевних дела тим оправданим утицајем на одабир дела не угрози представљање канона: начело интересантности и пријемчивости мора бити у складу са историјским и поетичким смислом и уважавањем књижевних вредности.
4. Да се на србистичким катедрама које образују основношколске и средњошколске наставнике Српског језика и књижевности

очува развијена и диференцирана структура стручних предмета када је реч о српском језику и српској књижевности.

Учесници Друге интеркатедарске србистичке конференције:

1) Катедра за српски језик са јужнословенским језицима Филолошког факултета у Београду; 2) Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима Филолошког факултета у Београду; 3) Катедра за српску књижевност, Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу; 4) Одсек за српску књижевност Филозофског факултета у Новом Саду; 5) Департман за србистику Филозофског факултета у Нишу; 6) Катедра за српску књижевност и језик Филозофског факултета у Косовској Митровици; 7) Департман за српску књижевност и језик Државног универзитета у Новом Пазару; 8) Катедра за српски језик и књижевност Филозофског факултета на Палама Универзитета у Источном Сарајеву; 9) Катедра за српски језик и књижевност Филолошког факултета у Бањалуци Универзитета у Бањалуци; 10) Студијски програм за српски језик и јужнословенске књижевности Филолошког факултета у Никшићу Универзитета Црне Горе; 11) Катедра за српски језик, књижевност и методику наставе српског језика и књижевности на Учитељском факултету у Београду; 12) Катедра за филолошке науке Факултета педагошких наука у Јагодини; 13) Катедра за језике и књижевност на Педагошком факултету у Ужицу; 14) Катедра за језик и књижевност Педагошког факултета у Сомбору; Катедра за српски језик и књижевност Педагошког факултета у Врању; 16) Катедра за српски језик и књижевност Учитељског факултета у Лепосавићу; 17) Катедра за српски језик и књижевност Педагошког факултета у Бијељини при Катедри за српски језик и књижевност Филозофског факултета Универзитета у Источном Сарајеву; 18) Институт за српски језик САНУ у Београду; 19) Институт за књижевност и уметност у Београду; 20) Одбор за стандардизацију српског језика САНУ 21) Друштво за српски језик и књижевност Србије.

У Тршићу, 18–20. јун 2021.

Е-МИСИЈА

Е-мисија је пројекат Друштва за српски језик и књижевност Србије, чији је заматак настао на самом почетку пандемије 2020. године. Пошто су прекинута такмичења, сва енергија која је уложена у припрему ћака и организацију такмичења пренета је на стварање базе тестова из језика и књижевности са претходних такмичења – Е-мисију! Ова јединствена база направљена је на платформи Moodle и потпуно је бесплатна за све заин-

тересоване ученике који желе да провере своја знања из српског језика, језичке културе и књижевности.

Будући да се пандемија није убрзо завршила, готово све активности Друштва су се преселиле у дигитално окружење, па је и Е-мисија добила нове делове: онлајн семинаре и подкаст.

Идеја Друштва за српски језик и књижевност Србије о просвећености, ширењу знања о језику и књижевности, али и подизању језичке културе, коју су први почели да спроводе у дело Александар Белић, Павле Поповић и Јован Скерлић, остаје иста, само се прилагођава времену и приликама. Зато и опстаје више од једног века.

ПРЕПОРУКА ЗА НОВЕ ОБЛИКЕ ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА

Сведоци смо да је последњих година квалитет писмених задатака у основним и средњим школама опао, те предлагемо да размислите о могућности да се поред теме из књижевности или слободне теме као теме за писмени задатак уведу и други облици писменог изражавања: приказ, расправа, тест са аргументацијом (есејски одговори), тест (повезивање граматике и књижевности), резиме и формирање кључних речи на основу понуђеног теста, реферат, молба, мотивационо писмо, радна биографија, извештај, интервју, репортажа. У прилогу можете видети стручни рад на ову тему, који су написали наставници Марија Запутил из Пожаревца и Саша Чорболоковић из Бора (рад „Писмени задатак у савременој настави српског језика и књижевности” објављен је у часопису Књижевност и језик број 1/2021). Наша намера је да се ради на побољшању писменог изражавања ученика и тако што ће се посебни облици састава подводити под писмени задатак, који и ученици и наставници посебно вреднују, самеравајући тако ученичка постигнућа.

ПОВОДОМ ФИНАНСИРАЊА ВЕБИНАРА
„Савремени изазови наставе српског као завичајног језика”
19. октобра 2021.

Друштво за српски језик и књижевност Србије, као што је најављено, одржало је бесплатан вебинар за наставнике српског језика као завичајног (22. октобра 2021. год.) под насловом Савремени изазови наставе српског као завичајног језика – проблем тзв. „комбинованих” одељења.

Намера Друштва за српски језик и књижевност Србије била је да се његове активности прошире тако што би се организовали и стручни семинари намењени наставницима српског као завичајног језика. Сматрали смо да се, стицајем немилих околности, српска дијаспора увећава и да наставницима који предају српски језик као завичајни треба пружити посебну подршку.

Тако смо у јуну ове године организовали вебинар уз подршку Завода за унапређивање образовања и васпитања. Одзив учесника био је одличан: присуствовало му је 58 колега са пет континената, из шеснаест земаља. Реакције наставника биле су позитивне и подстицајне, па смо одлучили да и даље наставимо са радом на том пољу.

Да бисмо обезбедили средстава за други вебинар, јавили смо се на Конкурс за суфинансирање пројеката за дијаспору Управи за сарадњу с дијаспором и Србима у региону Министарства спољних послова. Нажалост, одбијени смо, премда је наше потраживање било знатно мање од неких других чији су пројекти на овом конкурс у прихваћени. Упркос великој пропаганди у вези са учењем српског језика и очувању ћирилице, држава није имала слуха за Друштво за српски језик и књижевност Србије, институцију која се бави унапређивањем наставе српског језика и књижевности још од 1910. године.

Стога смо одлучили да овај семинар организујемо од сопствених средстава, а да убудуће тражимо подршку од других институција, које ће препознати вредности за које се залажемо.

ИЗВЕШТАЈИ ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ (ПРЕГЛЕД РАДА)

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ БЕОГРАДСКЕ ПОДРУЖНИЦЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

Београдска подружница део је Друштва за српски језик и књижевност Србије и окупља наставнике и професоре у свим основним и средњим школама, научнике и стручњаке из области српског језика и књижевности и све оне који се баве науком о језику и књижевности. Има 268 школа, 189 основних и 79 средњих, и више од хиљаду чланова.

Подружницу чини 17 општинских подружница. Општинске подружнице чине председници стручних већа свих школа једне општине и оне бирају председника општинске подружнице на својим састанцима.

Састав Управног одбора Београдске подружнице чине:

- ❖ Данијела Милићевић, председник Београдске подружнице
- ❖ Снежана Обрадовић, заменик за средње школе (Економска школа „Нада Димић”)
- ❖ Марина Стојановић, потпредседник
- ❖ Јасмина Станковић, секретар и члан Националног просветног савета
- ❖ Душица Мињовић, координатор за такмичење из књижевности за основне школе и председник Подружнице Нови Београд
- ❖ Бојана Симоновић, координатор за такмичење из језика за основне школе и председник Подружнице Звездара
- ❖ Драгана Дејановић Ковачевић, председник Подружнице Раковица
- ❖ Сунчица Ракоњац Николов, председник Подружнице Вождовац
- ❖ Ивана Костић, председник Подружнице Савски венац
- ❖ Мирка Дабовић, председник Подружнице Земун
- ❖ Јоле Булатовић, председник Подружнице Стари град
- ❖ Даворка Демонић, председник Подружнице Палилула
- ❖ Бранкица Дракулић Дрезгић, председник Подружнице Врачар
- ❖ Тања Пајовић, председник Подружнице Лазаревац
- ❖ Габријела Марић, председник Подружнице Младеновац
- ❖ Тања Калуђеровић, председник Подружнице Сурчин
- ❖ Сунчица Ђорђевић, председник Подружнице Гроцка
- ❖ Александра Ранчић, председник Подружнице Обреновац
- ❖ Слађана Јанић, председник Подружнице Сопот
- ❖ Ивана Васин, председник Подружнице Барајево

- ❖ Бранка Максимовић, почасни члан
- ❖ Софка Радојичић, почасни члан

Надзорни одбор Београдске подружнице чине чланови Управе Друштва:

- ❖ Јагода Жунић
- ❖ Душица Мињовић
- ❖ Милорад Дашић

Сви председници општинских подружница заједно са својим колегама активно учествују у свему што је важно за рад Београдске подружнице, развијају и одржавају међусобну сарадњу, али и љубав према језику, култури говора и писања и књижевности код ученика.

У току школске 2020/2021. мање је реализованих активности због тешке здравствене ситуације у земљи и свету, али упркос томе, колеге су успеле да одрже континуитет у раду и сарадњи и наставиле да преносе знања ученицима и негују заједно са њима матерњи језик.

Чланови Подружнице у великом броју присуствују стручним усававањима која су одобриле званичне државне институције, а труде се да стално осавременују наставу пратећи и разне вебинаре и радећи на даљину. Колеге из београдских школа су и ове године у великом броју пратиле традиционални тродневни зимски стручни семинар на даљину, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Рад у лингвистичким, литерарним, драмским, рецитаторским и новинарским секцијама, припремање огледних и угледних часова, организација пројектне наставе, учествовање на многобројним фестивалима и културним дешавањима која негују традицију, али подстичу и савремен приступ методици и науци о језику и књижевности, само су неке од многобројних активности и ангажовања чланова Подружнице.

У школској 2020/2021. години одржана су општинска, градска и републичка такмичења из књижевности и језика и језичке културе за ученике осмог разреда основне и треће и четврте године средње школе. Друштво за српски језик је преко својих подружница спровело анкету о одржавању такмичења у условима пандемије. Највећи број колега био је за то да се такмичења не одрже јер не постоје адекватни услови за реализацију такмичења у ванредним здравственим околностима, па је Друштво нашло прикладно решење за новонасталу ситуацију тако што је предност дата ученицима завршних разреда основне и средње школе.

У следећим прилозима приказан је рад неких подружница.

Данијела Милићевић,
председник Београдске подружнице ДСЈК

Подружница Вождовац

Школска 2020/2021. година је по много чему била специфична. На-става се одвијала на два начина – по комбинованом моделу и на даљину.

У фебруару, током зимског распуста, одржан је Зимски семинар на којем је учествовао велики број колега нашег општинског актива.

Дуго је било неизвесно хоће ли се такмичења одржати. После низа састанака са представницима Министарства просвете, науке и техно-лошког развоја, одлучено је да се такмиче само ученици завршног разреда основне школе. Општинско такмичење „Књижевна олимпијада” одржано је у ОШ „Доситеј Обрадовић” 07. 03. 2021. године. Што се тиче организа-ције, све је прошло у најбољем реду. Учествовало је тридесет двоје ученика. Целокупна ситуација је веома лоше утицала на резултате ученика који су били знатно испод очекиваних. Само троје ученика је освојило 3. место.

Такмичење из језика и језичке културе одлагано је неколико пута, да би се на општинском нивоу реализовало тек 24. 04. 2021. године. Одржано је у ОШ „Бранислав Нушић” и све је прошло у најбољем реду. Учествова-ло је 54 ученика осмог разреда. Један ученик је освојио прво место, један друго, а после спуштања критеријума (на 13 поена) 19 ученика је освојило треће место.

Одговорност, преданост и колегијалност свих чланова Стручног већа била је на завидном нивоу.

Подружница Врачар

На Општини Врачар има седам основних школа: шест државних и једна приватна основна школа.

1. ОШ „НХ Синиша Николајевић”
2. ОШ „Свети Сава”
3. ОШ „Јован Миодраговић”
4. ОШ „Светозар Марковић”
5. ОШ „Краљ Петар II Карађорђевић”
6. ОШ „Владислав Рибникар”
7. Приватна ОШ „Владислав Петковић Дис”

Градска општина Врачар је организовала радионицу – *Родољубива песма – нова српска мисао*. Ученици врачарских основних школа развијали су љубав према поезији, предвођени двојицом великана српске поезије Петром Арбутином и Боровојем Рашуом.

Циљ овог пројекта је мотивација ученика да раде на себи, шире своје видике, развијају љубав према отаџбини.

У суботу, 16. октобра 2021. године, у Дечјем културном центру у Београду одржана је свечана академија посвећена 700-годишњици манастира Грачанице.

Ова свечана академија представљала је и завршницу пројекта у којем су учествовали ученици свих врачарских школа.

Научили смо да родољубива поезија не мора да буде увек у форми старе народне књижевности, већ да може имати и савремену, кратку форму и да се кроз оваква дела могу предочавати и оно што ауторе „тишти” сада, а не само оно што нас је као народ оптерећивало у временима иза нас.

Песме врачарских основаца са темом *Грачаница ни на небу ни на земљи*, заузеле су место на листи 10 најбољих.

Наши учесници *Пројекта књижевног такмичења „Читам, па шта”* посетили су Библиотеку града Београда и дружили се са дечјим писцем Јасминком Петровић. Свим учесницима уручене су похвалнице.

Циљ пројекта је развијање критичког мишљења и стицање читалачких навике, а посебно навике да се после сваке прочитане књиге напише кратак осврт или да се илуструје властити доживљај прочитаног књижевног дела.

Успешно је одржано такмичење врачарских основаца за најбољи литерарни рад, које је спровео Центар за образовање и културу – *Божидарац* – 1947, уз подршку Градске општине Врачар.

Као и сваке године, тако и школске 2020/2021. године, организовали су литерарно и ликовно такмичење *Essay 2020* за најбоље литерарне радове ученика врачарских основних школа, на тему *Живот и радост*. Са жељом да се сачува успомена на великана српског глумишта и изузетног интерпретатора поезије Петра Краља, Градска општина Врачар установила је такмичење у рецитовању за ученике врачарских основних и средњих школа – „Краљевство поезије”. Сваке године ова манифестација улепша пролеће на Врачару, па су се тако и овог 29. маја 2021. године, поштоваоци глумца Петра Краља и љубитељи поезије, окупили на финалу такмичења у свечаној сали Општине Врачар.

Након тога, у присуству многобројних јавних личности које су познавале, сарађивале и радиле са великим глумцем, победници такмичења проглашени су на платоу код споменика доајену српског глумишта у Милешевској улици.

Поред ових учешћа, у оквиру школских пројеката обележени су *Међународни дан језика, Међународни дан књиге, Дан словенске писмености, Дан рођења реформатора српског језика, писма и правописа, Вука Караџића* и других значајних писаца.

Подружница Земун

Општина Земун је једна од већих општина по броју школа. Србисти са ове општине у великом броју учествују на такмичењима из књижевности и српског језика и језичке културе и имају велики број ђака на свим нивоима такмичења.

Ученици и наставници ОШ „Лазар Саватић” вредно су радили на осмишљавању и стварању часописа у електронској форми. У њему су се нашли ликовни и литерарни радови ученика школе, али и многобројне рубрике из разних области. Часопис се може погледати и детаљније проучити преко линка <https://online.anyflip.com/zofmu/bjff/mobile/index.html>

Подружница Обреновац

Из нашег рада претходне школске године издвајамо следеће активности:

- У обреновачком Дому културе уприличен је Сајам књига. Већина ученика виших разреда посетила је ову културну манифестацију у пратњи својих наставника у трећој недељи октобра.
- У Основној школи „Посавски партизани” је 23. 10. 2020. године организовано Такмичење у креативном писању. Такмичење се већ десетак година уназад одржава у наведеној школи. Организатор је библиотека школе. Учесници такмичења су ученици свих основних и средњих школа у Обреновцу. Књижевна постигнућа вредновао је тим писаца за децу: Радмила Томић, Весна Алексић и Јово Кнежевић. Сви радови су били изузетно лепо и креативни. Награде и похвале ученицима су уручене у школи организатору такмичења 2. 11. 2020. године.
- Током различитих активности у културном и јавном животу Обреновца ученици свих основних школа су дали свој допринос учествовањем у различитим литерарним конкурсима.
- Градска библиотека „Влада Аксентијевић” уз подршку Градске општине Обреновац организовала је литерарне конкурсе на теме:
 - ✓ Радови везани за Међународни дан ненасиља (септембар)
 - ✓ Конкурс поводом обележавања школске славе (јануар)
 - ✓ Мој бег од реалног света (мај)

Доделе награда ученицима који су написали најбоље радове организована је у читаоници Градске библиотеке.

- У просторијама Црвеног крста додељене су награде ученицима који су написали најквалитетније радове на тему „Добро се добрим враћа” поводом Међународног дана особа са инвалидитетом.
- Као и сваке школске године уприличена је прослава Дана Светог Саве у свим основним школама. Литерарни конкурс поводом Дана Светог Саве допринео је неговању светосавља међу ученицима. Велики број написаних поетских и прозних радова указао је на прилично залагање ученика.
- У свим основним школама у Обреновцу организовано је и спроведено школско такмичење из српског језика и језичке културе до краја фебруара 2020. године. Резултати такмичења и имена ученика који учествују на Општинском такмичењу достављени су у Основну школу „Посавски партизани” у којој се организује Општинско такмичење из српског језика и језичке културе. Такмичење је организовано само за ученике осмог разреда. Наредни нивои такмичења су такође одржани само за ученике осмог разреда.
- Општинско такмичење из књижевности је одржано, али општина Обреновац не учествује.
- Наставници српског језика и књижевности традиционално су присуствовали Републичком зимском семинару у организацији Друштва за српски језик и књижевност. Поред стручних семинара наставници су пратили и семинаре који се баве савременим проблемима ученика.
- Наставници и ученици су били активни у организацији и осмишљавању угледних часова. Колеге су са уживањем присуствовале организованим часовима где су и ученици и наставници показали своју креативност. Сви угледни часови су реализовани по предвиђеном плану.
- Стручне теме везане за предмет Српски језик и књижевност презентоване су на састанцима актива и додатно су допринеле усавршавању наставника унутар школе.

Подружница Раковица

Наша Општина има осам основних школа и око 40 наставника српског језика, заједно са библиотекарима школе. Сви заједно учествују са својим ученицима у разним наставним и ваннаставним активностима које доприносе јачању значаја српског језика и књижевности и неговању

љубави према матерњем језику. У протеклој школској години стручна већа српског језика са ове општине остварила су значајне резултате и поред тренутне епидемиолошке ситуације.

Чланови литерарних, новинарских и драмских секција били су веома вредни, а ово су њихови резултати.

Литерарно стваралаштво у ОШ „Никола Тесла” било је веома успешно ове школске године.

Дани ћирилице у Баваништу (републичка смотра):

1. место – Јана Башовић (4/6) и 3. место – Мина Дабовић (6/5);

Елена Мајсторовић (7/3) – 2. место, Урош Адамовић (4/3) – 2. место и Нина Танасковић (6/4) – 3. место на 5. литерарном кокурсу „Мој љубимац” Дечијег културног центра у Београду;

Елена Мајсторовић (7/3) – 1. место на Невеновом фестивалу деце песника у Савином Селу;

Лука Крсмановић (8/3) – рад објављен у електронском часопису „Табла” из Ниша;

Елена Мајсторовић (7/3) – награда за најбољу песму на Шантићевом фестивалу дјеце пјесника у Мостару.

На 7. Међународном конкурс „Краљевство бијелих рада” у Бијелом Пољу, у организацији НВО „Стихом говорим”, песници из „Тесле” постигли су велики успех. Другу награду освојила је Нађа Пајкић (5/5), похваљени су Растко Живак (6/3) и Елена Мајсторовић (7/3), а у зборнику радова нашле су се песме Калине Радуловић (2/1), Зоране Јовановић (2/1) и Лане Павловић (7/5).

Растко Живак (6/3) – 1. награда, Елена Мајсторовић (7/3) – 3. награда, Нађа Пајкић (5/5) – похвала, Оливера Савић и Анђела Димитријевић (4/5) – 2. награда и Михаило Веселиновић (3/6) – 3. награда на конкурс „Природа је мој свет” Дечијег културног центра у част Десанке Максимовић;

Одељење 4/3 – 1. групна награда на конкурс „Радионица баснописаца” Задужбине Доситеја Обрадовића у Београду;

Милица Веселиновић (8/3) – 1. награда на конкурс за младе књижевне критичаре „Читам, па шта” Библиотеке града Београда.

У Зборнику 11. Међународног фестивала поезије младих песника „Машта и снови” у Сремској Митровици објављене су песме Максима Белоице (1/1), Алексе Багојевића (2/5), Уроша Савића (1/1), Јоване Петровић, Павла Кобала, Виктора Николића, Ђурђе Марјановић, Таре Травице, Калине Радуловић (2/1), Дуње Дашић (4/1), Милана Ђукића (4/1), Вишње Јанковић (5/4), Милице Миловановић (4/3), Вукашина Величковића (5/6), Нађе Пајкић (5/5), Јане Малобабић (6/6), Нине Танасковић (6/4) и Елене Мајсторовић (7/3).

Милица Веселиновић (8/3) – 2. награда и Вера Вучићевић (6/4) – 3. награда на конкурс „Тасини дани” посвећеном песнику Танасију Младе-

новићу у Сараорцима; Анђела Димитријевић (4/5) – 2. награда на конкурс „Шантићева реч” ОШ „Алекса Шантић” из Калуђерице; Зорица Антић (4/1) – 2. награда, Младен Маринковић (5/1) – 3. награда и Олег Тасић (5/1) – 3. награда на Смотри ћириличке писмености Библиотеке „Стојан Трумић” из Титела; Марија Мрђен (4/6) – 1. место на конкурс „Дани Гордане Брајовић” у Алексинцу; Елена Мајсторовић (7/3) – 2. место на конкурс „Дани Гордане Брајовић” у Алексинцу.

Школски електронски часопис „Искра” – 1. награда за најбољи школски електронски часопис на конкурс „Дани Гордане Брајовић” у Алексинцу.

Школски лист „Тесла” – похвала за часопис на конкурс „Дани Гордане Брајовић” у Алексинцу.

Школски лист „Тесла” је на адреси <https://online.fliphtml5.com/fhvsb/cinv/>.

Финалисти фестивала „Мали победник” за ученике основних школа Београда: Елена Ристић (1/6), Калина Радуловић (2/1), Оливера Савић (4/5), Анђела Димитријевић (4/5), Дуња Дашић (4/1), Милица Миловановић (4/3), Хера Николић (6/4), Растко Живак (6/3), Елена Мајсторовић (7/3), Јана Малобабић (6/6), Нађа Пајкић (5/5), Лана Павловић (7/5), Андреј Петровић (8/3) – 2. награда на конкурс „Деца међу нарцисима” у Чајетини.

Ема Зечевић (7/1) – 2. награда на конкурс „Деца међу нарцисима” у Чајетини, Милица Веселиновић (8/3) – 3. награда на конкурс „Деца међу нарцисима” у Чајетини, Оливера Савић (4/5) – похвала на конкурс „Оставили нам стари родну кућу, плодну њиву...” Друштва учитеља Тополе. Елена Ристић (1/6) – 1. награда, Јана Башовић (4/6) – 3. награда, Дуња Дашић (4/1) – 3. награда, Оливера Савић (4/5) – похвала, Јана Малобабић (6/6) – 2. награда, Нађа Пајкић (5/5) – похвала на конкурс „Мој смешни свет” посвећеном Брани Цветковић.

Литерарна секција школе – групна награда

- ✓ Петра Јовановић (3/2) -1. награда
- ✓ Маша Радовић (2/5) – 2. награда
- ✓ Павле Добрић (2/5) – 3. награда
- ✓ Петра Кончаревић (2/5) – похвала
- ✓ Никола Васиљевић (5/1) – 3. награда
- ✓ Вера Вучићевић (6/4) – похвала

Одељење 8/1 – 1. Регионални час на тему „Очију твојих да није” са школом „Мујага Комадина” из Мостара. Текст о овом часу објављен је у „Политици” 13. маја 2021.

Елена Мајсторовић (7/3) – 1. место, Растко Живак (6/3) – 2. место и Оливера Савић (4/5) – 2. место на „Ђачким песничким сусретањима” (општински ново) у организацији Пријатеља деце Раковице. Милица Веселиновић (8/3) – 1. награда и Растко Живак (6/3) – 3. награда на конкурс „Књига као путоказ” Часописа на српском и бугарском језику „Фарче” из Димитровграда.

Одељење 2/1 – групна награда за најактивније одељење Дечјег одељења Библиотеке „Раде Драинац” из Прокупља.

Растко Живак (6/3) – награда за најмаштовитију песму на 43. Лимским вечерима поезије у Прибоју.

Мина Дабовић (6/5) – 1. награда, Вера Вучићевић (6/4) – 3. награда, Милица Миловановић (4/3) – 1. награда и Дуња Ђукић (4/3) – 3. награда на општинском конкурс „Крв живот значи” у организацији Црвеног крста Раковице.

Калина Радуловић (2/1) и Ђорђе Алагић (2/1) – похвала на конкурс „Ко каже да не читам лекуру” ОШ „Ђура Јакшић” из Јелашнице.

На конкурс „Прва уметничка виртуелна свемиријада” у Суботици похвале за песме о пролећу добили су Нађа Пајкић (5/5), Милица Козлина (1/1), Николина Ландуп (6/3), Елена Мајсторовић (7/3), Андрија Обреновић (4/7), Литерарна секција школе и ментор Александра Дракулић.

Растко Живак (6/3) – похвала на конкурс „Читалићи” у Алексинцу. Константин Живак (4/7) – похвала на конкурс „Читалићи” у Алексинцу.

Дуња Дашић (4/1) – песма објављена у зборнику КЦ „Младост” из Футога на тему „Љубав (ни)је само реч”.

Оливера Савић (4/5) – похвала на конкурс Дечјег одељења Библиотеке града Београда „Чика Јова Змај” „Библиотека жељотека”.

Растко Живак (6/3) – 2. награда на конкурс „ШколоГрам – запрати мудро” ОШ „14. октобар” из Београда.

Вања Драговић (5/6) – специјална награда за драму на конкурс „ШколоГрам – запрати мудро” ОШ „14. октобар” из Београда.

Ања Ненадовић (5/6) – специјална награда за драму на конкурс „ШколоГрам – запрати мудро” ОШ „14. октобар” из Београда.

Анђела Цветковић и Нина Танасковић (6/4) – награде за кратке филмове на конкурс „ШколоГрам – запрати мудро” ОШ „14. октобар” из Београда.

Јана Башовић (4/6) – 1. награда на конкурс Покрета горана Београда.

Анђела Димитријевић (4/5) – 3. награда на конкурс Покрета горана Београда.

Нађа Пајкић (5/5) – 2. награда на конкурс Покрета горана Београда.

Мина Дабовић (6/5) – 2. награда на конкурс Покрета горана Београда.

Нина Танасковић (6/4) – 2. награда на међународном конкурс „Лејла Авдић” у Бановићима.

Босиљка Злопорубовић (7/5) – 2. награда на конкурс „Лепо је волети” посвећеном Мирославу Антићу у организацији Дечјег културног центра Београд.

Николина Ландуп (6/3) – награда за песничку збирку на конкурс „Лепо је волети” посвећеном Мирославу Антићу у организацији Дечјег културног центра Београд.

Литерарна секција школе – награда за песничку збирку о љубави на конкурс „Лепо је волети” посвећеном Мирославу Антићу у организацији Дечјег културног центра Београд.

Јана Башовић (4/6) – специјална награда за песничку збирку на конкурс Народне библиотеке „Јован Поповић” из Кикинде.

Андреј Петровић (8/3) – 1. награда на Светосавском конкурс Народне библиотеке „Његош” из Књажевца.

Драмска секција 5/6: Јована Краковић, Софија Скареп, Вања Драговић, Ања Ненадовић, Ђорђе Галић и Филип Марјановић – 2. награда на Светосавском конкурс Народне библиотеке „Његош” из Књажевца.

Елена Мајсторовић (7/3), Растко Живак (6/3), Анђела Јукић (6/3), Босиљка Злопорубовић (7/5), Николина Ландуп (6/3), Јана Малобабић (6/6), Нађа Пајкић (5/5), Маја Илић (6/5), Лазар Милинковић (4/1), Јана Башовић (4/6).

На конкурсy „Домовина се брани лепотом” Дечјег културног центра Београд писци из „Тесле” били су веома успешни. Прву награду освојио је Растко Живак (6/3), похваљена је Анастасија Андонов (6/3), а Литерарна секција чији сам ментор и школа у целини добиле су групну награду.

Петнаесторо ученика награђено је на Првој виртуелној уметничкој олимпијади поводом Међународног дана детета.

Јана Башовић (4/6) – специјална награда за збирку на конкурсy Народне библиотеке „Јован Поповић” Кикинда.

Мали победник, фестивал ученика основних школа у Београду.

3. награда – Растко Живак, Нађа Пајкић, Елена Мајсторовић и Николина Ландуп, похваљене су Босилка Злопорубовић и Неда Пајић.

Ема Зечевић представила своје литерарно стваралаштво у Галерији „Старчевић” у Смедеревској Паланци.

Ема Зечевић (7/1) – 1. награда на конкурсy „Лето без бриге проведи крај књиге” Друштва школских библиотекара.

У збирци „Распуштена песмарица” Дечјег културног центра објављене су песме Милице Миловановић, Уроша Адамовића, Ање Миловановић, Јане Танасковић, Јане Башовић, Растка Живака, Николине Ландуп, Елене Мајсторовић, Босилке Злопорубовић и Страхиње Радуловића.

Нађа Пајкић (5/5) и Страхиња Радуловић (7/6) освојили су прве нараде на конкурсy Дечијег одељења Библиотеке града Београда „Чика Јова Змај” „Обрни, окрени, песму/причу/цртеж изокрени”. Награђена је и Литерарна секција „Тесле” као науспешнији учесник конкурса

Никола Војка (1/1), уметника из „Тесле”, на сајту „Табле” из Ниша.

Нађа Пајкић (5/5) – полазник Ршумове академије „Сарадници Сунца”.

Јана Башовић и сестре Нађа и Ива Пајкић учествовале су у представљању манифестација „Дани ћирилице” у Баваништу у Педагошком музеју у Београду.

Деветнаесторо чланова Литерарне секције постали су носиоци „Плаве повеље” Међународног фестивала поезије „Панонски галеб” у Суботици.

Милица Веселиновић (8/3) – 3. награда на конкурсy „У част Драинцу” Народне библиотеке „Рака Драинац” у Блацу.

У току првог полугодишта објављен је нови број Школског листа „Тесла” који обухвата дешавања у нашој школи током протекле године. Настојали смо да представимо све најважније активности наших ученика, учитеља и наставника у школи, Београду и Србији. „Теслу” смо објавили на сајту школе и библиотеке, у пдф формату, у облику презентације и филма. Ове дивне разноврсне облике „Тесле” дугујемо наставнику технике и технологије Вирђилу Пекунару, техничком уреднику листа.

Међународни фестивал дечије поезије „Дјечије царство 2021” године одржан је у Бањалуци 14–15. 10. 2021. године, у октобру, иако се сваке

године одржава у априлу, у време прославе Дана града. Нови термин одређен је услед околности које су у вези са епидемиолошком ситуацијом, која је условила и да се „Дјечије царство 2020” одржи онлајн, преко интернета. Да је „Царство” јаче од короне показали су резултати прошлогодишњег издања – премијерно (уживо) приказивање фестивала пратило је 1000–1200 гледалаца, а за месец дана фестивал је погледало 75000 људи. И ове године је преко 4500 малих песника послало радове на конкурс, а од позваних 70 финалиста педесеторо се одазвало и дошло на такмичење за нај-нај-најбоље.

Чланови литерарне секције ОШ „Никола Тесла” из Раковице постигли су велики успех на Међународном песничком фестивалу „Дјечије пјесничко царство” у Бањалуци. У финале овог највећег регионалног дечијег песничког фестивала, захваљујући освојеним наградама на фестивалу „Мали победник”, који се одржава у Београду, пласирало се троје чланова Литерарне секције школе: Елена Мајсторовић (7/3), Растко Живак (6/3) и Дуња Дашић (4/1). На фестивалу су учествовали Дуња Дашић (сада ученица 5/1), која је освојила другу награду, и Растко Живак (сада 7/3), који је освојио трећу награду. Поводом 15 година фестивала, ове године уведена је награда за менторство која носи име „Проф. Добривоје Стошић”, а њен први добитник је Александра Дракулић, руководилац Литерарне секције школе.

Литерарна секција школе коју води Александра Дракулић, покренута пре дванаест година, након једног књижевног сусрета који су у школи одржали писци Игор Коларов и Бранко Стевановић, који су у школу донели светлост писања, једна је од најуспешнијих литерарних секција у Србији и региону. У овом периоду њени чланови освојили су готово 2000 литерарних награда и похвала на свим нивоима такмичења, од општинског до међународног, и више пута су освајали једно од прва три места на Републичком такмичењу литерарних дружина и секција. Неколико чланова секције објавило је своје књиге, а готово сви бар по неки рад у зборницима поезије и прозе који прате фестивале дечјег стваралаштва. Чланови секције, њих око 80, редовно учествују на разним културним манифестацијама и појављују се у медијима, штампаним и електронским, те на тај начин представљају своје стваралаштво и своју школу. Друже се и дописују с писцима, пишу приказе њихових књига, учествују на представљањима књига и врло детаљно прате савремено стваралаштво за децу, као и врхунска дела наше и светске дечије књижевности настале у ранијим периодима.

У току 2020. године на сајту школе и библиотеке објављено је 14 бројева Школског електронског листа „Искра”.

Вредни су били и ученици ОШ „Бранко Ћопић” који су учествовали на разним конкурсима и смотрема. Наставница Биљана Раичевић је била

ментор ученику ове школе Михаилу Стојановићу 8/4, који је освојио треће место на Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе (18 бодова). Претходно је на Окружном такмичењу освојио прво место са максималним бројем бодова и тако се пласирао на ово престижно такмичење. Такође, ученица Валентина Паска 8/4 са наставницом Биљаном освојила је треће место на Окружном такмичењу из српског језика и језичке културе.

Литерарна секција ОШ „Бранко Ћопић”, коју води наставница Милица Бијелић, имала је успешну школску 2020/2021. годину. На конкурс „Радовићев венац” освојене су три похвале: Огњен Михајловић 5/4, Вања Грковић 5/4 и Милица Цар 6/2. У организацији ДКЦ Београд „Домовина се брани лепотом”, Вања Јовановић 7/2 освојила је друго место, а Огњен Митровић 5/4 и Милица Цар 6/2 посебно су похваљени. „Краљевство белих рада” донело је овој секцији друго место, које је освојио Огњен Михајловић 5/4 и једну похвалу коју је заслужила Милица Цар 6/2. На „Божићном конкурс” интернет часописа „Табла”, Ивона Ђокић 7/2 је освојила прво место, а Јован Пековић 7/2 треће место. Својим смешним песмама и причама на истоименом конкурс ДКЦ Београд Милица Цар 6/2, Огњен Митровић 5/4 и Огњен Михајловић 5/4 освојили су друго место у различитим категоријама. Када је ДКЦ Београд расписао конкурс „Лепо је волети”, Милица Цар 6/2 освојила је друго место, а Никола Зиндовић 7/2 треће место. На још једном конкурс посвећеном љубави названим „Љубав није само реч” у организацији КЦ Футог Ивона Ђокић 7/2 освојила је треће место. Хумористи су били успешни и на конкурс ДКЦ Београд „Мој смешни свет”, где је Вања Грковић 5/4 освојила прво место, а Огњен Михајловић 5/4 и Страхиња Лекић 7/2 по похвалу. На конкурс „Буди” Културног центра Панчево Огњен Митровић 5/4 освојио је треће место. Писали су песме о природи и на конкурс „Природа је мој свет” ДКЦ Београд. Данило М. Арсенић 8/2 освојио је друго место, а Вања Јовановић 7/2 похвалу. Драгица Анђелић 7/2 се истакла и на конкурс „Изданци” у организацији ОШ „Јован Стерија Поповић”, на коме је освојила треће место, а на конкурс „Снага доброте” Кола српских сестара освојила похвалу. Огњен Михајловић 5/4 је освојио друго место на конкурс „Мој љубимац” ДКЦ Београд, на конкурс „Снага доброте” освојио је треће место, а на конкурс „Башта стихом обојена” освојио је друго место. Ученици ове секције су посебно похваљени за учешће у зборнику „Радост Европе”: Вероника Рашић 5/4, Иван Вуковић 5/4, Теодора Роглић 5/4, Лана Јаковљевић 5/4, Урош Минић 5/4, Огњен Михајловић 5/4 и Драгица Анђелић 7/2.

Основна школа „14. октобар” је 2020. године обележила велики јубилеј – 170 година постојања. Тим поводом је наставница Сузана Даскаловић снимила филм, као аутор филма и аутор сценарија, а наставница Милица Живковић је истим поводом снимила рекламни спот и била главни и одговорни уредник школског часописа „Наши погледи”.

Будући да епидемиолошка ситуација није дозволила организовање приредбе поводом Светог Саве, наставница Јелена Пакашки Ђурђевић приредила је школски лист „Наши погледи”, у својству главног и одговорног уредника. Часописи су доступни на сајту школе.

Пројекти

У нашој школи су у протеклој школској години успешно реализована два школска пројекта: Дани српског језика и ШколоГрам.

У школи је од 22. до 26. фебруара 2021. године реализован пројекат Дани српског језика. Повод за покретање овог пројекта је Међународни дан матерњег језика, који се обележава 21. фебруара. Пет дана је школа кроз различите активности славила српски језик. Хол школе је оплемењен правописним дрветом, ликовним радовима, паноима са разноврсном садржином – од историје језика преко језичких правила до занимљивости из биографије угледних српских књижевника. Старији ђаци су се ангажовали у тражењу правописних грешака на јавним натписима, те смо имали и паное са таквим фотографијама. Сви ученици школе, изузев ђака првака, правили су правописне обележиваче и писали су састав на тему „Најлепше речи српског језика”. На нивоу сваког разреда изабран је и награђен књигом по један састав. Награђени су ученици који су урадили најбоље паное. Ученици су на часу ликовне културе осликавали најлепше речи српског језика, а на часу физичког васпитања ђаци су показивали спретност на полигону и познавање правила из језичке културе. Циљ свих предузетих активности је развијање свести о значају матерњег језика и промовисање језичке културе. Покретач пројекта је наставница Јелена Пакашки Ђурђевић, а све наставнице српског језика, као и други предметни наставници, допринели су својим ангажовањем успешној реализацији пројекта. Петнаестоминутни филм о активностима ученика и резултатима пројекта постављен је на сајт и фејсбук профил школе.

Милица Живковић је током марта 2021. године реализовала пројекат ШколоГрам – запрати мудро. Циљ пројекта је развијање критичког односа према великој количини садржаја на друштвеним мрежама – Фејсбуку, Инстаграму, Тик Току. Пројекат је окупио 170 ученика наше школе и наставника како из наше школе, тако и из ОШ „Владимир Роловић” (Јелена Ђорђевић, наставница српског језика) и ОШ „Вук Караџић” из Пирота (Милош Петровић, наставник српског језика). Наша школа је објавила три конкурса: литерарни, лого-конкурс и фото-конкурс. Дани изазова започели су спортским, па музичким, ликовним, плесним изазовима. Потом је уследио талас добрих дела које су чинили и ученици и наставници: обилазили су учитеље и наставнике у пензији, садили дрво, посетили децу из вртића и однели им играчке, хранили напуштене псе и прикупили књиге за библиотеку. Поред такмичења у изазовима, на Инстаграм страници постављени су филмови, емисије, репортаже. Све активности су биле вођене визијом развијања свести код ђака да кажу „не” вршњачком и интернет насиљу, као и томе да Инстаграм користе мудро, да знају да употребе, али не и злоупотребе садржаје који су им пласирани. На литерарни конкурс је стигло 78 радова из целе Србије, а награђен је рад из Крагујевца.

Такмичења

На Општинском такмичењу рецитатора Јаков Марјановић (ментор Милица Живковић) освојио је прво, а Маша Зорое (ментор Јелена Пакашки Ђурђев) освојила је друго место. На Градском нивоу такмичења (одржаном онлајн 15. маја) оба такмичара, представника наше школе, освојила су прво место. На Републичком такмичењу (одржаном 28. и 29. маја онлајн у Ваљеву) Маша Зорое је освојила треће место.

На такмичењу из српског језика и језичке културе Нађа Васиљевић из VIII₄ (ментор Јелена Пакашки Ђурђев) освојила је треће место на општинском нивоу (24. марта 2021. године у ОШ „Никола Тесла”), друго место на градском нивоу (16. маја на Филолошком факултету) и друго место на републичком нивоу такмичења (30. маја 2021. године на Филолошком факултету).

Литерарни конкурси

Ученица Теодора Мирковић из V₂ (ментор Милица Живковић) победник је Фестивала поезије београдских основних школа „Мали победник”. Песмом „Лепотица” представљаће школу и град на завршној свечаности у Бањалуци. Теодора Мирковић је финалиста литерарног конкурса „Љубав није само реч” и песма јој је објављена у дечијој песмарици. Наставница Милица Живковић ментор је ученику Јовану Суботићу (VIII₃), који је освојио друго место на Општинском такмичењу „Ђачка песничка сусре-

тања” Пријатеља деце Раковице. Такође, ментор је ученицима Вукашину Ђирићу (V_2), који је освојио друго место, Сташи Костић (V_2), која је освојила треће место и Николини Милошевић (V_5), која је похваљена, на литерарном конкурс Дечјег културног центра Београд „Домовина се брани лепотом”.

У ОШ „Владимир Роловић” ученици су учествовали на такмичењима из језика и књижевности. На Општинском такмичењу из српског језика и језичке културе учествовале су ученице Мина Медаревић, Софија Бојовић, Марија Јојић и Ања Павић. Ученице су имале пласмане, имале су трећа места и пласирале су се на Окружно такмичење. На Окружном такмичењу Софија Бојовић и Мина Медаревић освојиле су друго место, а ученица Ања Павић освојила је треће место. Ученица Марија Јојић је на Републичком такмичењу освојила треће место. Са ученицама су припреме за такмичења радиле Јелена Вуковић и Јелена Ђорђевић. Похваљујемо ученице за освојена места на такмичењима и уложени рад. Школа је учествовала у пројекту ШколоГрам у сарадњи са ОШ „14. октобар”. Ученици су били активни и успешни у Читалачком маратону и у обележавању Дана словенске писмености.

Подружница Савски венац

Актив наставника српског језика Савског венца обухвата неколико државних и приватних основних школа, од којих 7 активно учествује и сарађује на различитим манифестацијама, конференцијама, симпозијумима и семинарима.

Осим стандардних школа које чине део актива, специфично је и то да постоји једна „путујућа школа” која долази до ученика када их болест спречава да они одлазе у њу. То је школа „Др Драган Херцог”. У овој школи током 2020/21. године и у измењеним условима рада и дигиталном окружењу спровођене су све активности уобичајено, јер таква пракса постоји још од 2010. године.

У претходном периоду рад литерарне секције колегиница Ивана Ковачевић представила је на Републичком зимском семинару под називом *Литерарна секција у дигиталном окружењу*. Колегиница Ивана је веома често предавач на различитим скуповима и манифестацијама, а само неки од њих су манифестација Ignite и међународни научни догађај Nobel Fest где је учествовала као предавач по позиву. Међутим, оно што се издваја као најупечатљивији догађај у раду колегицине Иване у току 2021. јесте то да је била један од добитника Светосавске награде у организацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја, чиме јој је указано велико признање. Награду је добила за укупна образовно-васпитна постигнућа у раду са ученицима, посебно са ученицима у болничким и кућним услови-

ма. Као предавач, истиче се по приступу у раду којим успева да постигне високу мотивацију ученика за учење. Користи и креира најразноврсније алате за учење на даљину, које успешно адаптира за потребе ученика који напредују у отежаним условима. Добитник је низа награда за иновације у настави, а на међународном нивоу је изабрана међу првих 50 наставника за награду најбољег наставника света „Global Teacher Prize 2020” у конкуренцији 12000 номинација из 140 држава.

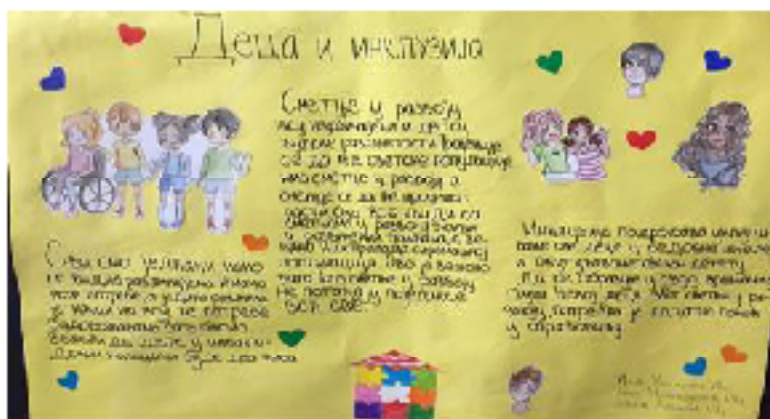
ОШ „Радојка Лакић” издаје школске новине „Пет плус”. Оне садрже дечје саставе, репортаже, неколико интервјуа – са професором Факултета политичких наука, са Миленом Рељин, нашом чувеном гимнастичарком, са медицинском сестром која ради у ковид болници, стрип који је ученик осмислио, ликовни кутак, описе пројектне наставе у нижим разредима, интервјуе са талентованим ђацима из науке и спорта.

Ученици ОШ „Војвода Мишић” учествовали су на литерарном курсу. Публикација „Из пера младих чувара народне духовне културе” објављена је средином септембра 2020. године. У њој је објављен и награђени рад ученице осмог разреда Софије Обрадовић.

У школи је традиционално обележен и Дан школе и школска слава Свети Сава. Ученици су за Дан школе израдили презентацију о историјату школе и лику и делу Живојина Мишића, а та презентација постављена је и на школски сајт. За школску славу ученици су израдили паное са најзначајнијим подацима из живота Светога Саве.

Ученици школе „Војвода Мишић” учествовали су у Међународном истраживању читалачке писмености PIRLS 2021. Током овог истраживања у марту 2021. године одржано је тестирање ученика у школи, а сав материјал је прослеђен Заводу за вредновање квалитета образовања и васпитања.

Обележена је и Дечја недеља, током које су се ученици старијих разреда ангажовали у изради паноа пратећи више тематских целина: деца и спорт, заштита животне средине, образовање и значај инклузије.

У ОШ „Стефан Немања”, као и у другим школама, није реализовано све што је планирано због ванредних околности у којима се одвијала настава. У септембру је израдом паноа обележен Међународни дан писмености, док је Европски дан језика обележен читањем, драматизацијом и илустрацијама бајки ученицима од 1. до 4. разреда. Ученици су писали песме за „Поетски кутак у мојој школи” и учествовали на литерарном конкурс – *Лето без бриге, проведи крај књиге 2021*. Тема је била „Онлајн или не, књига је за мене све”. Одржано је неколико радионица, а једна од њих је и *Калиграфија је моја вештина*. Преко пројектне наставе организована је луткарска представа, а у њеној припреми учествовали су и родитељи ученика. Ученици су рецитовали поезију на српском, француском и руском језику.

Млађи ученици су гостовали код старијих представљајући своје песме за конкурс „Мали победник”. Осим овог, ученици су учествовали и на многим другим такмичењима: Песничка сусретања, Читалачка значка, 60. смотра рецитатора Београда (организатор Савез КУД Београда и Пријатељи

деце Београда), Радионица баснописца (литерарни конкурс, Задужбина „Доситеј Обрадовић”).

Програм за Дан школе и за Светог Саву је припремљен, али није изведен. Зато су били обележени богатим садржајем на паноу. Обележен је Дан словенске писмености. Одржани су угледни часови, по један из језика и из књижевности, тако да су сва одељења од петог до осмог разреда имала по један угледни час.

Школа је била домаћин писцима Јасминки Петровић, Гордани Малетић и Даринки Марковић. Школска година је завршена уређењем паноа „Овде станују моје песме” и „Шеширијадом” којој је присуствовала песникиња Даринка Марковић.

У мањим групама ученика ђаци су погледали једну позоришну представу и посетили две изложбе.

Основна школа „Исидора Секулић” традиционално обележава све важне датуме у школском животу: Европски дан језика, школску славу Свети Сава, Међународни дан писмености, Међународни дан матерњег језика, Дан школе и друге важне датуме. Ова школска година била је по свему другачија и специфична, тако да је већина активности обележена постављањем паноа и изложби, објављивањем на сајту и у мањој међусобној интеракцији између самих ученика. Школа је учествовала у акцији „Читајмо гласно” и ученици су у библиотеци вежбали дикцију и јасно изражавање. У школској библиотеци одржано је и неколико промоција књига. Веома је запажена сарадња између школе и Библиотеке града Београда. Ученици радо учествују на конкурсима „Читам, па шта”, а неки од њих пласирали су се и на општински и на градски ниво такмичења. Ове године са Градском библиотеком направљена је заједничка акција – прикупљање књига за организацију *Књига солидарности*, која дуги низ година прикупља књиге и даље их поклања некој школи на територији Србије којој су донације драгоцене.

Савски венац по броју школа, а самим тим и ученика, спада у најмање београдске општине. И поред тога, поносимо се великим бројем ученика који су учествовали и освојили награде на свим нивоима такмичења из српског језика и језичке културе, Књижевној олимпијади, као и другим многобројним такмичењима и конкурсима на које ученици одлазе. Веома важну улогу у овом процесу имају наставници који их мотивишу, подстичу и проналазе све актуелне конкурсе, прате рокове, шаљу њихове радове, прекуцавају текстове, са ученицима осмишљавају приредбе, увежбавају представе, праве сценографију и костиме...

Колико је улога наставника српског језика и књижевности значајна у животу и раду школе, што са ученицима, што са колегама, зна само онај ко је био у тој улози. Србиста је стални лектор школског сајта и свих важних докумената школе, ходајући правопис који у сваком моменту даје

одговоре на сваку језичку недоумицу, непрестани тумач значења речи и правописних правила.

Подружница Сопот

Општина Сопот има четири основне школе, у којима ради десет наставника српског језика и књижевности.

У школској 2020/2021. години наставници српског језика нису имали заједничке састанке актива, већ су се одржавали састанци актива на нивоу школе. Од значајних активности издвајамо такмичење ученика 8. разреда на општинском, градском и републичком Такмичењу из српског језика и језичке културе и на Књижевној олимпијади. С обзиром на актуелну здравствену ситуацију, на поменути такмичењима учествовали су само ученици ОШ „Милорад Мића Марковић” из Мале Иванче. У овој школи су одржана општинска такмичења. Ученице ове школе, Јована Косанић и Јована Глишић, учествовале су на Републичком такмичењу из књижевности и оствариле су одличне резултате. Јована Косанић је освојила другу награду, а Јована Глишић је имала 17 поена. Посебне заслуге за успех ових ученица има њихова наставница Данка Стојановић.

Наставници српског језика и књижевности су у овој школској години учествовали са својим ђацима у припреми обележавања Дана Светог Саве и Дана школе матичних школа. С обзиром на ситуацију, сви наступи ученика су снимани и постављени на званичне и фејсбук странице школа.

У нашој општини се сваке године одржава литерарни конкурс под називом „Мој завичај”. Сваке године се расписује тема која је у вези са доживљајем и схватањем значаја завичаја. На овом конкурс учествују и ученици основних и средњих школа општине Сопот.

Подружница Чукарица

У школској 2020/21. години наставници основних школа са територије општине Чукарица нису се непосредно састајали услед поштовања емпидемијских мера и избегавања непосредног окупљања, али су активно комуницирали преко вибер групе у којој су чланови не само руководиоци школских актива већ и остали наставници српског језика и књижевности. Размењивали смо идеје, искуства и наставне материјале. Велики број наставника са Чукарице је присуствовао семинарима Ка савременој настави српског језика II и Зимском семинару.

Општинско такмичење из књижевности одржано је 07. 03. 2021. године у Основној школи „Филип Кљајић Фића”. На окружни ниво такмичења пласирало се 19 ученика 8. разреда, а на републичко такмичење 2 ученика. Није било освојених награда на републичком нивоу такмичења.

Општинско такмичење из српског језика и језичке културе одржано је 24. 04. 2021. године у Основној школи „Уједињене нације”. Од 77 такмичара на окружни ниво се пласирало 26 ученика, на републички ниво пласирало се 12 ученика, а награде на Републичком такмичењу освојило је 9 ученика.

И у овој школској години су се посебно истакли ученици чланови Студија „Бис”. Маја Буњац, професорка српског језика и књижевности у ОШ „Милош Црњански”, аутор је адаптације сценарија, креатор и редитељ позоришне представе „Друштво мртвих песника”, која је премијерно изведена у јануару 2021. године и која се и даље игра, а освојила је награду за најбољу аматерску позоришну представу Београда на фестивалу БАП 2021, на коме је Маја Буњац добила награду за најбољу режију, а представа представљала Београд на Републичком фестивалу аматерских позоришта Србије. Такође, колегиница је организатор и вођа пројекта Беседништво, рецитовање и култура говора за децу и младе од 10 до 18 година, у оквиру којег се одржава и Меморијал „Љубица Копривица” – такмичење у беседништву и рецитовању у којем сваке године учествује велики број наших ученика, али и ученика са читаве територије града Београда.

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ ЗА ПОДУНАВСКИ ОКРУГ ЗА 2021. ГОДИНУ

Иако су наставници основних и средњих школа Смедерева, Смедеревске Паланке и Велике Плане, чланови Подружнице Подунавског округа, са новим жељама и надањима започели 2021. годину, поново нас је изузетно лоша епидемиолошка ситуација у великој мери омела у реализацији активности обухваћених годишњим планом рада нашег струковног удружења. Стога смо се, водећи првенствено рачуна о здрављу и заштити ученика и наставника, прилагођавали током године тешким околностима и већи део планираног реализовали у дигиталном облику.

Осми Светосавски литерарни конкурс

Јануарски дани били су традиционално посвећени Светоме Сави и неговању култа најлепшег изданка лозе Немањића. По осми пут Народна библиотека Смедерево и Друштво за српски језик и књижевност за Подунавски округ расписале су литерарни конкурс за ученике основних и средњих школа Подунавског округа. Млађим основцима, у категорији ученика од првог до четвртог разреда, била је намењена тема *Деца, као анђели, Светог Саву воле / што је покрај храмова зидао и школе*, док су ученици у категорији конкурса од петог до осмог разреда својим песмама, кратким причама и есејима одговорили на тему *Учио си народ божанској мудрости*,

/ учио га труду, поштењу, милости. Литерарна остварења средњошколаца била су инспирисана пророчким стиховима Љубомира Симовића, тако актуелним у данашњем времену свеопштег клонућа и суноврата: Чуј нас, свети оче, који одјекујеш /од звона и клепала који траже спаса! / Кад ћеш нас чути, ако нас не чујеш / данас, кад немамо ни језика, ни гласа.

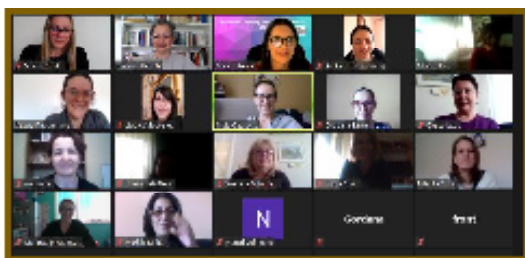
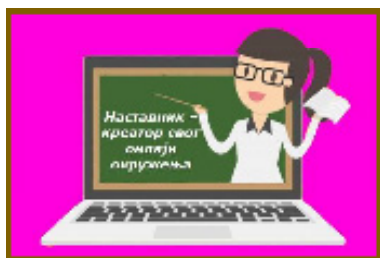
Да са успехом свих ових година негујемо светосавску традицију и да ученици умеју да следе путоказе мудрог заштитника српске нације, говори и податак да се и ове године јавном позиву организатора литерарног конкурса одазвао велики број основаца и средњошколаца (85 ученика). Комисија је имала тежак задатак да од најбољих одабере најбоље и наградила је петнаест прозних и поетских остварења младих талентованих литерараца вредним књигама и дипломама, чији је покровитељ Град Смедерево у оквиру 32. *Смедеревских светосавских свечаности*. Нажалост, ове године није била организована свечана

додела награда у топлом дому књигохранитељице, најстарије установе културе у Смедереву, већ су ученици светосавским даровима обрадовани појединачно или су им награде прослеђене поштом.

Организација семинара

Са циљем да унапредимо дигиталне компетенције наставника, преко потребне за новонастале околности и наставу у виртуелном домену, у сарадњи са Омладинским истраживачким центром „Гимназијалац” из Краљева 7. и 8. маја започели смо овогодишња семинарска дружења на обуци *Наставник – креатор свог онлајн окружења*, организованој на даљину за 60 наставника основних и средњих школа Подунавског округа.

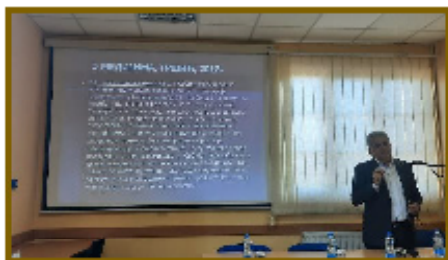

Реализаторке Марина Панић и Гордана Петровић водиле су вешто и зналачки наставнике кроз образовне платформе, дајући им низ конкретних и корисних савета како да поспеше свој рад у онлајн алатима за комуникацију, умрежавање и сарадњу. На лак и занимљив начин наставници су се поступно упознавали са употребом информационо-комуникационих технологија да би потом стечено знање показали тимски радећи предвиђене задатке. Многобројност похвалних коментара и добрих оцена сведоче о оствареним исходима овог семинара.

Након скоро двадесет месеци и дугог периода изолације, у којем су дигиталне платформе представљале једину реалност, Друштво за српски језик и књижевност за Подунавски округ је 25. септембра, у сарадњи са Регионалним центром за професионални развој запослених у образовању Смедерево, уз све прописане мере заштите, организовало семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*.

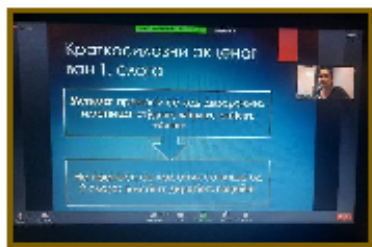
Популарна обука Друштва за српски језик и књижевност Србије, еминентни предавачи, професори Филолошког факултета у Београду, и актуелне теме из области лингвистике и књижевности окупили су 54 наставника основних и средњих школа Подунавског округа. Гости Смедерева били су проф. др Вељко Брборић, проф. др Александар Милановић, проф. др Предраг Петровић и проф. др Милан Алексић.

прописује употребу родно senzitivnog jezika i Zakon o upotrebi srpskog jezika u javnom životu i zaštiti i očuvanju ћириличног писма, последице идеолошке тортуре над језиком и наметања употребе фемининатива, позиција савремене српске књижевности у настави, односно нових писаца у реформисаним програмима наставе и учења за основну и средњу школу, као и измене у наставним програмима које се тичу дела српског нобеловца, разнолике су теме обухваћене овим семинаром, које су својом актуелношћу допринеле квалитету обуке и испуњавању критеријума примењивости у наставној пракси.

Упркос маскама и дистанци, одлична атмосфера и добри утисци наставника обележили су ово дивно септембарско струковно окупљање.

У новембру је семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* поново организован – овога пута на даљину. Доц. др Мина Ђурић је надахнуто беседила о словенским оквирима српске (пост)модернистичке књижевности у основној и средњим школама, доц. др Ана Батас је издвојила типичне акценатске грешке показујући наставницима начине како да разреше многе прозодијске дилеме и недоумице, док је мср Валентина Илић, критикујући

грешке у појединим уџбеницима, кроз предавање интересантног назива *Да ли је тањир супе тежи од летећег тањира* скренула пажњу на неке проблеме у настави полисемије.

Изузетна предавања поново су одушевила наставнике српског језика и књижевности Смедерева, Смедеревске Паланке и Велике Плане, те је седамдесет двоје њих ову обуку вредновало највишим оценама.

Снагом знања до звезда и бескраја – скуп најуспешнијих такмичара

Подружница Подунавског округа од 2014. године негује традицију окупљања ученика основних и средњих школа најуспешнијих на окружним и републичким такмичењима. Будући да су прошле школске године, према одлуци Друштва за српски језик и књижевност Србије, такмичења организована само за ученике осмог, трећег и четвртог разреда, на традиционалном свечаном скупу окупио се мањи број гостију него иначе, али је важније од свега да је остварен примарни циљ и пренета порука сублимирана у називу скупа *Снагом знања до звезда и бескраја*.

По осми пут смо истакли значај јавне афирмације најбољих резултата наставе српског језика и књижевности, похвалили знање, рад, залагање и борбеност које су ученици и наставници показали ове године упркос изузетно тешким околностима у којима су се реализовале настава и такмичарске припреме. Труд и упорност основаца и средњошколаца, чувара српског језика и књижевности, који су зрно смисла у свеопштем бесмислу окружења, наша радост, понос

и нада у бољу будућност, награђени су вредним књигама и дипломама, а поклоне су добили и наставници који су ученике вредно припремали за такмичења учећи их да воле књижевност и да негују српски језик, правопис и језичку културу.

Померање термина трибине посвећене Достојевском

У Смедереву и околним градовима огромно интересовање је пробудила најава трибине посвећене обележавању 200 година од рођења Достојевског – са великим нестрпљењем смо средином новембра очекивали гостовање проф. др Мила Ломпара и његову беседу о питању Бога у стваралаштву једног од највећих писаца у историји цивилизације.

Нажалост, због болести предавача, трибина је померена за почетак наредне године.

Сарадња са другима и промовисање рада

Као и претходних година, сарађивали смо са Друштвом за српски језик и књижевност Србије учествујући у свим његовим активностима. Велики број наших чланова присуствовао је 62. Републичком зимском семинару који, иако реализован виртуелно, није нимало изгубио свој квалитет, већ је допринео у великој мери стручном усавршавању наставника богатством предавања и радионица.

Будући да је, уз побољшање образовно-васпитног процеса и популаризацију наставе српског језика и књижевности, један од наших програм-

ских циљева сарадња са свим релевантним институцијама и организацијама у области образовања, у августу смо Заводу за унапређивање образовања и васпитања послали молбу за преиспитивање и дораду Правилника о степену и врсти образовања наставника, стручних сарадника и помоћних наставника у гимназији. Према актуелном Правилнику, професори матерњег језика у гимназијама могу да предају само два од десет изборних предмета (*Уметност и дизајн и Језик, медији и култура*), а наше струковно удружење је кроз адекватне аргументе дало предлог да се професорима српског језика и књижевности у гимназијама омогући да предају још два изборна програма – *Појединац, група, друштво и Методологија научног истраживања*. На наше велико задовољство, ЗУОВ је прихватио предлог, те са радошћу чекамо да се законски озваниче измене Правилника, које ће резултирати бољим статусом наших колега у гимназијама.

Друштво за српски језик и књижевност за Подунавски округ има одличну сарадњу са средствима информисања на локалном нивоу – многобројни медијски прилози, новински чланци, најаве, репортаже и телевизијска гостовања помогли су и ове године да се у широј јавности промовише наш рад. Радује нас и велики број прегледа објава на Фејсбук страници <https://www.facebook.com/drustvozasrpskijezikknjizevnostzapodunavskiokrug/> и блогу <http://podruznिकासd.blogspot.com/>, као и похвале колега из других градова, што говори о томе да и даље са великим успехом остварујемо своју давно утврђену мисију

афирмишући професионално и са много ентузијазма своје активности и све друге релеватне информације о српском језику и књижевности.

Током 2021. године суочили смо се са немогућношћу организовања догађаја са великим бројем посетилаца, али смо и даље неговали постулате свог рада који се односе на међусобну сарадњу и добре међуљудске односе – континуирано смо обавештавали колеге о актуелностима, остварујући сталну комуникацију са њима и договарајући се о свему.

Незаобилазно је и ове године истаћи да Друштво за српски језик и књижевност за Подунавски округ, препознато на локалном нивоу и ши-рој територији као важан чинилац у унапређивању образовно-васпитног процеса, са свим школама у округу има изузетну сарадњу, али и са свим другим важним институцијама у домену просвете и културе.

Верујемо да ћемо у наредној, 2022. години, новим идејама и садржајима наставити да исказујемо своје свеколико залагање у борби за неговање српског језика и књижевности и бољи статус наше професије у српском друштву.

*Миљана Кравић, председник Друштва
за српски језик и књижевност
за Подунавски округ*

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ШАБАЧКЕ ПОДРУЖНИЦЕ У ШКОЛСКОЈ 2020/2021. ГОДИНИ

У школској 2020/2021. години наставу српског језика и књижевности „загорчала” је епидемиолошка ситуација у којој смо се налазили. Одељења су била подељена у две групе да би се смањили међусобни контакти деце.

Једнако важна ствар је и знање које су ученици добијали тим начином школовања. Оно, никако, није било на такмичарском нивоу.

Трудили смо се сви да у најбољој мери пренесемо деци редовно градиво, користећи све расположиве ресурсе (платформе, допунске и додатне часове), али је пресек стања био далеко од очекиваног нивоа.

Часови додатне наставе коришћени су само за достизање жељеног нивоа код ученика који су претходних година ишли на такмичења, а ове године им је недостајала жива реч и вежба.

Мотивација ученика је знатно опала због свеукупне ситуације у друштву и многим породицама у којима је нормалан ток живота поремећен.

Континуитет такмичења прекинут је прошле године и било је потребно много стрпљења и вежби да се поново успостави.

На основу одлуке Управе Друштва за српски језик и књижевност Републике Србије да се одрже такмичења према раније усвојеном календару (Такмичење из српског језика и језичке културе и Књижевна олимпијада), одржали смо општинска и окружна такмичења само за ученике осмог разреда основне школе и ученике трећег и четвртог разреда средње школе.

У школској 2020/2021. години на такмичењу из књижевности (од школског до републичког нивоа) учествовало је преко 50 ученика VIII разреда из Шапца и III и IV разреда из Шабачке гимназије.

На Републичком такмичењу из књижевности у Београду, 23. маја 2021. године на Филолошком факултету, учествовало је 5 ученика VIII разреда, 2 ученика III разреда и 3 ученика IV разреда Шабачке гимназије. Наши ученици су постигли изузетне резултате:

- Марија Живковић, ученица 8. разреда ОШ „Стојан Новаковић” из Шапца (проф. Сања Цвејић), освојила је 2. место;
- Андреј Ракић, ученик 8. разреда ОШ „Краљ Александар Карађорђевић” из Прњавора (проф. Снежана Станарчић), освојио је 3. место;
- Наталија Тошић, ученица III разреда Шабачке гимназије (проф. Ана Миленковић), освојила је 2. место;
- Кристина Зејак, ученица IV разреда Шабачке гимназије (проф. Љиљана Димитрић), освојила је 2. место;
- Марија Бурсаћ, ученица IV разреда Шабачке гимназије (проф. Љиљана Димитрић), освојила је 2. место.

Грешка је не похвалити и друге учеснике републичког такмичења, којима је веома мало недостајало да освоје неко од прва три места, а то су:

- Божидар Андрић, ученик 8. разреда ОШ „Јеврем Обреновић” (проф. Славица Топић);
- Страхиња Јовановић, ученик 8. разреда ОШ „Јеврем Обреновић” (проф. Славица Топић);
- Мина Пајић, ученица 8. разреда ОШ „Стојан Новаковић” из Шапца (проф. Сања Цвејић);
- Дејана Бајевић, ученица 8. разреда ОШ „Стојан Новаковић” из Шапца (проф. Сања Цвејић);
- Младен Ђурђевић, ученик III разреда Шабачке гимназије (проф. Ана Миленковић);
- Дуња Љубишић, ученица IV разреда Шабачке гимназије (проф. Љиљана Димитрић).

На такмичењу из српског језика и језичке културе (од школског до републичког нивоа) учествовало је скоро 50 ученика VIII разреда из Богатића и Шапца и III и IV разреда из Шабачке гимназије.

На Републичком такмичењу у Београду, на Филолошком факултету, 30. маја 2021. године, наши ученици су постигли одличне резултате:

- Јована Пантелић, ученица 8. разреда ОШ „Јеврем Обреновић” (проф. Светлана Тошић), освојила је 2. место;
- Дуња Топић, ученица 8. разреда ОШ „Јеврем Обреновић” (проф. Светлана Тошић), освојила је 3. место;
- Наталија Тошић, ученица III разреда Шабачке гимназије (проф. Ана Миленковић), освојила је 3. место.

Уз награђене ученике и наставнике похваљујемо и друге учеснике републичког такмичења, којима је мало недостајало да освоје неко од прва три места, а то су:

- Божидар Андрић, ученик 8. разреда ОШ „Јеврем Обреновић” (проф. Славица Топић);
- Виктор Поповић, ученик 8. разреда ОШ „Јеврем Обреновић” (проф. Славица Топић);
- Јана Малетић, ученица 8. разреда ОШ „Мика Митровић” из Богатића (проф. Славица Остојић);
- Невена Ранковић, ученица 8. разреда ОШ „Стојан Новаковић” из Шапца (проф. Љиљана Копривица Церовић);
- Марко Бојичић, ученик 8. разреда ОШ „Никола Тесла” из Дубља (проф. Љубица Дулева Глигорић);
- Страхиња Јовановић, ученик 8. разреда ОШ „Јеврем Обреновић” (проф. Славица Топић);
- Теодора Глигорић, ученица III разреда Шабачке гимназије (проф. Ана Миленковић);

- Урош Ђуричић, ученик III разреда Шабачке гимназије (проф. Ана Миленковић);
- Марија Бурсаћ, ученица IV разреда Шабачке гимназије (проф. Љиљана Димитрић).

С обзиром на ситуацију у којој су се такмичења одвијала и напоре које су ученици, посебно завршних разреда основне и средње школе, морали да уложе, ови резултати су вредни дивљења и памћења.

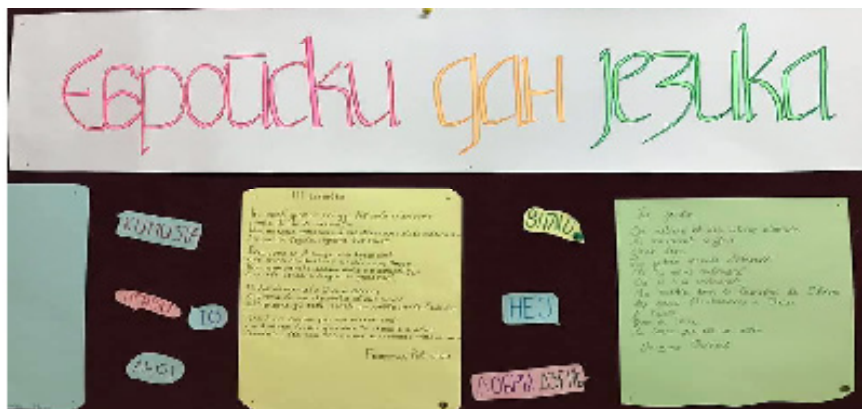
Миле Радовановић

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ПОДРУЖНИЦЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ РАСИНСКОГ ОКРУГА, ШКОЛСКЕ 2020/21. ГОДИНЕ

Иако је протекла школска година била специфична, због актуелне епидемије, изазване вирусом Ковид 19, активности професора српског језика и књижевности Расинског округа биле су многобројне и разноврсне. Поред редовних активности, професори Расинског округа имали су додатну обавезу снимање часова за РТС Планету. Снимљено је преко 20 часова за основне школе, од петог до осмог разреда и углавном су сви били емитовани. Треба нагласити префесионалност колега које су снимале часове, дигиталне компетенције и изузетну посвећеност струци.

Иако је ванредна ситуација, настављено је стално стручно усавршавање и напредовање чланова наше подружнице. Поред стручних семинара у организацији Друштва за српски језик и књижевност, усавршавали су се у областима организације наставе на даљину, предностима дигиталне учионице, психолошке подршке ученицима током пандемије, формативног оцењивања и облицима подизања квалитета учења.

У свим школама Расинског округа обележава се школска слава Свети Сава, Дан матерњег језика 21. фебруар, као и Дан словенске писмености 24. мај. То су обично интердисциплинарни часови у којима долази до изражаја рад ваннаставних активности у школама: драмске секције, рецитаторске, лингвистичке... Такве активности прате изложбе, поетске вечери, књижевни конкурси који јачају компетенције ученика, оспособљавају их за тимски рад, индивидуалан наступ, као и за јачање свести о значају чувања српског језика и писма ћирилице.

Град Крушевац у сарадњи са Центром за стручно усавршавање реализовао је два књижевна конкурса, протекле школске године. Први је традиционално био посвећен Светом Сави, а други је посвећен јубилеју Крушевца. Град је прославио 650 година постојања, а ученици су у прозним и поетским радовима истакли љубав према историји и симболима нашег града. Вредним књигама и дипломама награђени су ученици у категорији основних и средњих школа.

Реализована су такмичења у организацији Друштва: Књижевна олимпијада и Републичко такмичење из српског језика и језичке културе. Иако је била ванредна ситуација, на Републичко такмичење пласирао се велики број ученика, а неколико ученика је освојило и Републичке награде у обе категорије такмичења.

Професори наше Подружнице били су чланови комисија за дежурство и прегледање тестова на Републичком такмичењу, које је било одлично организовано на Филолошком факултету у Београду.

Међу нашим колегама има много писаца и песника. Велику пажњу ове године привукла је професор и књижевник Љиљана Павловић Ђирић својим делом *Бајка о Пријезди и Јелици*. Интересантне су промоције које је ауторка одржала у свим општинама Расинског округа.

Промоције су биле добро посећене, а поред књижевне вредности имају етнографску значај, јер су костими били у духу наше културне прошлости и народне традиције.

Са једне промоције *Бајке о Пријезди и Јелици* –
Љиљана Павловић Ђирић

Проф. Зорица Дамњановић – Средња школа Варварин

***Извештај о раду Секције сценских уметности Средње школе
у Варварину у школској 2020/2021. године***

Секција сценских уметности Средње школе у Варварину није остварила све садржаје обухваћене Планом рада. Услед епидемиолошке ситуације изазване пандемијом вируса корона (КОВИД 19), ове године ученици су учествовали само у активностима с краја школске године. Помен жртвама НАТО-агресије је организован на платоу крај спомен-обележја изгинулима, 30. маја 2021. године. Изведен је рецитал „Сећање”, инспирисан романом „Жив-Жив” Наташе Ђинђић Станковић.

Пригодни музички и песнички садржаји изведени су на традиционалној Свечаној додели диплома, уприличеној у Великој сали Општинске

библиотеке у Варварину, 17. 6. 2021. године. Рецитоване су песме „Цветна грозница” Марије Радић и „Једном ћу ти писати” Горана Тадића, које су казивале ученице другог разреда Лолита Матић и Магдалена Милић. За водитеље су изабрани Ива Дамњановић, ученица другог разреда, и Виктор Петровић, ученик трећег разреда, а Шопенов валцер извела је гошћа, млада пијанисткиња Сенка Аранђеловић.

Проф. Зорица Дамњановић

У октобру месецу организован је семинар Друштва „Ка савременој настави српског језика II”. Предавачи су нам били проф. др Бошко Сувајдић, проф. др Предраг Петровић и доцент Катарина Беговић. Семинар је реализован у Центру за стручно усавршавање Крушевац. Професори су били изузетно задовољни актуелним темама и занимљивим предавањима, а предавачи интересантним питањима из непосредне наставе.

Професори сарађују са свим установама културе у градовима. Посебно треба истаћи сарадњу са Народном библиотеком Крушевац, Културним центром и медијским кућама које прате све значајне активности наших професора. Велику пажњу изазвало је предавање проф. др Александра Јеркова и проф. др Михајла Пантића, које су пратили професори нашег удружења.

Проф. др Александар Јерков и почасни члан нашег удружења мр Љубица Ненезић

НАРОДНА
БИБЛИОТЕКА

Поводом обележавања јубилеја 60 година
доделе Нобелове награде за књижевност

Иви Андрићу

Позивамо Вас да присуствујете предавању
Прича о писцу – Иво Андрић

проф. др Михајло Пантић,
редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду

Б-читаоница, трећи спрат Дома синдиката, среда, 8. децембар 2021. године у 18 часо

На предавању проф. др и књижевника Михајла Пантића

У протеклој школској години проф. Сандра Максимовић у сарадњи са Културним центром, представила је пројекат Култороциклин у организацији UNESCO Недеље уметничког образовања, одржаној 24–30. маја 2021. године. Сандра је била учесник и водитељ радионице „Изван калупа” на Међународној конференцији „Креативно образовање” – „Спремност за неспремност”. Представа „Културоциклин” добитник је награде за најбољу представу на 63. Мајским играма у Бечеју.

Наше удружење поред писаца и песника има и чланове који су на докторским студијама у Београду и Нишу. Пишу научне радове и објављују у стручним часописима, а неки су аутори семинара за неговање језичке културе и развијање читалачке писмености.

мр Душица Добродолац

Председник Подружнице за Расински округ

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ПОДРУЖНИЦЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК ЗЛАТИБОРСКОГ ОКРУГА

У фебруару и марту 2021. године реализоване су активности Подружнице у вези са (не)одржавањем такмичења (анкете, преписка са представницима Друштва). Организована су такмичења за ученике 8. разреда основне школе и 3. и 4. разреда средњих школа. У јуну и јулу 2021. године формиран је предлог измена у вези са организацијом и правилником такмичења из српског језика и језичке културе, као и из књижевности, и изјашњавање поводом предлога за увођење новина у вези са изградом писмених задатака.

Онлајн састанак чланова Скупштине Подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије Златиборског округа, одржан је у четвртак, 25. 11. 2021. године са почетком у 20 часова. Састанком је руководила Марија Јеверичић, председник Подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије Златиборског округа, која је предложила следећи

Дневни ред:

1. Извештај о раду Подружнице;
2. Избор руководства Подружнице;
3. Текућа питања.

Састанак је услед неповољне епидемиолошке ситуације, а у складу са мерама, одржан на даљину. Линк за приступ састанку преко сервиса google meet прослеђен је непосредно пред почетак како би се чланови прикључили.

Закључци:

1. Присутнима је прочитан Извештај о раду Подружнице за претходни период.
2. Услед недовољног броја присутних чланова Скупштине Подружнице, донета је одлука да се остали чланови анкетају електронским путем и на тај начин изјасне поводом избора руководства како би одлука била донета већином гласова. На основу Статута Подружнице мандат чланова Управе траје 2 године и може се обновити највише три пута. Одлучено је да анкета, поред питања у вези са избором чланова руководства Подружнице, садржи још два захтева – предлог координатора који ће испред Подружнице бити задужен за основне школе и предлог даљих активности Подружнице.
3. Присутни чланови дали су и предлог да се организују стручни тимови за српски језик и књижевност на нивоу општина у циљу размене идеја, организовања и реализације одређених активности, на челу са изабраним координатором стручног тима. На тај начин би повезаност међу општинама била ефикаснија.

Резултати спроведене анкете су следећи: чланови Подружнице Друштва за српски језик Златиборског округа сложили су се да се руководству Подружнице продужи мандат, а за координатора који ће бити задужен за реализације активности основних школа изабрана је Марина Петровић, професор ОШ „Емилија Остојић” у Пожеги.

У децембру је одржана радионица на тему „Вредновање рада ученика као путоказ за напредак”. Водитељи радионице су Олгица Спасојевић, професор ОШ „Петар Лековић” и Марија Јеверичић, професор у Гимназији „Свети Сава” у Пожеги.

Планирано одржавање књижевних вечери и представљање рада секција није одржано због епидемиолошке ситуације.

Марија Јеверичић,
председник Подружнице

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ ЗА БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ

Друштво за српски језик и књижевност за Браничевски округ и ове године је имало уобичајене активности. На Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе ученица четвртог разреда Пожаревачке гимназије Мина Пантић освојила је прво место. Ученица Доротеја Радојичић, такође ученица четвртог разреда, исте школе, освојила је треће место на такмичењу Друштва за српски језик и књижевност Србије за најбољи писмени задатак.

Друштво за српски језик и књижевност за Браничевски округ, заједно са Библиотеком „Србољуб Митић” из Малог Црнића било је издавач Зборника научних радова о песнику Србољубу Митићу, под називом „Небески орач”. Зборник су приредили проф. др Голуб Јашовић и мср Славица Јовановић и у њему је више од двадесет научних радова, што из језика што из књижевности о делу Србољуба Митића. Истакли бисмо радове академика Милована Данојлића, књижевника Радомира Андрића, проф. др Николе Цветковића, проф. др Недељка Богдановића, проф. др Голуба Јашовића, мср Марије Запутил, мср Јоване Дишић, мср Славице Јовановић, мср Душана Стефановића и других. У књизи су и сећања Србиних пријатеља и савременика, као и комплетна библиографија његових радова.

Округли сто о ставаралаштву Србољуба Митића и представљање Зборника „Небески орач” одржано је 24. новембра у Пожаревцу уз присуство великог броја аутора текстова и Србиних поштовалаца, који су о њему и говорили.

Србољуб Митић (1932–1993) рођен је у селу Црљенцу у Стигу. Стручњаци га сматрају једним од водећих песника наиваца друге половине двадесетог века. Он је песник по унутрашњем императиву, чак и независно од свог хтења. Он је изузетан и истински песник старог и савременог, вечитог човештва; он спаја и прожима то старо патријархално у које укључује: правдољубље, прегалаштво за свељудско и посебно велику веру у реч, коју су имали и давни уклетници и видовњаци рембоовског типа, и својства модерног човека, за кога је карактеристична самоћа, трагалачки немири, побуњеништво и отпор свему преживљеном и истрошеном, поетски израбованом, уз велики напор да се остане и опстане усправно, гордо, непоколебљиво.

Србољуб Митић је за живота објавио четрнаест песничких збирки, међу којима су најистакнутије: „Велики ружан коњ” (Матица српска, 1961), „Људске речи” (Нолит, 1967), „Пети јахач” („Радивој Ђирпанов”, 1977), „Муке” (Просвета, 1979), „Једанаеста заповест” (Нолит, 1988) и друге.

Друштво за српски језик и књижевност за Браничевски округ с поносом истиче своје учешће у овом вредном пројекту ревитализације наших значајних песника.

мср Славица Јовановић

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ КРАЉЕВО ЗА ШКОЛСКУ 2020/2021. ГОДИНУ

Претходна школска година, обележена познатом епидемиолошком ситуацијом, није допустила да се многе активности реализују. Манифестација Светосавски дани није одржана.

У оквиру 62. Републичког зимског семинара (29 – 31. јануара 2021) једна чланица Друштва, Наташа Рас-

поповић, одржала је радионицу под називом *Од пергаментa до слике са нета (почеци словенске писмености у свету дигитализације)*, у оквиру које је био циљ успостављање корелације између Српског језика и књижевности и изборног програма Језик, медији и култура у 1. разреду гимназија.

Изборна скупштина одржана је 25. марта 2021, када је дотадашња председница Друштва, Ана Милуновић, напустила поменућу позицију, а

Наташа Распоповић преузела нову одговорност. Измене су се одиграле и у одабиру чланова Управног одбора Друштва, па нови сазив чине:

- заменик преседника: Наташа Пантовић,
- секретар: Лидија Ђоковић,
- председник Надзорног одбора: Светлана Филиповић,
- остали чланови Надзорног одбора: Весна Сеничић, Слађана Косовац, Далиборка Бажалац, Ивана Кекерић и Јелена Сеочанац.

У међувремену су реализоване потребне измене у АПР-у, као и депоновање потписа у банци.

Такмичења су реализована убрзаним темпом у априлу и мају. Краљево је имало неколико представника из основних школа на републичком такмичењу из српског језика (ученици колегиница Анице Вучинић и Оливере Прибојац), док из средњих школа овога пута није било пласираних.

У суботу, 12. јуна 2021. реализована је радионица *Баи час*, коју је водио колега Милан Петровић, и то у просторијама Градске библиотеке *Стефан Првовенчани*. Радионица је одржана како за наставнике српског језика и књижевности, тако и за учитеље, са којима сарадњу Друштво већ дуже има.

Годишња скупштина Друштва за српски језик и књижевност Србије одржана је 3. јула 2021, у просторијама Филолошког факултета у Београду, када су разматрана многа питања: петиција за повећање броја часова српског језика и књижевности у основној и средњој школи, предлози за побољшање Правилника такмичења, промоција Друштва и сл.

Сходно томе, редовна Годишња скупштина Друштва за српски језик и књижевност Краљево одржана је у суботу, 4. септембра 2021, у просторијама ОШ *Јово Курсула* у Краљеву, која је отпочела пригодним говором захвалности нове председнице за дугогодишњу посвећеност, рад и ангажовање прве и дугогодишње председнице Ане Милуновић. Колегиници Милуновић уручен је и пригодан поклон, који су чланови Друштва припремили за ову прилику. На Скупштини је донет нови Акциони план, који предвиђа бројне активности, за чију реализацију ће се у току године стварати услови, с обзиром на утицај пандемије.

У претходних неколико месеци активно се ажурира званична страница Друштва за српски језик и књижевност Краљево на Фејсбуку, која тренутно броји око седам стотина чланова. Циљеви групе су повећање броја чланова, бржи проток информација, као и промоција рада Друштва.

Поводом обележавања 80 година од Краљевачког октобра, Културни центар *Рибница* је, у сарадњи са Друштвом за српски језик и књижевност Краљево, реализовао литерарни и ликовни конкурс на тему *Непресушне сузе Краљевачког октобра*. На литерарни конкурс пристигло је преко двадесет радова ученика основних и средњих школа. Жири, који су чи-

ниле професорке српског језика и књижевности Марија Брковић, Ивана Кекерић и Наташа Распоповић, једногласно је одлучио да прва два места за најбоље радове у категорији средњих школа припадну: Алекси Живковићу (ученику 4. разреда Гимназије Краљево) и Кристини Миљковић (ученици 1. разреда Гимназије Краљево). У категорији основних школа прва награда припала је Ружици Ковачевић (ученици 6. разреда ОШ *Светозар Марковић*), друга награда Стефану Војновићу (ученику 5. разреда ОШ *Вук Караџић*), док је трећа награда отишла у руке Наталије Подгорац (ученице 8. разреда ОШ *Јован Цвијић*). Похваљен је рад Андрије Четровића, ученика 5. разреда ОШ *Драган Маринковић*.

У току је формирање и Шире управе Друштва, како би се активирали сви чланови и како би се активности на време спроводиле.

У петак, 10. децембра 2021. у већини школа на територији Краљева (као и у школама на територији Врњачке Бање, одакле је неколико наставника који су чланови нашег Друштва) пригодно је обележен значајан јубилеј – 60 година од доделе Нобелове награде Иви Андрићу.

Сарадња са библиотекама, музејима, архивима, школама, школском управом, Градом, као и са осталим подружницама и удружењима везаним за неговање српског језика и књижевности по потреби се остварује. У току су преговори са Српском књижевном задругом у циљу остваривања одговарајуће сарадње.

Управа Друштва је одабрала ИП *Едука* за реализацију једнодневнoг семинара, који се планира за друго полугодиште.

У Краљеву, 11. децембра 2021.

Председник Друштва

Наташа Распоповић, проф. српског језика и књижевности

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВОСТ „СТАРО КОСОВО” ШТРПЦЕ ЗА 2020/21. ГОДИНУ

У захтевној и по много чему специфичној 2021. години, која је и друга година рада Друштва, бележимо неколико значајних активности.

Стручно усавршавање у 2021. години

Будући да су ове године били у понуди бројни онлајн семинари, издвојићемо само неколико најзапаженијих које су посетили наши чланови:

1. 62. Републички зимски семинар
Иако је код великог броја наставника постојала извесна доза сумње у његову изводљивост, већ су нас први учесници у потпуности уверили да сви они који се озбиљно баве језиком и литературом могу и у потпуно новим околностима одржати исти квалитет предавања. Једино што је свима недостајало јесте дружење на факултету и шетња са колегама које виђамо тих неколико дана у Београду.
2. Настава која подстиче критичко мишљење и решавање проблема у оквиру пројекта „Школе за 21. век”. Семинар је реализовао Британски савет у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја РС.
3. Обука за реализацију нових програма наставе оријентисане ка исходима учења у организацији ЗУОВ-а за све наставнике који ову обуку нису похађали у претходном периоду.
4. Дигитална учионица коју су похађали готово сви чланови Друштва, а коју је такође организовао ЗУОВ.
5. Чувам те – национална платформа за превенцију насиља које укључује децу, у организацији Владе РС и канцеларије за ИТ и е-Управу.
6. Свет фантастичне књижевности (дефиниција, типологија, рецепција и примена) у организацији Центра за стручно усавршавање Филозофског факултета Универзитета у Нишу.
7. Лектира не боли – развој читалачке мотивације у организацији ЗУОВ-а.

Наставак пројекта „Угасимо мрак, пробудимо књиге!”

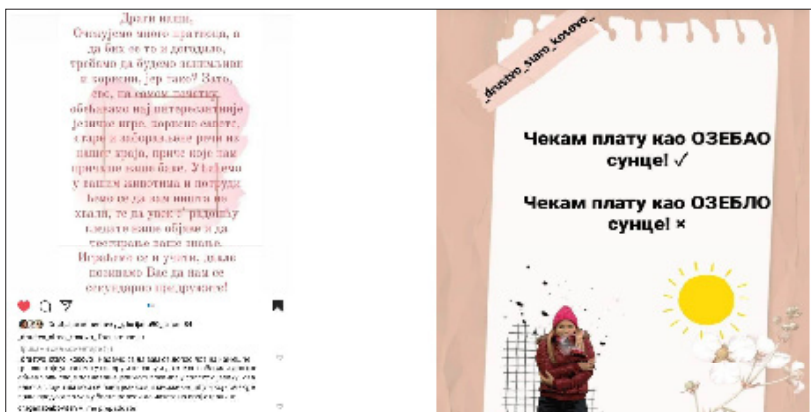
Пројекат је започет прошле године и замишљен је као оживљавање библиотеке која се налази у склопу Дома културе „Свети Сава” Штрпце. Упркос бројним неповољним условима, наставници српског језика и књижевности и ученици ЕТШ „Јован Цвијић” из Штрпца делимично су

успели у овом науму, те је из библиотечког фонда издвојено и у потпуности уређено неколико полица са школском лектиром. Такође, издвојене су и запаковане оштећене и непотпуне публикације које су привремено измештене у помоћне просторије како би се ослободио простор за књиге које већ годинама пристижу и стоје нераспаковане по поду библиотеке. У библиотеци, и поред инсистирања и молби, још увек нема запосленог библиотекара.

Креирање налога на Инстаграму

Средином марта неколико чланова је предложило да се, поред већ постојећег налога на Фејсбуку, креира и налог на Инстаграму како би на тај начин идеје и корисни савети из области језика, језичке културе и света књижевности били ближи и доступнији што већем броју корисника друштвених мрежа. Објаве осмишљава, уређује, чини занимљивима и поставља Јелена Јевтић. Пратилаца је сваким даном све више, а и теме су све разноврсније: правописна правила, етимолошке заврзламе, подсећања на истакнуте књижевнике и значајне догађаје, као и занимљивости из локалног говора.

Трибина „Апатија, ти и ја”

О проблему све веће незаинтересованости у настави у време када су информације све доступније, а начини учења разноврснији, те о налажењу могућих решења и креирању што пријатније атмосфере у наставном процесу дискутовано је 15. маја у Културно-просветном центру „Божидар Митровић-Шандор” у Шилову. И овога пута су мере против пандемије биле ограничавајуће те је број учесника трибине био мањи од броја заинтересованих. Ипак је проблем разматран из више углова јер су у разговор поред наставника српског језика свих нивоа образовања били укључени и ученици, али и школски психолог. Након дискусије организована је посета манастиру Драганац, који се налази у непосредној близини.

Окружна смотрица рецитатора „Песнице народа мог“

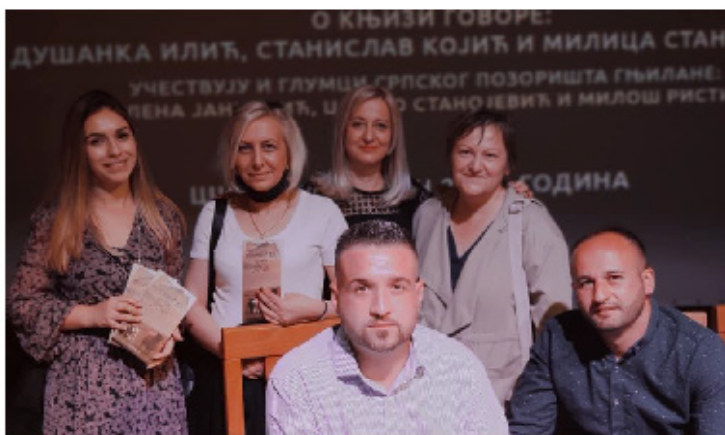
У Културно-просветном центру „Божидар Митровић-Шандор“ у Шилову 20. маја је одржана Окружна смотрица рецитатора „Песнице народа мог“. Организацију су на себе преузели наставници ОШ „Вук Караџић“ Ђиљане-Шилово, уз нарочито залагање Николе Митића и Марка Јовановића. На смотрици је учествовало укупно 16 рецитатора, 7 млађег узраста (ученици од првог до четвртог разреда основне школе), 7 рецитатора средње категорије (ученици од петог до осмог разреда основне школе) и два рецитатора старијег узраста. У жирију који је оцењивао рецитаторе били су Душанка Илић, мастер професор српског језика и књижевности, Зоран Ристић, филмски редитељ и Саша Стојановић, глумац Српског позоришта Ђиљане.

На Републичку смотрицу рецитатора, која се одржавала 28. и 29. маја 2021. године на Великој сцени Центра за културу Ваљево, у онлајн формату, пласирали су се рецитатори који су заузели прво место. Из категорије млађег узраста то је Тадија Васић, ученик ОШ „Десанка Максимовић“ из Косовска Каменице, који је говорио песму „Луда баба, вампир Божа и клиња“ Андрије Милошевића (ментор Снежана Пешић Илић). Из категорије средњег узраста даље се пласирала Стефанија Димић, ученица ОШ „Доситеј Обрадовић“ из Партеша са песмом „Заљубљивање“ Виолете Јовић (ментор Јелена Максимовић), а из категорије старијег узраста Слађана Стојановић, ученица Гимназије Ђиљане са песмом „Никад, роде“, Новице Ђорђевића Косова (ментор Јелена Јанковић). Наши победници се, нажалост, нису у Ваљеву домогли првих места, али биће прилике за нове изазове већ наредне године.

Промоција романа „Осуђен да буде јагње”

У Културно-просветном центру „Божидар Митровић-Шандор” 17. јуна одржана је промоција романа „Осуђен да буде јагње” аутора Марка Јовановића (актуелног потпредседника Друштва) и Младена Савића. О књизи су говорили Душанка Илић, Станислав Којић и Милица Станојевић, а одломке из дела су читали глумци Српског позоришта из Гњилана Цветко Станојевић и Јелена Јанковић Наковска. Овај културни догађај окупио је велики број љубитеља писане речи, а првенац младих аутора је заинтересовао присутне, захваљујући и одлично осмишљеној промоцији, чијој су организацији нарочит допринос дали Милош Ристић и Никола Митић.

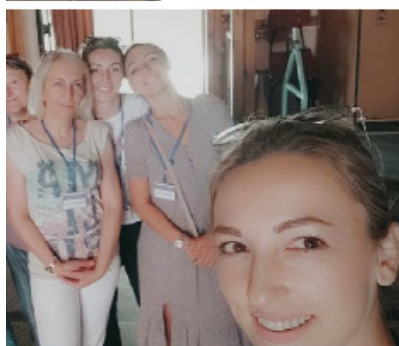
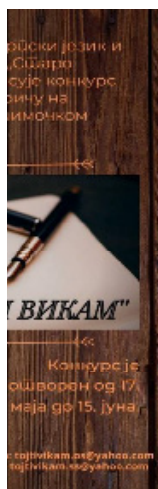

Пројекат „Тој ти викам”

Избор за најлепшу кратку причу на призренско-тимочком дијалекту, коју ће писати деца школског узраста, као идеја постоји од самог почетка формирања Друштва. Вођени жељом да локални говори Косова и Метохије не буду само предмет проучавања дијалектолога и као такви осуђени да постану део прошлости и богате културне баштине, већ да као неотуђиви део живе комуникације постану и средство за креирање књижевног дела, чланови Друштва су одлучили да распишу конкурс под називом „Тој ти викам”. Конкурс је трајао од 17. маја до 15. јуна, а право учешћа имали су сви ученици основних и средњих школа који припадају призренско-тимочком дијалекатском простору. Иако је првобитно предвиђен само за ученике са Косова и Метохије, овај конкурс је заинтересовао и ученике из других делова Србије, те је на адресу Друштва стигло и неколико прича врањских ученика. По завршетку конкурса, формиране су комисије које су имале задатак да одаберу најбоље приче. Изабрани су радови ученика основних школа и то: прво место освојила је Јована Ковачевић, ОШ „Бора Станковић”, Коретиште; друго место Маја Ђорђевић, ОШ „Шарски одред”, Севце – Врбештица; треће место Викторија Марковић, ОШ „Светозар Марковић” из Велике Хоче. Три победничка рада у конкуренцији ученика средњих школа су: прво место освојила је Бојана Стојановић, ЕТШ „Јован Цвијић” Штрпце; друго место Ања Крстић, ЕТШ „Јован Цвијић” Штрпце, а треће место припало је Павлу Јосимовићу ученику ЕТШ „Јован Цвијић” Штрпце.

Захваљујући огромној подршци Института за српски језик САНУ, Привременог органа општине Штрпце, директора ЕТШ „Јован Цвијић” из Штрпца Срђана Ивановића, издавачких кућа „Клет” и „Прометеј”, Дома културе „Свети Сава” из Штрпца и телевизије „Херц”, ауторима најбољих прича додељене су богате награде, а тим поводом је уприличен и занимљив културно-уметнички програм у коме су учествовале музичке групе „Кос” из Косовског Поморавља и „Младост” из Готовуше, КУД „Цветко Ђрбић” из Штрпца, Црквени хор „Цар Душан” Штрпце, а првонаграђене радове је прочитала млада и талентована Марина Поповић. Била је ово прилика да се публици у препуној сали Дома културе „Свети Сава” представе прави чувари традиције и културног наслеђа, али и млади аутори пред којима је задатак да стварају дела за будућност.

Пројекат, као што је и планирано на почетку, овим није окончан. Сматрали смо да је већина прича које су нам ученици послали заслужила да је чује и много шира публика те је у плану и објављивање зборника, који ће светлост дана угледати почетком наредне године, а за шта је нарочито заслужан Институт за српски језик САНУ на челу са проф. др Софијом Милорадовић, чији је предлог да буде суиздавач ове јединствене публикације Институт прихватио.

Путовање у Врање

Традиционални „Борини дани” требало је ове године да почну 22. октобра представом „Нечиста крв” Народног позоришта из Београда. Чланови Друштва, којима су обавезе то дозвољавале, одлучили су да присуствују тој свечаности те смо организовали дводневни излет у

Врање. Нажалост, због болести главних глумаца представа је отказана, али то нас није омело да проведемо два незаборавна дана у граду у коме „нема лагање“, да обиђемо родну кућу Боре Станковића, те да у његовом дворишту, у коме као да је време стало, послушајемо падање лишћа које призива корак и шапате његове Коштане, Софке, Митке...

И дружење се наставља

Од прошле године је Друштво богатије за још десетак наставника српског језика и књижевности, психолога, графичких дизајнера, драмских уметника, правника, историчара и ученика, те нас је 44. Спремни смо за дружење и сарадњу, али и озбиљан рад. У време кад овај извештај настаје, интензивно се ради на припреми зборника најлепших прича са првог конкурса под називом „Тој ти викам“. Други конкурс је планиран

113

СТРУЧНО И МЕТОДИЧКО УСАВРШАВАЊЕ НАСТАВНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

ХРОНИКА 62. РЕПУБЛИЧКОГ ЗИМСКОГ СЕМИНАРА

Републички зимски семинар за наставнике српског језика и књижевности, 62. по реду, први пут је од свог настанка (од фебруара 1960), због пандемије током школске 2020/21. године, одржан онлајн. Стога је било потребно прилагодити дотадашњу концепцију семинара новонасталим приликама. Пре свега, било је потребно ангажовати специјалну техничку подршку, јер је целокупна активност семинара требало да буде постављена на дигиталну платформу. Зато је ангажована организација „Научи ме” из Ниша, која је снимила сва пленарна предавања, водила радионице и технички подржавала програм у склопу садржаја семинара. Такође, стручни тим организације „Научи ме” био је задужен за то да сви материјали буду доступни учесницима семинара и седам дана после затварања семинара (на постојећој платформи), што је посебна предност будући да континуирано вишечасовно праћење садржаја „на даљину” представља превелико оптерећење за учеснике семинара.

Тема 62. семинара биле су новине у настави српског језика и књижевности (од нових садржаја у програмима до нових начина на који се настава може изводити у датим околностима).

Семинар је отворен у петак, 29. јануара 2021. Најпре се регистрованим учесницима обратила проф. Весна Ломпар, председница Друштва за српски језик и књижевност Србије, а потом и проф. Јелена Костић Томовић, в. д. деканица Филолошког факултета, и проф. Милка Андрић, самостални саветник у Министарству просвете, науке и технолошког развоја. Проф. Славко Петаковић, заменик председника Друштва, на крају поздравних говора прогласио је награђене ученике за најбољи средњошколски писмени задатак и наставнике за најбољу методичку припрему, као и за вођење литерарних и лингвистичких секција, листова и часописа основних и средњих школа.

Учесници, којих је било 875, потом су позвани да одгледају снимке предавања и оставе коментар или питање у одговарајућем простору испод снимака. Било је снимљено десет предавања и сва су била предвиђена за први дан семинара. Избор тема и предавача био је такав да наставници добију садржаје који се могу применити у пракси, а у исто време уведене су и теме које одговарају савременом тренутку и онлајн настави. Нове садржаје у програму илуструју следеће теме:

1. **Фантастика, хорор и хумор у Петом лептиру** Уроша Петровића (проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић)
2. **Борхес и постмодернизам** (проф. др Јован Попов)
3. **Хипонимија и паронимија у наставној теорији и пракси** (проф. др Душанка Вујовић)
4. **О приповеткама Драгише Васића** (проф. др Мило Ломпар)

Неке „старе” теме осветљене су из новог угла:

1. **Дијалекатски темељи генетске структуре српског језика** (проф. др Михаило Шћепановић)
2. **Место романа у систему српске књижевности 1950–2020.** (проф. др Михајло Пантић)
3. **О значењима глаголских времена у српском језику** (проф. др Душка Кликовац)

Биле су заступљене и теме из језичке културе:

1. **Шта је правилно – Јовановић или ЈовАнових? – о акценту презимена** – (др Рада Стијовић)
2. **О функционалним стиловима у школским програмима** (проф. др Илијана Чутура)

И наравно, било је речи и о новим технологијама и њиховој примени у настави:

1. **Онлајн настава и УЧЕЊЕ** (Катарина Алексић)

Да су теме предавања биле актуелне и занимљиве, говори нам и то што је уз њих укупно остављено преко 200 коментара и питања. Најкоментарисаније је било предавање о акценту презимена проф. Раде Стијовић, што нам говори да би овакве теме требало да имају своје место и у програмима будућих семинара.

Такође, и у оквиру радионица био је заступљен велики број различитих тема, али највише је оних које се баве дигиталним алатима и њиховом применом у настави на даљину и, уопште, дигиталним окружењем, а ове године је у оквиру радионица први пут уведена и тема српског као мајинског језика у настави. Пошто се семинар изводи онлајн, сви учесници су имали прилику да прате укупно 10 одабраних радионица, и то је велика предност у односу на семинар који се изводи уживо (где су учесници могли пратити највише четири радионице).

У суботу, 30. јануара 2021, одржано је 12 радионица. У сваком термину биле су понуђене две радионице, од којих се могла бирати једна. Тако је било омогућено да сваки наставник присуствује раду шест радионица. Навешћемо теме и ауторе ових радионица:

1. **Дијалекат у настави српског језика** (Власта Ценић)
2. **Настава српског језика и књижевности испред камере и издање** (мр Весна Муратовић)
3. **Мозаик метода у настави српске средњовековне књижевности** (др Елизабета Каралић)
4. **Игрице као наставно средство у настави српског језика и књижевности** (Драгана Дејановић Ковачевић)
5. **Школа 21. века – јесмо ли кадри на страшном месту постојати?** (мр Анђелка Петровић)
6. **Љубав, смрт и снови у делу Е. А. Поа** (мр Гордана Павловић)
7. **Изазови у настави српског као нематерњег језика** (проф. др Весна Крајишник)
8. **Употреба дигиталних алата у настави српског језика и књижевности** (Соња Марјановић)
9. **Улога професора српског језика у овладавању методологије израде научног рада** (др Биљана Бранић Латинковић)
10. **Пројектна настава књижевности у дигиталном окружењу** (мр Јелена Чолић)
11. **Синхрони и асинхрони приступи у организацији пројектне наставе на даљину** (Милан Петровић)
12. **Од пергамента до слике са нета (почеци словенске писмености у свету дигитализације)** (мр Наташа Распоповић)

После радионица, учесници семинара имали су прилику да чују проф. Вељка Брборића, који је представио издања Друштва, часописе *Књижевност и језик* (број 2/2020), *Свет речи* (број 51–52), *Летопис* (за 2020) и *Информатор*, као и књигу Михаила Пантића *Писци говоре 2*. Професорка краљевачке гимназије Марина Панић представила је *Е-мисију*, дигиталну базу задатака, која садржи три хиљаде и двеста питања са такмичења из језика и „Књижевне олимпијаде” (од 2012/2013. до 2015/2016. године) и која је доступна на сајту Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Такође, у виду снимка, био је представљен разговор са писцем Весном Алексић, који је водио професор Радивоје Микић. У центру разговора био је књижевни опус Весне Алексић, њени погледи на књижевност, посебно ставови у вези са местом књижевности за децу у оквиру српске књижевности. Кроз разговор су били представљени и неки карактеристични поетички ставови ауторке.

Трећег дана, у недељу, 31. јануара 2021, одржано је још осам радионица:

1. **Инстаграм у настави српског језика** (Јелена Братић)
2. **Иновације у наставним програмима: паронимија у савременом српском језику** (мр Весна Николић)

3. **Блог као пример асинхроног учења у настави језика и књижевности** (мр Зорица Ивановић)

4. **Мотив страха у Андрићевим делима у наставном програму за основну и средњу школу** (мр Наташа Будимир)

5. **Од прве бразде до прве плате – повезивање традиције и савремености кроз књижевна дела** (др Ружица Јовановић)

6. **Медијска писменост у настави српског језика и књижевности** (доц. др Виолета Кеџман)

7. **Интерактивност у настави на даљину – примери и искуства** (Олгица Спасојевић)

8. **Литерарна секција у дигиталном окружењу** (Ивана Ковачевић)

Учествовање на радионицама било је такође активно. Према статистици добијеној од техничке подршке сазнали смо да је на радионицама било најмање 30, а највише 200 присутних учесника и да просечно оцењивање радионица није било испод оцене 4,8.

На платформи је постојало и посебно место коме се слободно приступало. То је била тзв. дигитална „причаоница“, која је замењивала необавезно ћаскање са колегама, као важну активност у паузи између предавања и радионица.

Свим учесницима су, после семинара, мејлом послати сертификати. Захваљујући доброј сарадњи са ЗУОВ-ом у том погледу ништа се није променило.

Због специфичности одржавања овогодишњег семинара, Друштво је 22. фебруара 2021. године само за професоре који раде изван Србије поставило на свом сајту снимке свих активности које су се одвијале на 62. *Републичком зимском семинару*. Овом семинару приступиле су колеге из Хрватске, Републике Српске, Словеније, али и први пут, из Аустрије, Грчке, Италије, Немачке, Украјине, Француске и Швајцарске. Тако се семинар проширио не само на оне који предају српски језик као матерњи или као нематерњи, већ и на оне наставнике који српски језик предају као страни или завичајни, у регуларним, допунским школама или лекторатима.

Друштво за српски језик и књижевност Србије, већ дуже од једног века, представља важан стуб и ослонац наставницима који предају српски језик и књижевност у основним и средњим школама у Србији и изван ње. После завршеног семинара, и учесници и организатори сложили су се око следећег: два главна упоришта у која ће све активности Друштва бити усмерене у будућем раду биће побољшање статуса професора и популаризација предмета српски језик и књижевност.

Весна Ј. Ломпар
Филолошки факултет
Универзитет у Београду

ИЗВЕШТАЈИ О ОДРЖАНИМ СЕМИНАРИМА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

Ка савременој настави српског језика и књижевности II

А. СЕМИНАР КА САВРЕМЕНОЈ НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ II одржан је у Центру за стручно усавршавање у Крушевцу, 9. октобра за само 23 наставника.

Предавачи и теме:

1. Проф. др Бошко Сувајџић, *Кључ од Косова*
2. Проф. др Предраг Петровић, *Позиција савремене српске књижевности у настави*
3. Доцент др Катарина Беговић, *Приступ фразеолошком корпусу у настави српског језика*

Б. СЕМИНАР КА САВРЕМЕНОЈ НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ II одржан је у Регионалном центру за професионални развој запослених у образовању у Смедереву, 25. септембра, за 54 наставника.

Предавачи и теме:

1. Вељко Брборић, *Негујмо српски језик*
2. Александар Милановић, *Актуелна питања српског језика*
3. Предраг Петровић, *Позиција савремене српске књижевности у настави*
4. Милан Алексић, *Тумачење књижевних дела Иве Андрића у настави*

В. СЕМИНАР КА САВРЕМЕНОЈ НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ II за професоре основних и средњих школа из Београда одржан је 20. новембра 2021. године онлајн за 87 учесника.

Предавачи и теме:

1. Душка Кликовац, *Где идем? или Куда идем?* (О неким нормативним питањима у српском језику)
2. Ненад Николић, *Позиција лирског субјекта у Ђулићима и Ђулићима увеоцима Јована Јовановића Змаја*
3. Тања Ракић, *Интердисциплинарни приступ у настави старих књижевности*
4. Катарина Беговић, *Приступ фразеолошком корпусу у настави српског језика*

Г. СЕМИНАР КА САВРЕМЕНОЈ НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ II за професоре основних и средњих школа из Смедерева и Крагујевца одржан је 27. новембра 2021. године онлајн за 107 наставника.

Предавачи и теме:

1. Мина Ђурић, *Словенски оквири српске (пост)модернистичке књижевности у основној и средњим школама*
2. Ана Батас, *Типичне акценатске грешке*
3. Валентина Илић, *Да ли је тањир супе тежи од летећег тањира?*
(Неки проблеми у настави полисемије)

Савремени изазови наставе српског као завичајног језика – како повећати мотивацију ученика (вебинар за наставнике српског језика као завичајног)

Вебинар *Савремени изазови наставе српског као завичајног језика – како повећати мотивацију ученика* одржан је онлајн у суботу, 12. јуна 2021. године. Вебинар је намењен наставницима који раде у допунским школама и школама које су организоване при Српској православној цркви у расејању. Сва предавања објављена на сајту на коме се одржао вебинар. Вебинар је био бесплатан, а број учесника ограничен. Сви учесници су добили уверење о стручном усавршавању.

Организатори овог вебинара били су:

**Друштво за српски језик и књижевност Србије и
Завод за унапређивање образовања и васпитања**

ПРОГРАМ

9.00–9.45	Регистровање пријављених полазника вебинара
9.45–10.00	Весна Ломпар, <i>Поздравна реч: зашто је важно развијати српски као завичајни језик</i>
10.00–10.45	Рајна Драгићевић, <i>Разумевање значења реченице</i>
11.00–11.45	Марина Панић, <i>Интерактивни тестови у функцији мотивације</i>
12.00–12.45	Урош Петровић, <i>Како читање књига учинити деци занимљивијим?</i>
13.00–14.00	Пауза
14.00–14.45	Зорана Опачић, <i>Од читања се расте: важност националне књижевности за децу у развоју читалачких навика</i>
15.00–15.45	Слободан Роксандић, <i>Проговори да видим ко си – неговање културе говора</i>
16.00–16.45	Ранко Рајовић, <i>Нови изазови у едукацији</i>
17.00–18.00	Завршни коментари и дискусија

Предавач: проф. др Рајна Драгићевић (професор на Катедри за Српски језик на Филолошком факултету у Београду)

Тема: **Разумевање значења реченице**

Сажетак:

Предавање ће бити посвећено вежбањима у настави српског језика у вези са разумевањем значења (углавном) сложених реченица. На почетку предавања укратко ће бити представљени резултати неких истраживања из развојне психологије који указују на чињеницу да разумевање језичких конструкција зависи од узраста детета и да неке сложеније конструкције деца могу да разумеју тек у каснијем узрасту. Затим ће бити представљено и анализирано 11 вежбања која се препоручују за рад са децом за проверу степена разумевања одређеног типа сложених реченица. Нагласиће се значај понуђених вежбања за развој српског језика код деце која не живе у домовини, као и за унапређивање њихових когнитивних способности у школском узрасту. Понуђена вежбања корисна су и у савладавању семантике и синтаксе, а доприносе и функционалној настави српског језика. Вежбања су намењена ученицима који имају између 10 и 13 година, а наставницима ће бити предложено да по

моделу приказаних вежбања осмисле и друге задатке и да их прилагоде узрасту ђака.

Предавач: Марина Панић (професор српског језика и књижевности у Гимназији у Краљеву)

Тема: **Интерактивни тестови у функцији мотивације**

Сажетак:

Интерактивни тестови су одличан алат сваком наставнику да без креирања, штампања, фотокопирања и прегледања прати ученичка постигнућа. Могу се користити у различите сврхе током свих делова часа: иницијалне провере знања, провере наученог, праћења постигнућа и развоја вештина, али и као одличан начин да се лако и једноставно покрене мотивација ученика. Постоји неколико бесплатних алата на интернету које није потребно инсталирати на компјутер, а на ћириличном су писму. Идеја је да научимо да креирамо тестове и да разговарамо о њиховој функционалности.

Предавач: Урош Петровић (дипл. инж. технологије, некадашњи председник Менсе Србије, књижевник)

Тема: **Како читање књига учинити деци занимљивијим?**

Сажетак:

Буран развој технологије нас је дочекао недовољно спремним. Да ли је борба за пажњу малишана тежа него икада? Вероватно јесте, што не значи да не бисмо могли да их приволимо читању. Дружење са књигом у раном узрасту узрокује већа постигнућа у школовању и животу. Предавање ће покушати да да неке одговоре и решења за стварање будућих читалаца, дакле оних који ће израсти у људе вештије са речима.

Предавач: проф. др Зорана Опачић (професор на Катедри за српски језик, књижевности методiku наставе српског језика и књижевности на Учитељском факултету у Београду)

Тема: *Од читања се расте: важност националне књижевности за децу у развоју читалачких навика*

Сажетак:

Указаће се на погодне примере традиционалне и савремене српске књижевности за децу на којима се развијају читалачке навике ученика, вежба српски језик и поспешује знање о српској књижевности и култури. Говориће се о симболици завичаја у књижевним текстовима за младе читаоце. Показаће се на који начин аутори савремених књижевних дела сведоче о важности читања, актуелизују јунаке усмене књижевности и поигравају се формом и обликом књижевног текста, укључујући младог читаоца у креирање смисла и значења текста.

Предавач: мср Слободан Роксандић (дипломирани глумац, мастер комуниколог)

Тема: Проговори да видим ко си – неговање културе говора

Сажетак:

Питања на која предавач одговара: Како развијати усмени израз правилном и разноврсном употребом речи? Шта је артикулација и како побољшати разговетност? Како да унапредимо динамику говора и тиме боље држимо пажњу својих слушалаца? Шта је то изражајност и како да говоримо изражајно чувајући богатство српског језика?

Предавач: доц. др Ранко Рајовић (професор на Педагошком факултету Копер у Словенији)

Тема: Нови изазови у едукацији

Сажетак:

Неуронауке помажу и проналазе нове методе учења и откривају како покренути скривене потенцијале мозга. У предавању ће се показати нестваран пут кроз скривене могућности мозга, са пуно практичних примера који дају јасну слику на који начин учити и лакше памтити градиво.

Савремени изазови наставе српског као завичајног језика – проблеми тзв. „комбинованих” одељења

ПРОГРАМ ВЕБИНАРА

9.00 –9.45	Регистровање пријављених полазника вебинара
9.45–10.00	Весна Ломпар, <i>Поздравна реч: зашто је важно развијати српски као завичајни језик</i>
10.00 –10.45	Зона Мркаљ, <i>Примери задатака за испитивање вештине разумевања прочитаног</i>
11.00 –11.45	Светлана Лакићевић, <i>Методика наставе: комбиновани рад у допунској школи на српском језику (тематско повезивање наставних јединица за ученике различитог нивоа знања)</i>
12.00 –12.45	Никица Стрижак, <i>Шта (не) чини знање другог језика?</i>
13.00 –14.00	Пауза
14.00 –14.45	Ана Миловановић, <i>Луткарска ћирилица (луткарска метода у учењу српског језика)</i>
15.00 –15.45	Виолета Кеџман, <i>Имена из страних језика у српском језику – прилагођено писање</i>
16.00 –16.45	Разговор са књижевником Јасминком Петровић води проф. др Славко Петаковић
17.00 –18.00	Завршни коментари и дискусија

Предавач: проф. др Зона Мркаљ (професор на Катедри за Српску књижевност на Филолошком факултету у Београду)

Тема: **Примери задатака за испитивање вештине разумевања прочитаног**

Сажетак:

У излагању ће се разматрати: на шта се све односи вештина разумевања прочитаног; како ускладити задатке за проверу разумевања прочитаног са стандардима ученичких постигнућа; на који начин се задаци различитог нивоа тежине укључују у рад са полазницима који имају различите могућности, способности, вештине и интересовања; да ли су, приликом планирања рада са ученицима у дијаспори, кориснији стандарди за крај првог или другог циклуса образовања (за предмет Српски језик и књижевност) или стандарди који мере постигнућа ученика који уче српски језик као страни; које се подобласти предмета Српски језик и књижевност могу довести у везу са испитивањем вештине разумевања прочитаног.

Сва ова питања доведиће се, преко мноштва примера задатака, у везу са различитим стратегијама читања, као и са типовима текстова укључених у нове програме наставе и учења, уз истицање важности принципа индивидуализације и диференцијације наставе.

Предавач: Светлана Лакићевић (професор српског језика и књижевности у Основној школи „Јосиф Панчић” у Београду, од 2006. до 2009. наставник у Допунској школи на српском језику у Швајцарској, у Женеви, од 2013. до 2015. године наставник допунске наставе у Француској, у околини Париза)
Тема: **Методика наставе: комбиновани рад у допунској школи на српском језику (тематско повезивање наставних јединица за ученике различитог нивоа знања)**

Сажетак:

У излагању ће бити речи о томе како се у организацији наставе могу помирити разлике које постоје у знању језика (и код деце истог узраста); како изабрати из задатог Програма текстове/наставне јединице који би били основа за посебне циљеве у оквиру сваке узрасне групе. Ово ће бити показано на примерима из праксе у учионицама Допунске школе на српском језику. Примери ће бити груписани у три целине: Народна песма „Орање Краљевића Марка”. Постављамо питања (сналажење у простору, речник везан за кретање). Пијаца (математика на српском језику).

Предавач: др Никица Стрижак (виши лектор у Центру за српски језик као страни на Филолошком факултету у Београду)

Тема: **Шта (не) чини знање другог језика?**

Сажетак:

У овом излагању ће се одговарати на питања: шта чини језичку компетенцију, како се она препознаје и мери, која различита знања учествују у ономе што зовемо знање језика и како се овај концепт различитих компетенција преноси у учионицу у којој се учи српски као други/завичајни/страни језик. Нарочита пажња биће усмерена на питање статуса граматичке правилности и књижевнојезичке норме у настави завичајног језика.

Предавач: проф. др Ана Миловановић (ванредни професор Учитељског факултета у Београду, за наставне предмете Драма и покрет и Луткарска уметност – методички аспект)

Тема: **Луткарска ћирилица (луткарска метода у учењу српског језика)**

Сажетак:

У излагању ће бити речи о луткарској ћирилици као оригиналном начину усвајања почетне писмености, који је заснован на примени луткарске позоришне уметности у процесу усвајања српског писма, ћирилице.

Садржај предавања:

Опис луткарске методе у учењу српског језика.

Методичке посебности луткарске методе у учењу читања и писања српског језика.

Принципи писања монолога за слово-лутку Луткарске ћирилице (са примером).

Обрада лирских дела српске народне књижевности словима Луткарске ћирилице (са примером).

Обрада епских дела српске народне књижевности словима Луткарске ћирилице (са примером).

Примери слова Луткарске ћирилице.

Сценски говор слова-лутке у функцији развоја фонетског слуха за гласове српског језика (са демонстрацијом).

Предавач: доц. др Виолета Кеџман (професор српског језика и књижевности у Петој београдској гимназији, доцент за ужу наставну област Медији на Високој школи за комуникације у Београду)

Тема: **Имена из страних језика у српском језику – прилагођено писање**

Сажетак:

Прилагођавање имена из страних језика српској ортографији често је маргинализовано у методици наставе српског језика. Висока фреквентност грешака у писању страних имена на српском језику код средњошколске и одрасле популације, указује на потребу да се ова област методички преиспита и стави у контекст могућности и интересовања данашњих ученика. У том кључу презентација ће обухвати-

ти креативни приступ учењу правила српске транскрипције са енглеског, немачког, француског, руског и италијанског језика. У излагању ће бити представљени различити облици и разноврсне наставне методе у обради основних правила транскрипције из страних језика, промене страних имена по падежима, писања придева изведених од страних имена. Презентација ће обухватити истраживачке задатке, правописне вежбе, подстицајне приче и анегдоте у вези са транскрипцијом, прилагођене културално и лингвистички хетерогеној групи ученика. Изложени методички приступи показују међупредметну повезаност наставе српског језика са наставом страних језика, књижевности, драмске уметности, математике, историје, географије, технике и технологије, али и повезаност са ваннаставним људским делатностима и занимањима – кулинарством, архитектуром, аутомобилском индустријом, банкарством, производњом парфема, спортом и туризмом.

Разговор са писцем: са Јасминком Петровић, писцем за децу и младе, разговор води проф. др Славко Петаковић (професор на Катедри за Српску књижевност са јужнословенским књижевностима на Филолошком факултету у Београду)

Тема: **Рафинирана магија књижевности**

Сажетак:

У разговору ће бити размотрене поетичко-стилске одлике стваралаштва Ј. Петровић; осветлиће се у којој мери комуникација писца са читалачком публиком у Србији и иностранству доприноси да аутор и читаоци заједно „расту” и „сазревају”; откриће се у којој мери дидактични и хуморни слојеви могу бити интегративни елементи књижевног дела, прожети у специфичној мери како би дело привукло пажњу читалаца и оплеменило их; разматраће се специфичности процеса преношења књижевног дела у сценарио за филм и позориште.

НАЈУСПЕШНИЈА МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА ЗА ЧАС СРПСКОГ ЈЕЗИКА ИЛИ КЊИЖЕВНОСТИ – НАГРАДА „ПРОФ. ДР МИЛИЈА НИКОЛИЋ”

На такмичење наставника српског језика и књижевности за најбољу методичку припрему, која носи назив „Проф. др Милија Николић”, ове године је пристигло 96 припрема, које су као угледне часове осмислили и послали на конкурс наставници српског језика и књижевности са територије Србије. Захваљујемо се наставницима који су и у овој тешкој наставној години, оптерећеној многим изазовима, послали изузетне прилоге на овај конкурс.

На основу детаљног увида чланова Комисије у квалитет методичких припрема, одлучено је да се ове године награди шест учесника конкурса. Надамо се да ће наредних година број пристиглих припрема бити још већи, а квалитет ових методичких прилога на истом и још вишем нивоу.

У Летопису Друштва за 2021. годину биће штампана првонаграђена припрема колегинице Биљане Ајдачић. Припрема колегинице Срдић, такође првонаграђена, наћи ће се на сајту Друштва, јер основни материјал прате презентације које су погодније за електронско читање. После реализације Зимског семинара, на сајту ће бити објављене и остале награђене методичке припреме, уколико нам награђени наставници доставе и електронску верзију свога рада.

ПРВА НАГРАДА

1. Јелена Срдић, Филолошка гимназија, Београд
Тема: Пројекат „Свакодневно правописање” – реализација
2. Биљана Ајдачић, Гимназија Ивањица, Ивањица
Тема: Трагом неисказа душе у народној балади „Хасанагиница”

ДРУГА НАГРАДА

1. Марко Глишић, ОШ „Светозар Марковић”, Крагујевац
Тема: Историја српског књижевног језика у 30 слика
2. Мср Владимир Милојевић, XIV београдска гимназија, Београд
Тема: Раслојавање језика као писмени задатак у првом разреду средње школе (стилске вежбе)

ТРЕЋА НАГРАДА

1. Младен Станић, Средња школа за информационе технологије, Београд
Тема: Обредност и књижевност: *Нечиста крв*

2. Бојана Лукић Милошевић, Фармацеутско-физиотерапеутска школа, Београд
Тема:

Републичка комисија:

1. Проф. др Зона Мркаљ, потпредседник Друштва
2. Проф. др Вељко Брборић, потпредседник Друштва
3. Мср Валентина Илић, асистент на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ КОМИСИЈЕ

Све награђене припреме представљају најбоље примере предлога за реализацију наставних часова, у складу са захтевима нових програма наставе и учења. Подстичу ученичку креативност и самостални истраживачки рад. Указују на значај организовања и спровођења пројектне наставе, као и на мотивисање ђака на стицање и развој језичких компетенција, увидом у информације експлицитно и имплицитно дате у садржајима часова.

Посебне вредности ових методичких припрема огледају се у подстицању ученика на истраживање, стваралачке активности и учење кроз креативну игру, уз заснивање корелативног наставног приступа. Јасан опис наставних ситуација, уважавање унутарпредметних и међупредметних корелација, избор одговарајуће литературе, а пре свега, праћење начина остваривања исхода учења (спрам стандарда ученичких постигнућа) и увођење могућности коришћења електронских садржаја, били су одређујући показатељи које су међу пристиглим припремама најбоље.

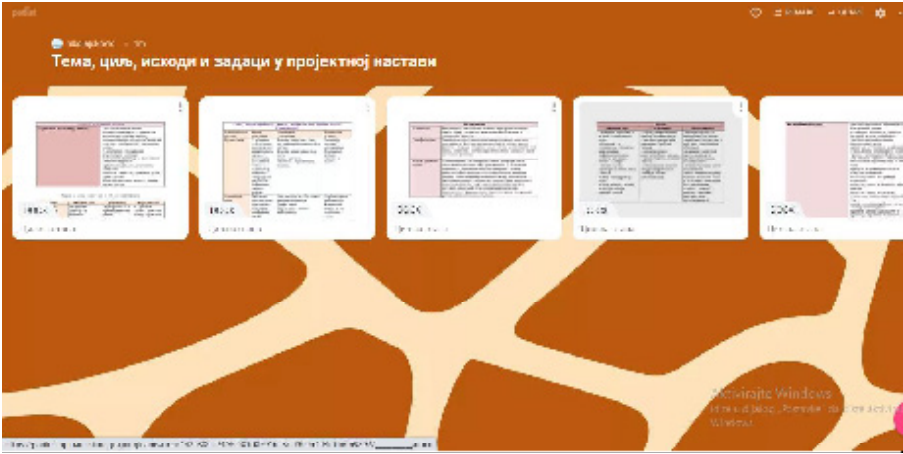
Републичка комисија

Тема	Трагом неисказа душе у народној балади „Хасанагиница”
Аутор	Биљана Ајдачић
Школа	Гимназија, Ивањица
Предмет	Српски језик и књижевност
Тип наставе	Пројектна настава
Методе	Посматрање, дијалошка, монолошка, изокренута учионица, хеуристички разговор, метода учења на практичним активностима ученика, олуја идеја, метода преобликовања, метода писаног и усменог изражавања, дискусија
Разред, одељење, смер	Први, I4, друштвено-језички смер
Коришћени дигитални алати	Genially, Wordvall, Padlet, Yumpu, Adobe PhotoShop
Литература	Станковић-Шошо Наташа, Бошко Сувајцић, Петаковић Славко, Читанка 1 за први разред гимназија и средњих стручних школа, Нови Логос, Београд, 2014. Пешић Радмила, Милошевић-Ђорђевић Нада, Народна књижевност, Требник, Београд, 1997. Шефер Јасмина, Креативне активности у тематској настави, Институт за педагошка истраживања, Београд, 2005. Павле Илић, Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси, Нови Сад, Змај, 2003.

Сценарио за остварење задатака у пројектној настави

Циљна етапа	
Основни циљ	Разумевање и осветљавање интимног и унутрашњег живота ликова који је у привидној корелацији са породичним и друштвеним животом.
Специфичан циљ	Знања која стичу функционално и смислено повезују, паралелно постављају, истражују и решавају проблемске задатке, повезују различита подручја, интегришу знања, повезују кроз централну тему питања и проблеме, комбинују различите облике казивања и форми у излагању аргумената.

Задатак пројектне наставе	Ученици тумаче, сагледавајући из више углова, разлоге за одсуство комуникације међу супружницима. У различитим формама, уз примену наученог о изражавању у оквиру различитих функционалних стилова и облицима казивања, ученици стваралачки и креативно учествују у маштовитом оживљавању дијалога, дневничких записа, изради десетерачке песме, формулисању својих законодавних правила којима регулишу односе међу супружницима са задатком да маштовитим истраживањем протумаче последице неизречених речи о себи и интимним осећањима.	
Кључни појмови	Народна поезија, песме на међи, неспоразуми, трагична кривица, трагичан крај.	
Ставови и вештине које развијамо пројектном наставом	Показује самопоуздање у изражавању критичког мишљења, личну и емоционалну прилагођеност, способност за решавања проблема у оквиру професионалне етике, уважава сараднике, разрешава и прихвата конфликте, показује способност за самоорганизацију у планирању и реализацији задатака и за самостално и групно решавање проблема, усмено, писмено и практично се адекватно изражава укључујући и комуникацију употребом информационих технологија, самостално и креативно објашњава, критички разматра сложене садржинске целине и информације, бира, повезује и вреднује различите врсте извора података, предлаже идеје, иницира организацију и поделу улога и задатака, планира и организује краткорочне и дугорочне активности, учествује у самовредновању и вредновању рада групе.	
	Исходи	
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
– дефинише појам баладе – издваја етапе у развоју радње – објашњава улогу италијанског путописца у животу баладе – дефинише словенску антитезу, градацију, епитете и контраст – наводи кључне карактерне особине ликова у балади – наводи етапе у развоју радње – издваја мотиве у балади – изражајно говори одабране стихове	– одређује аргументовано особине ликова у балади – чита баладу користећи разноврсне стратегије читања – познаје и користи различите облике казивања – вреднује одлуке, поступке ликова – излаже јасном, мисаоно заокружено реченицом – одређује типове карактеризације	– вреднује, процењује, разуме поступке ликова – критички изражава став о делу и аргументовано га објашњава – издваја аргументе за и против када тумачи проблемске ситуације и поступке ликова – износи ставове на основу истраживања – изнесе низове асоцијација поводом различитих углова у сагледавању проблема и поступка ликова – стихове „преводи” у интервју, монологе, дискусију, нову десетерачку песму

Аналитичка етапа	
Ресурси	Балада-текст, Народне пјесме, дигитални алати, Дигитална библиотека, камера, мобилни телефони, одговарајући садржаји са интернета
Активности наставника	– заједно са ученицима дефинише тему и циљ пројектне наставе – у сарадњи и договору са ученицима организује конституисање групе – заједно са ученицима именује координатора у групи – организује са ученицима задужења за рад у групи, водећи рачуна о jakim и slabим странама ученика (унапређујемо слабе) – даје прецизна упутства и објашњења поводом обавеза у оквиру рада на свакој етапи – припрема истраживачке задатке и разврстава по нивоима – подстиче ученике на сарадњу и разумевање – подстиче ученике да дефинишу појам и проблем – подстиче ученике на критичко размишљање и изражавање личног става и суда – наводи ученике да проблеме и ситуације сагледају из више углова – припрема ученике да истражују и изражавају се у оквиру различитих форми и модела – наводи ученике да тему и проблеме повезују са савременим тренутком – учи ученике да вреднују и самовреднују свој рад на основу прецизно дефинисаних критеријума – помаже ученицима да адекватно презентују продукте пројектне наставе – са ученицима закључује, евалуира и вреднује рад

Активности ученика	– предлажу тему за пројектни рад – показују лична интересовања која су основ за груписање – анализирају истраживачке задатке – развијају критичко мишљење, ставове и вештине радећи на остварењу задатака – врше селекцију прикупљених чињеница, утисака и закључака – користе различите форме да изразе критичко мишљење и различите перспективе у сагледавању проблема – користе различите форме казивања примењујући научено о функционалним стилovima – остварују примену знања у продуктима пројектне наставе – организују презентацију пројектних активности – врше самопроцену свог рада у групи, рада групе и остварености исхода поводом пројектне наставе у целини
План пројектне наставе	Овај модел наставе организован је у одељењу друштвено-језичког смера. Групне активности су остварене на нивоу од девет група, с тим што су сарадници овим ученицима били повремено ученици четвртог разреда из одељења за рачунарство и информатику. Овим кораком у сарадњи подстакли смо врло важно вршњачко учење и унапређење компетенција – сарадње и комуникације. Идеју неспоразума, несасгласја, трагичне судбине жене повезали смо са свакодневицом и настојањем да проблематику сагледамо из више углова. На овај начин ученици уче да се закључци не доносе на основу једне претпоставке и на основу суда „вербално јачег”. Оваквим радом савладавају вештину комуникације која дозвољава да свако изнесе свој закључак на основу јасне аргументације и спроведеног истраживања. У време пандемије, када изостаје интеракција међу људима, ово је допринос томе да ученици уче предности и задовољства тимског рада у коме су стваралачки упућени једни на друге.

Етапе у пројектној настави – Трагом неисказа душе у народној балади „Хасанагиница”			
Етапе пројектне наставе	Задаци по етапама	Активности наставника	Активности ученика
Циљна етапа	Одређивање теме, основног и специфичног циља пројектне наставе, дефинисање исхода као и ставова и вештина које развијамо и унапређујемо овим радом. Дефинисање кључних појмова	Помоћ у постављању теме, постављању циљева пројектне наставе. Помоћ у организовању рада групе. Давање упутстава и објашњења за реализацију задатака.	Разматрају предмет истраживања. Анализирају добијена упутства и задатке.
Аналитичка етапа	Табеларни приказ задатака и активности по етапама. Утврђивање извора информација. Избор ресурса потребних у раду. Постављање задатака на таблу Padlet. Упознавање са свим критеријумима који су неопходни за успешну реализацију пројектне активности.	Даје предлоге за избор правог извора информација. Тумачи начин прикупљања и анализе информација.	Одабирају извор информација. Формулишу задатке за рад појединаца у групи.
Истраживачка етапа	Решавање постављених задатака.	Обавља консултације са групом и координаторима групе. Прати рад ученика. Прати остварење временске динамике. Помаже ученицима у решавању проблема.	Решавањем проблемског задатка долазе до закључака, нових идеја и решења. Остварују задатке предвиђене планом групе.

Конструктивна етапа	Анализа остварености исхода постављених задатака у пројектној настави. Креирање страница у е- форми на којима су радови ученика. Креирањем апеума. Анализа прикупљених радова. Креирање приказа урађених уз помоћ дигиталног алата Genially.	Сагледава недостатке. Обавља консултације са ученицима ради њиховог превазилажења. Ради на документацији за пројектну наставу.	Анализирају и селектују прикупљене идеје и решења. Анализирају прикупљене информације и добијене резултате. Употребљавају знање, комбинују идеје. Израђују у е-форми збирку радова. Креирају мапу ума. Консултације са наставником. Приказују урађене задатке уз помоћ дигиталног алата Genially.
Презентација продуката рада (етапа)	Презентовање продуката пројектне наставе.	Организација пројектне документације.	Јавна одбрана пројектне активности. Одговарају на питања, тумаче активности и продукте рада.
Рефлексија, самоевалуација, вредновање	Оцена резултата пројектне наставе на основу формулисаних критеријума. Процена индивидуалних активности, процена рада групе, оцењивање и вредновање рада ученика и наставника, процена одрживости пројекта. Анализа остварености теме, идеје и циља пројектне наставе (гупл упитик).	Испитивање одрживости пројектне наставе. Вредновање пројектне активности. Врши рефлексију процеса реализације пројектне наставе по етапама на основу анализе попуњених чек листа. Даје повратну информацију и предлоге за унапређење вештина и ставова.	Испитивање одрживости пројектне наставе. Вредновање пројектне активности. Врши рефлексију процеса реализације пројектне наставе по етапама на основу анализе попуњених чек листа. Даје повратну информацију и предлоге за унапређење вештина и ставова.

Упутства за остварење задатака	
Упутства за реализацију задатака	– детаљно разрадити задатке – направите план у вези са временском динамиком остварења задатака – направите најпре „олују идеја” а онда их селектујте и искористите у реализацији задатака – у раду будите саговорници и добронамерни критичари – направите ваљан избор од свега што сте закључили и урадили – презентујте уверљиво, сутестивно и занимљиво – маштајте, ставите се у улоге које су вам у групи одређене – користите креативно знања из језика и језичке културе

Задаци за групе разврстани по образовним нивоима

Групе	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Прва група – Новинари на задатку	1. Користећи садржаје са интернета припремите остале ученике да замисле атмосферу, амбијент и менталитет у коме је настала „Хасанагиница”. Потрудите се да нађете дијалоге у којима еминентни стручњаци осветљавају проблеме у балади. 2. Припремите прозни садржај којим ћете приближити слушаоцу место и време радње (поетично казивање).	3. Припремите се за изражајно казивање стихова. 4. Користите кретиријуме постављене у Google учионици за вредновање изражајног рецитовања.	5. Користећи Genially, дигитални алат, а у сарадњи са ученицима из рачунарско-информатичког смера, представите садржај свога рада. 5. Осмислите монолог ученика у улози становника Имотског у Далмацији.
Друга група – Читам, истражујем, сударам мисли	1. Пажљиво читајте баладу и претворите у питања сваку вашу недоумицу. 2. Креирајте одговарајућу табелу за ваше задатке и одговоре.	3. Ваш задатак се не завршава на формулисању питања. На основу питања оформите две перспективе, два угла гледања и објашњења за недоумицу садржану у питању.	4. У одговорима из перспективе „да” оправдавајте поступке. 5. У одговорима из перспективе „не”, објасните у негативној конотацији, оно о чему сте се у недоумици запитали.

Трећа група – На страници дневника	1. Подсети се значења појма дневник. 2. Прочитај баладу и подвучи места, тренутак и речи које су ти наметнуле дилему и недоумицу. 3. Замисли себе у улози изабраног лика из баладе (опусти се и маштај).	4. Напиши реченице које би неко у посебном стању духа забележио као део своје интима у дневнику. 5. Замисли ток мисли и осећања у глави јунака за кога си се определио.	6. Покушај да себе „пресе-лиш” у ток мисли изабраног лика. 7. У замишљеним записима истакни утао гледања, доживљај ситуације и људи, као и емоције лика чија би рука бележила исповест.
Четврта група – Законодавци	1. Размислите и објасните улогу жене у времену пандемије. 2. Покушајте да сажето представите проблем насиља над женама данас.	3. Напишите „ваш” Закон који штити права жена. 4. Напишите Закон који би се применио у очувању положаја жене у средњем веку.	5. Напишите замишљено обраћање Заштитнику права грађана поводом ниподаштавања личности жене у балади „Хасанагиница”. 6. Крените корак даље и саставите замишљену одбрану несрећне Хасанагинице. 7. Поставите задатке на Padlet.
Пета група – Стихотворци и новотворци	1. Не прогањај и не јури речи, прати их онако како надолaze. 2. Постави себи намеру о чему и како желиш да пишеш.	3. Пусту да под-свесно „крене” и не дозволи да буде спутано разумом. 4. Прати пут мисли које надолaze.	5. Запиши стихове и пусти да „се одморе”. 6. Врати се песми у улози читаоца и критичара. 7. Саставите осавремењену причу на основу мотива неспоразума. 8. Поставите остварене задатке на Padlet.
Шеста група – Замишљени разговори и монолози усамљених	1. Запишите правила која сте научили у вези са научним стилем изражавања. 2. Осмислите интервју тако да питањима, без обзира на лични став, не вређате саговорника.	3. Покушајте да питањима осветлите карактер и душевне преокупације замишљеног саговорника.	4. С обзиром на то да смо савладали различите облике казивања, упустите се у авантуру писања замишљеног монолога. 5. Смирите мисли и уђите у токове осећања и доживљаја изабраног лика. 6. Поставите остварене задатке на Padlet.

Седма група – Дискусија на сцени	1. Проучите значење појма дискусија. 2. Размотрите очекивања која се постављају пред вас и начин на који бисте их остварили. (Теме за дискусију – У клинчу сталежа, Наредба са смислом и без њега, Камено срце, Зашто се неко стиди, Правила о љубави, Дијалог као јама бездања, Двоструки сукоб).	3. Припремите се за логично и аргументовано излагање без обзира на позицију коју у размишљању заузимате.	4. Покажите иновативност, озбиљност у приступу анализи и својстав.
Осма група – Читам, поредим, пратим	1. Обновити дефиницију и врсте мотиве. 2. Издвој мотиве. 3. Саставите речник речи и појмова из баладе.	4. Издвој мотиве и укратко их на свој начин објасни. 5. Препознај све драмске елементе које уочаваш.	6. Препознај у стиховима и дефиниши типове карактеризације ликова у балади. 7. Све тврдње у претходним колонама поткрепи стиховима које изабереш као најбољу потврду за оно што си закључио. 8. Користећи дигитални алат Genially саставите мапу ума.

Истраживачка етапа

Након договора са наставником ученици крећу у „посао” детаљног и посвећеног читања текста, прегледања занимљивих садржаја на интернету, којима илуструју атмосферу и културно поднебље у коме је балада настала. Истражују терен у околини града где ће снимати ученика у улози становника из Имотског, бирају најбољег и најкреативнијег међу рецитаторима, читају делове Закона о родној равноправности, информишу се о задатку заштитника људских права, консултују се са адвокатом, раде на Prezzi презентацији.

Конструктивна етапа

Наставник у сарадњи са ученицима анализира оствареност исхода постављених задатака у пројектној настави, остварење модела и форми казивања, суштественост израза, оригиналност решења и одговора. Скупља радове, бележи у документацију закључке, систематизује и организује остварене продукте, анализира у електронској форми написане интервјуе, монологе и десетерачке песме.

Презентациона етапа

Свака група је представила свој рад тако што је координатор најпре дао уводну реч, а онда су остали наставили да објашњавају остварене продукте. Поред тога, одговарали су на питања ученика из других група којима су додатно, и на тај начин, мотивисали све да се студиозно и креативно баве свим проблемима и ситуацијама у балади. (Следи приказ часа на коме су ученици представили своје радове).

Продукти – закључци ученика изнети у форми видео записа, изражајно рецитоване, Genially дигитални алат на примеру сумативних приказа, Padlet, интервјуи, странице замишљених дневника, електронски записи реализованих задатака, мапа ума, чланови закона, дискусија, десетерачке песме, речник, осавремењене приче о неспоразуму.

Рефлексија, евалуација, вредновање

За вредновање у овој етапи користићемо критеријуме које је наставник поставио у Гугл учионици и на Padlet-у. Постављени су индикатори за вредновање рада групе, проблемског задатка у учионици и пројектне наставе. Сваку фазу ученици ће вредновати на основу установљених индикатора. Пројектном наставом развијамо међупредметне компетенције а њихово отварање ученици ће вредновати индикаторима за дату предметну компетенцију.

На крају сваке етапе у оквиру пројектне наставе обавићемо рефлексију како бисмо описали индивидуални и групни рад. Одговорима на питања у чек листи установићемо које активности су остварене/неостварене, који предвиђени кораци и методе јесу/нису дали очекиване/неочекиване резултате и шта у наредној етапи треба унапредити. Ученици су дали предлог за следећу пројектну активност а то је у вези са мотивима неспоразума у јунаку, са самим собом и са другима у делима која обрађујемо у првој години. Ученици ће у наредном периоду израдити акциони план у вези са датим предлогом.

У напред наведеном представили смо етапе пројектне наставе, активности у оквиру сваке, упутства и задатке, активности наставника и ученика на нивоу пројектне наставе у целини. Сада следи сценарио за час који припада презентационој етапи, а на коме су ученици представили продукте свога рада. На овом часу су упознали одељење са својим решењима за задатке које су добили на нивоу групе. За остварење задатака у пројектној настави ученици су имали на располагању три недеље. Два пута недељно на консултацијама резимирали смо резултате, пратили остварење и реализацију задатака да бисмо на овом часу представили, анализирали и тумачили остварене продукте рада.

Напомена – свака група ће резултате рада поставити на Padletу и поред тога у Google учионици.

Активности ученика Уводни део часа Главни део часа Завршни део часа	– промишљају и образлажу решења до којих су дошли – представљају прилоге са интернета који подстичу на размишљање о неспоразуму – приказују видео записе – објашњавају пут којим су ишли до закључка и решења – анализирају, синтетизују и развијају критичко мишљење – у оквиру својих задатака вреднују и процењују поступке ликова – износе низове ситуација поводом различитих углова у сагледавању проблема и ситуација – стихове „преводи” у интервју, монологе, дискусију, нову десетерачку песму – учествују у раду групе (доказ документација о напредовању) – постављају питања, дају сугестије поводом других задатака – разговарају и излажу с разумевањем – повезују излагања са актуелним околностима – повезују наставне садржаје са личним искуством – прате и самовреднују свој и туђи рад – са ученицима само вреднује свој и њихов рад на основу јасних критеријума – учествује у давању предлога и идеја за следећу пројектну активност – поставља у Гугл учионицу чек листе које ће ученици у оквиру самовредновања и вредновања активности попунити
Остварени циљ часа	Ученик је активан учесник у пројектној настави, сарадник у раду у групи и онај који на основу дефинисаних критеријума вреднује оствареност исхода, рад у групи, оствареност појединачних активности у групи.

Уводни део часа

Петнаест минута

Прва група – Новинари на задатку

Група је имала задатке којима је повезала области језик, култура изражавања и књижевност с циљем да се оствари трансмисија знања, информација у уџбенику и другим изворима. Оствареним задацима ова група је удахнула живот дискусији тј. заинтригирала је и заголицала машту слушаоцима-учесницима како би изнутра посматрали проблем неостварене комуникације. Када кажемо изнутра, мислимо на разумевање загонетних места кроз замишљање могућих ситуација, тока свести, писање дневника, замишљених дијалога...

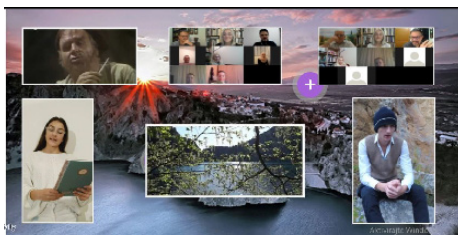
Ученици су користећи дигитални алат Genially садржаје, за њих необичне и несвакидашње, поводом баладе „Хасанагиница” представили осталима. Како би у осталима покренули емоције и припремили их за доживљајно читање и разумевање садржаја, припремили су одговарајуће садржаје са интернета. Модро језеро-имотска лепота и Теолошке разговоре поводом баладе у којима еминентни стручњаци анализирају проблем неспоразума и менталитета који је заробио човека. Осим овога направили су и видео запис у коме је ученик у улози становника Имотског на месту где Хасанагиници подижу споменик. За овај наступ написали су одговарајући текст, који говори о муци обичног човека који је од својих наследио трагичну причу о несрећној жени. Ученици су најпре истражили околину града, открили каменолом у насељу Глијеча, а потом снимањем у том амбијенту показали вештину за кадар, избор боја, композицију и сугестивност израза. Група је искористила још једну прилику а то је да направи видео запис у коме је ученица која је ове школске године из Сплита дошла у нашу школу. Њен дијалекат, близак подручју коме по месту збивања припада балада, дао је посебну драж доживљају и разумевању стихова.

Координатор у групи наступа први, креће се по одељењу и опуштено обраћа свима уводним речима:

„Када оцењујемо неко уметничко дело, однесем га са собом поред нечега што је Бог створио, поред дрвета или цвета. Ако је нескладно, значи да није уметност, рекао је Марк Шагал. Овде сам ја установио да јесте. Овде је природа једна књига која на свим листовима нуди много садржаја, као загонетна песма. На гребену Модрог језера, где је вода чиста као суза, на рубу Имотског је тврђава Топана у којој је кадија чекао племениту Хасанагиницу. Некада на граници Османлијског царства и Млетачке Републике, данас на граници између Босне и Херцеговине и Хрватске, тврђава је била највероватније нови дом за жену чија је судбина била непојмљиво трагична.”

Текст који говори ученик у улози становника из Имотског: „Топа-хана, Топа-хана не дочека, не дочека... Њена нога у тебе не крочи. А да јесте, гледала би једна агиница свакога јутра са Топане у Модро језеро. Гледала да утеши патну душу. Уместо да живи, поред језера би покопана. Паде на очи сватова и деце, кадији не дође. Питаш ме шта радим. Ево од овог камена почињем споменик несретници Фатими Араповић, по рођењу Пинторовић. Нек јој споменик гледа на лепоту, души њеној нек да утеху, кад она није... Слажем камен на камен а ко да товарим муку на муку.” (Видео запис – смисао за простор, композицију, сенке, драматизација у казивању, нагласак, прилагођена висина и боја гласа теми о којој говори).

<https://view.genially/61764b2e835f0c0d8f84ea08/interactive-image-snimci>

Главни део часа				
Шездесет минута				
Друга група – Читам, истражујем, сударам мисли...				
Како би ученици могли да решавају проблеме, потребно је да имају развијену осетљивост за њих. Радозналост и маштовитост овде су давале одговор на оно што је за ученике била недоумица претворена у питање. Питања почињу са „Зашто...“ Ученици се оспособљавају да открију и формулишу проблем, да реформулишу проблем, да открију литерарни проблем... Координатор у групи најпре сажето упознаје остале са мотивацијом за рад. „Ова балада је посебан свет од загонетки и тајанства. У њој су посебна драж одгонетке где сами налазимо поводе да откријемо свој угао гледања, свој доживљај и визију живота. Расклањамо слојеве, активирамо доживљаје хоћемо да разумемо живот, да уђемо у ток мисли, да проблем видимо онако како смо ми разумели и доживели.“				
Разлози	Не	Питања	Да	Разлози
1. Није сам окружен је војницима, људима од поверења, са којима годинама ратује. 2. Њена беговска ћуд ставља мишљење других испред осећања. Њој је веома стало до мишљења других. То није у реду. 3. Суров живот у коме је само знао за рат и оружје нису му дали прилику да говори нежно. Он је пре свега само ратник. 4. Научила је, као размажена беговица, уљуљкана у раскош, да се не бори са проблемима. 5. За њу је планина предалеко, нешто сурово, где нема комфора на који је навикла. 6. Не желе да ризикују и западну у лоше односе са оцем. Њима је битно да се у њиховом односу са оцем ништа не мења. 7. Син је светиња, у његову реч она не сумња. 8. Нема потребе да путује са сватовима, Хасанагиница свакако стиже.	Не <- <- <-	1. Зашто је у болу сама, ко има многобројну породицу? 2. Зашто жену тера, а да ништа није згрешила? 3. Зашто пише „команду“ а не писмо у коме су речи љубави? 4. Зашто га жена не сачека и покуша да разговара? 5. Зашто после писма не оде мужу да се споразумеју? 6. Зашто деца не разговарају са оцем? 7. Зашто свекрва не стане у снахину заштиту? 8. Зашто кадија није у сватовима?	Да -> -> ->	1. Увиђаван је, не жели да мучи друге својим присуством и тренутним стањем. 2. Он мисли да ако човек заиста воли, постаје глуп и слеп за мишљење околине. Ово је био тест за Хасанагиницу. 3. Он је човек који се суочио са смрћу, огрубео је, не може да буде нежан. 4. Памти изливне гнева, зна да одлуке не „испрвља“. 5. Не може пред ратницима да омаловажи мужа. Они знају шта је наредио, како да покаже да то није урадила. 6. Деца су васпитана у духу традиције, сматрају да глава куће има разлог зато што ради јер он увек најбоље зна шта је добро за породицу. 7. Она се ни мужу своме није супротстављала. За њу је мушка глава светиња. 8. Кадија је већ старији човек, нема разлога да се малтретира са сватовима. Сматра да је боље да јој приреди несвакидашњи дочек у кући.

Трећа група – На страници дневника

Метода стваралачког читања текста осамостаљује ученике и наводи да индивидуално и стваралачки приступе тексту. Ученици су у положају аутора и критичара који емоционално преживљава ситуације које дело доноси. Замишљају свет који се појављује и извлаче лични суд о делу, маштају, синтезизују, излажу аргументе, упоређују...

Координатор: „Вођење дневника помаже да се изборимо са свакодневним проблемима. Помаже нам да испунимо своје циљеве у будућности и сагледамо свој напредак у испуњавању истих. Он смањује стрес, помаже људима да ако држе све у себи не виде излаз. Разговором са собом, проверавамо сопствене мисли.”

Дневник несрећне Хасанагинице

Први дан

Тута, бол и јад обузимају моје мисли. Тмурна слика у мојој глави, милион различитих ствари окупирају моју душу. Сузе непрестано теку низ моје лице. Али помисао на моју децу ме тера да будем јака због њих, у њима тражим и видим спас. Њихови загрљаји су моја снага. Али ми и даље верујемо у њега јер он је наш јунак.

Други дан

Прошла је још једна тешка, непродавана ноћ. Мислим на мужа. Молим Бога да му да снаге да муке преброди што лакше. Мајка и сестрица ће отићи да га обиђу. По њима ћу послати поздраве знаће он да сам у мислима са њим. Кад се врате надам се dobrим вестима. Било би ми лакше да сам ја поред њега, али нека души мајчинској и сестринској је најтеже. Ја ионако морам због малог у колевци да останем, како бих с дететом у шуму?

Трећи дан

„Не чекај ме у двору...”

А, јадна ли сам! Где сам згрешила, шта учиних? Како, где, шта са децом, срамотом пред људима!? Како ће мајка пред децу? Нико да стане на моју страну, нико да ме разуме! Срце ми се раздваја! Где сам пристала, ово овде је моје, овде је моја крв, моје потомство!

Четврти дан

Нема веће муке од ове! Душа одвојена од душа којима припада. Без среће у деци, без наде за поново. Не мислим више ни шта сам згрешила, већ само што ме одвоји од разлога за живот. У мени су остали да живе само немоћ и стид.

Пети дан

Ево просаца, ево мога укопа. Брат нашао прилику, не зна да је нашао пут за упокој душе моје. Мисли да је спасио част и углед, удао ме за бољег, а не зна да ме определио за онај свет. Наумила сам да станемо крај двора, то ми свакако неће спорити. Имала сам само страх да ми неће дозволити да их загрлим последњи пут. Пет главица, десет ручица. Чекам радо ослобођење од овог невреба.

Други рад

Прво вече

Ево ти хартијо, сва моја мука. Како себи да помогнем, не знам! С једне стране љубав за Хасан-агу, а с друге стид и јад. Да ли да одем и превиијем му ране и од стида у земљу пропаднем, или да издам свога господара?

Друго вече

Нисам смела од стида у шатор. Нисам смела да ране пред другима видам. У мислима и молитви сваке ноћи сам са њим. Ја сам овде с децом а мислима и душом горе у планини са њим. Моје ране на души су дубоке и тешке ко његове. Ваљда смо у мислима заједно.

Треће вече

Моје сиротице у даљини саме. Отера ме, коме муку да изјадам, коме душу да поверим? Сви мисле да сам крива, а ја не знам за шта. Ко ли им косе чешља дуге и лепе, ко ли сина доји? Нико не зна шта ноћ носи. Можда љута своје сироте у загрљају дочекам.

Четврто вече

Свануло, галама кроз целу кућу. Шта ли овај дан спрема? Гласови непознатих људи!? У њиховим речима чујем моје име. Шта ли се доле збива? Видех незнанца да са братом прича. Незнаца оде, а брат рече да је то мој нови муж, бољи и важнији од аге. Нож у груди ми зари и као да га окрете да јаче заболи. Бољи од чега? Од моје деце од мојег дома где је моје срце! Молбе не чује, преклињању окреће леђа, наумио своје за моје не мари.

Трећи рад

Дан ...

Већ неколико дана смо сами. Деца и ја. Волела бих да га посетим, али моја свекрва каже да нема потребе за тим. Моје је да гледам децу и молим се за мужа. Није ми тешко пала њена реч. И она је моја, родила мог Хасан-агу, мог дику.

Дан...

Свекрва ми проследила писмо од мужа! Хтела сам да останем, да ризикујем, да причам, живота ми свакако нема. Али она писмо прочитала и већ смислила. Брата ми звала да ме води кући.

Дан...

Нашли ми новог мужа. Кадија, угледан, али коме и зашта је то важно? Без деце шта је драгоцено? Свила, кадифа, драго камење, шта? Моја звезда је угашена, у мислима ево ме са сватовима поред двора, један сусрет и у рукама спасења сам!

Четврти рад

Странице из Хасан-агиног дневника

Пети дан од кад сам на мукама. У глави ми пулсира, рана се цепа на двоје. Неко је на вратима, да ли је она? Мајка и сестра, она опет не!

Седми дан мојим мукама. Глава и даље тешка, рана скоро и да не зараста. Мисли ми се роје по глави. Срећа моја ако би она дошла, све би ово било лако преболно. Стиди се? Зна да се делим од живота. Чег се стиди? Људски је доћи и можда ме видети последњи пут. Нежна рука и поглед и све је ту! Бољег лека нема.

Дан десети Доста је! Ух! Папир! Ако ме заборавила сад, е па одсад ће заувек! Иде из мог живота и главе! Беговица, ух!

Дан дванаести. Ето кажу био бег, сестрицу одвео. И несаслуша је одвуче је од деце. Тако је то код бегова, понос над свим! А она се и не бори. Отишла навикла да се не бори. Каква је то жена и мајка!

Дан двадесети. Преудаје се, како може! Није помислила да побегне, да се врати! Она је та која је отишла. Зар је требало ја да је вратим!

Дан двадесет трећи. Ето чују се свати. Ипак се преудала. Јед ме изједа, душа трепери. Деца ће је видети, како јој није жао? А где ће јој душа? Ја у њеном срцу? Како то, што не остави сватове, стао бих пред њу бранио бих је од брата?

Дан двадесет четврти. У крају је тишина. Нема речи ко што их није ни било. Да их је било, не би било мука за душе које ће се у рају срести.

Пети рад

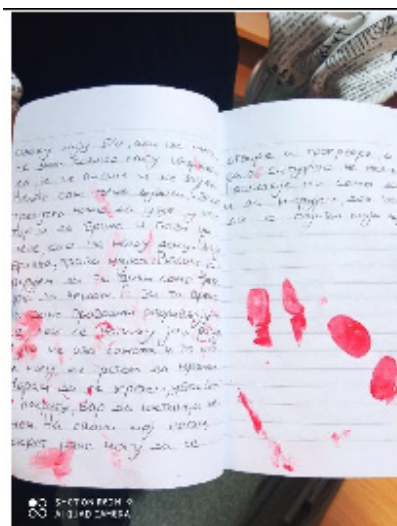
Странице исписане руком детета

Наш бабо, Хасанага, дика и понос куће, рањен је и изнемогао, кажу бака и тетка. Он је у гори зеленој, болује, па како тетка каже, чека да поносит нама дође. Мама му не иде, она о нама брине, а по баки шаље тати поздраве.

Јаук и лелек наше миле мајке! Кажу стигло писмо у коме је бабо тера од куће. Не зна нико што, добра је и нежна, слуша и тетку и баку. Што нам тера милу мајку, пренежну и брижну?

Стиже и даица. Он је намргођен, мајци ништа не говори. Она моли ко да га преклиње да је не води. А даицино срце тврдо. Не погледа ни нас, а мајку на силу одваја од нашег најмлађег браца.

(Једна ученица је била толико креативна да је укоричила дневник који је Хасан-ага писао а притом црвеном бојом „измрљала“ странице како би текст добио на веродостојности.)

Четврта група – Законодавци

У пандемијским околностима, ученици су радили баладу „Хасанагиница”. Интересантно је да су дошли на идеју да разматрају улогу жене у овој глобалној кризи, која на први поглед није очигледна и видљива. Координатор је рад своје групе представио у разреду следећим уводом: „Жене су у последње две године поднеле несагледив терет. Радиле су несебично неплаћене кућне послове, бринуле о деци и старијим члановима породице, пружале несебичну бригу у неговању болесних и давале подршку породици у новим ситуацијама. Истовремено, према извештајима организација које пружају услуге СОС телефона у великој мери порастао је број пријава породичног насиља. Насиље над женама је свакодневица, између тридесет и четрдесет жена годишње убију партнери. То не сме да буде приватна ствар, већ систематска активност у заштити и кажњавању починилаца. Жена данас заузима друштвени положај, али најчешће је марионета којом управљају. Она је биће које има пуно право на јавно исказивање својих жеља, способности и потреба. Зато смо на нивоу групе написали наш предлог Закона о заштити жене у породици и друштву, замишљену одбрану за отерану и одбачену жену као и обраћање заштитнику људских права.”

Закон о заштити жене у породици и друштву

Члан 1.

Жене нису ствар, оне су осетљива жива бића. Жене су мајке, сестре, баке, супруге.

Члан 2.

Мушкарци су обавезни да помогну женама у свим кућним пословима и да се труде да сва задужења поделе равноправно.

Члан 3.

Није дозвољена подела послова на мушке и женске.

Члан 4.

У сваком домаћинству одлуке се доносе заједнички. Глас жене једнак је гласу мушкарца.

Члан 5.

Мајке не морају на све да мисле. Деца су дужна да раде своје обавезе.

Члан 6.

Жене су и лекари и астронаути и рудари. Жене су премијерке и председнице држава.

Члан 7.

Када су нерасположене, насмешите им се и пробајте да их развеселите.

Члан 8.

Жена старија од 45 година, не сматра се старијом при запошљавању.

Члан 9.

Запосленој жени да се проценат ангажовања смањи у односу на мушкарца, због додатних кућних послова.

Члан 10.

Ангажовати жене у мировним преговорима.

Члан 11.

Увести материјалну надокнаду женама за обављање послова у кући.

Члан 12.

Обавезно регистровати заједничку имовину у катастру.

Замишљени закон о заштити жена у породици и друштву – који је био неопходан у средњем веку

Члан 1.

Жена не сме да потискује у себе мисли и идеје. Жена прихвата своје унутрашње „ја“, а не потискује га.

Члан 2.

Жена има право на низ избора: у избору партнера, посла, хобија, пријатеља.

Члан 3.

Жена није одговорна за све догађаје, а посебно за оне који се дешавају упркос њеној вољи.

Члан 4.

Жена преузима контролу над животним околностима, престаје да буде пасивно биће које само очекује.

Члан 5.

Жена се налази на пола пута са другом особом у циљу доношења одлуке и успостављања комуникације.

Члан 6.

Жена спремно чује друге, али има и право да је други чују.

Члан 7.

Жена има право да вреднује себе, али и друге.

Члан 8.

Жена има своју сврху живота, може да је мења у животним етапама, сходно времену и догађајима.

Обраћање Заштитнику људских права

Законодавци су се обратили и заштитнику људских права у вези са положајем жена. Њихово обраћање гласи овако: „Жена је вечита енигма, јачи пол, нежна и крхка, способна и јака. Она је чист пример мајчинства, које је често неспоразумом у комуникацији угрожено. Обраћам се поводом апсолутно незаштићене Хасанагинице. Суочена са преком одлуком „главе куће“, своје емоције је оставила у другом плану. Други су одлучили уместо ње, други су је ставили у очај и патњу, присилно одвојили од њеног срца – деце. Њене врлине, одлуком мушкарца су потцењене. Мушка реч је светиња, она ставља печат на живот.

Поштовани Заштитниче, обраћам се у име свих жена. Желим да кажем да су жене пуноправна бића, која никакви стереотипи не смеју да сузбијају. Она није ствар коју смо затворили између зидова, није биће коме су загарантовани само кућни послови и није неми сапутник у браку. Жена је душа са потребама и жељама, достојанством и ставом, као и мушки свет.”

Адвокат у одбрани тужне Хасанагинице

„Свима је познато да су жене, поготово у патријархалном времену привржене неписаним правилима. Њој следује дом, деца, двориште и капија. Тај свет забрањује искреност у исказивању осећања. Стајем у одбрану жене, која је угушена предрасудама патријархалног времена. Залажем се да она не сме да буде присилно одвојена од деце, јер је то штета са несагледивим последицама по децу. Ни муж, ни брат немају право да узурпирају њену вољу ни став. Зрела жена и пре свега мајка, доноси своје одлуке самостално. Мушкарци у животу жене нису команданти, већ саговорници и сапутници. Жена не сме да буде трагична јунакиња у свом животу, већ учесник и актер у догађајима.”

Адвокат у одбрани тужне Хасанагинице

Поштовани суде,

Пред нама стоји жена која носи терет кривице да је заборавила свог мужа у његовим најтежим моментима и која је због тога отерана из свог дома. Површно гледано, на основу изјаве њеног супруга, можда би се и у нама јавио црв сумње у њену љубав и невиност. Међутим, како о књижи не треба судити по корицама, тако и овај случај морамо дубље сагледати и видети суштину пре доношења суда. Запитајмо се шта су разлози због којих жена није могла да посети свог мужа. Запитајмо се у каквом друштвеном систему живимо и шта он намеће. Њен супруг желео је да ожени жену поштено, честиту и вредну. Управо те норме, које одређују да ли је жена поштена или не, ову жену су довеле до тога да њен муж сумња у њену љубав. Не желећи да прекрши законе овог друштва и укаља свој образ, а пре свога образ свог мужа, ова жена није смела показати шта према њему осећа. Дакле, та иста правила, која су њу приказала у очима мужа као праву супругу, сада се занемарују и њени поступци се окрећу против ње. Да ли то значи да та друштвена правила важе само онда када одговарају њеном супругу, а не и онда када би требало да оправдају њено понашање? Зашто је жена у овом случају дискриминисана и доведена на стуб срама? Да ли је то зато што је хтела да заштити образ своје мужу или можда зато што је по свему поштовала правила система у ком живимо? Овај систем дозволио је њеном супругу да у својим рукама држи судбину женину, не остављајући јој могућност да објасни своје поступке. Зар тако лако може да се доведе у питање нечије поштење и нечија невиност? Зар ћемо овој жени судити само на основу сујете мушкарца који у исто време очекује да има жену коју друштво сматра поштеном и жену која гази све норме зарад љубави? Хоћемо ли дозволити да патријархални систем ниподаштава жену и доводи је у ситуацију да буде избачена из куће као највећи кривац. Ово друштво се мора освестити и мора схватити да су жене те које на свет доносе нови живот. Оне су наш ослонац када смо најбеспомоћнији. Због тога жене заслужују посебан статус. Због напрасите одлуке мужа она не сме да буде посрамљена.

Поштовни суде,

Пред нама стоји жена која безусловно воли и децу и мужа, која штити своју децу, носи их увезане у своје срце, супруга која држи до угледа свог мужа и настоји да буде стуб породице. Ако ћемо такву жену тек тако, олако осудити, онда треба да се запитамо колико ће опстати ово наше друштво и шта у наследство будућим генерацијама остављамо.

(Напомена – ученици су искористили писмени задатак ученице из њихове групе.)

Пета група – Стихотворци и новотворци

Координатор групе објашњава да се ова група определила за писање стихова о Хасанагиници, зато што су желели да задовоље свој афинитет према поезији. Ученик је објаснио да сматрају да на овај начин остварују већу креативност и самосталност, да задржавајући садржајне и формалне елементе дела остварују и дају оригинална решења кроз преобликовање теме и идеје у истој форми. Ово је допринело активном односу према књижевном делу и осмишљавању онога чиме је уметнички текст духовно преокупирао ученика.

Један ученик се у овој групи определио да напише савремену причу о неспоразуму у данашњем времену.

Неспоразум у коронарном лудилу

Ево, сви смо коначно исти. Вирус нас је постројио и командовао: „Опрез!“ Мали и непопустљив непријатељ једнак према свима. Пред њим остају само најјачи, имунитетлије.

Мој отац није био један од њих. Без маске у превозу брзо је добио част да вирус упозна изблиза. У почетку дружење је било неформално, да би за девет дана прерасло у чврсту везу на респиратору. Сви смо запали у бунило. Мајка је тих дана била тиша него икада. У њеном погледу горела је брига и неизвесност. Избегавала је причу како не би одала своја осећања. Хтела је да оде, да га загрли, однесе чај и преобуку, омиљену питу са вишњама, да седне и да попричају... Узалуд, затворена врата и строга контрола, скафандери на прозору и ћутање.

Стрепњу је прекинуо телефонски позив петнаестог дана. Јавио се тата и гневно мами рекао: „Битно је да си ти добро, мајка је једна. За посету ниси имала времена.“ Гром из ведрa неба. Нема мајка, укочен поглед, у очима сивило.

Знам да ни он није баш тако мислио. Рекао је он то из велике љубави и из жеље да је загрли. Али како било, није у реду. За њу су те речи терет и жар који је и данас, када је тата са нама, пеку повремено. Представимо две од пет написаних песама.

Шеста група – Замишљени разговори и монолози усамљених (замишљени интервју и монолози)

Ученици који учествују у раду новинарске секције, организовали су рад тако што су проблемска питања тумачили, аргументовали и формулисали у форми замишљеног интервјуа. Они су применили знање о новинарском стилу изражавања као и теоријско знање о различитим формама казивања. На овај начин ученици се осамостаљују да индивидуално приступе откривању личности из баладе, да се стављају у улогу онога ко се припремајући се за дијалог, припрема и на то да емоционално преживљава ситуације које дело доноси.

Саговорници

Одабрали смо неколико примера у којима су ученици водили замишљени интервју са Хасан-агом и Хасанагиницом.

Интервју са Хасан-агом

– Добар дан, господине Хасан-ага. Да ли бисте нам могли рећи из којих разлога сте поручили Хасанагиници да напусти дворе Ваше?

– Добар дан, ја – Хасан-ага, протерао сам своју љубу из двора мога, јер ме ниједног дана није посетила.
– Куда год сам пролазио, видео сам жене поносите у присуству супруга. Моја „верна“ љуба, стиди се да посети свога мужа. А ја мислио да ме свим срцем поштује и воли.

– Господине, зашто нисте могли са Вашом љубом да разговарате о разлозима због којих није дошла?

– Извините, али зашто бих разговарао са Хасанагиницом, женом мојом, која се стиди својега мужа, супруга, који се борио, жртвовао за земљу своју да би она живела као ретко која жена? Живи у беломе двору, са петоро деце, без икаквог ризика по живот.

- Последње питање. Да ли сте размишљали како ће деца живети када их мајка напусти?
- Јесам. Могу и без ње, ћерке су довољно одрасле да и саме могу да припреме и распреме, а за синове ће доћи брзо време за женидбу.
- У реду, хвала на одвојеном времену.
- Молим лепо, у сваком трену стоји вам на располагању Хасан-ага.

Интервју са Хасанагиницом

– Добар дан, Хасанагинице. Да ли нам можете рећи како сте се осећали када сте видели да Вам је супруг поручио да напустите дворе његове?

– Добар дан и Вама. Могу Вам рећи и збуњено и очајно, нисам знала шта сам згрешила. Из двора излазила нисам, свекрву сам поштовала са заовицом делила и добро и зло.

– Ваше мишљење о Хасан-аги?

– Интелигентан, али ретко изабере праве речи. Нестрпљив и претеран у заносу осећања. Одувек је био такав, шта каже не пориче. Расрди се лако и мимо тога неће.

– Зашто нисте прекршили законе и отишли у посету Хасан-аги?

– Жени је место у кући, не сме да предњачи испред мајке и сестре. Она у мислима воли јер не може њена љубав бити испред женина. То је иста крв. Како сам могла да дозволим да се роди подсмех на лицу агиних војника који би могли рећи да без жене не може да оздрави.

– Зашто нисте сачекали Хасан-агу да дође у двор и да попричате?

– Мој муж је моја светиња, његову реч никада нисам погазила. Исто тако желим да покажем деци да се не смеју оглушити о очеву реч. Његова је последња.

– Како сте поднели раздвајање од деце?

– У очи нисам могла да их погледам, осећала сам се грешницом и пред њима. Душа ми се раздвајала док сам одлазила. Мој пород моја срећа. Њих не могу да иселим из душе. Где год да кренем, у мом су срцу, у мојим мислима.

– Објасните улогу брата у овим догађајима.

– Брат као брат. Чини му се да ме разуме, да ради за моје добро, да брани моју част, а он мисли да ме усрећу удајом за кадију.

– Да ли сте желели да се удате за имотског кадију?

– Какви желела. Била је то смртна казна. Ту мисао нисам ни живела. Ја сам мислила о другим решењима. – Како у срцу са децом а у дому другог човека. Не иде то.

– Зашто сте тражили дуг покривач преко главе?

– Зар мислите да је лако сусрести се са душом ван мене? Њихове очи доказ су прекинуте љубави. Велика је срамота и од деце која могу помислити да сам желела ову удају. Моји најмилији гледали су моју казну и можда мислили да је удаја мој избор нове среће. Та помисао ме убијала.

Монолошке исповести

Хасан-агин монолог

И шта сад? Шта даље? Лежим овде рањен већ пет дана и чекам. Чекам да умрем. Има ли смисла да нико не долази да ме обиђе? Да се не лажемо, не неко, него моја жена. Моја љубав није се сетила да ме обиђе. Тако сам се обрадовао посети. Глумим радост пред мајком и сестром. Поред силних болова, глумим, али изгубио сам. Сестра ме је чудно гледала, као да је имала нешто да ми каже. Једва сам чекао да мајка оде, а да она проговори: „Она твоја беговица не дође, ниси њен ниво.“ Стегло ме у стомаку, ћутао сам и покушао да је оправдам. Посао, деца, обичаји, стид... Гледала ме с неверицом. Као да ме је жалила, а и ја сам се бедно осећао. Мени је сада више него икад потребна. Сигурно је срамота да једна беговица дође аги на ноге. Онај њен брат бег – Пинторовић никад није био за овај брак. Он би се радовао да ме његова сестра осрамоти и нађе другог. Не могу о томе сада да размишљам! Пинторовићи ми се сада смеју. Чујем их како коментаришу моје рањавање: „Бег је рањен у боју, зато се ага саплео и пао.“ Ко зна шта још причају. Важно је да њихова сестра и кћер не долази да види мужа. Можда се радују и да умрем.

Па зар и она? А тако сам је волео. Е, сад ће да ме запамте! Отераћу је од куће! Деца су моја, а беговица нека иде натраг у своју богату беговску кућу! Ага ће показати свим беговима, Пинторовићима посебно! Отераћу је. Довешћу неку млађу из још богатије и чувеније породице! Нека освета почне! Стража!

Монолог тужне Хасанагинице

Моје очи нису на овим зидовима, оне су на путу ка моме изгубљеном дому. Опет вече и слутим сребрне стазе, које би ме одвеле деци. Никога немам, мајка у земљу гледа, брат ћути, сви као да мисле само једно: „Како ћемо ову мученицу удомити и спасити јој образ?“ У глави чујем гласове који само спомињу оно што је за моју спрему, за нову удају.

Свака та реч убод је у моје срце. Уместо речи, даровница за моју децу, ја слушам ово. Брат је смешан, мисли да ће ме заштитити, а образ опрати удајом за кадију. Не треба мени ништа више. Чезнем да дође ноћ када ћу утонути у вечни живот да се спасим овог јада.

Монолог Хасан-агине кћери

Дете сам храброг Хасан-аге и честите Хасанагинице. Једна од њихове петоро деце. Мој отац је био јунак и често је ратовао. У једном љutom боју је и рањен. Волела сам свог оца и тешка ми је била и помисао да је повређен и сам негде далеко, али још теже ми је падало, када видим своју мајку како утучено хода по двору. Забринута и очајна, а опет, пуна љубави за нас – своју децу. Трудила се да буде јака и да сакрије тугу од нас, али њене очи су је одавале. Поглед јој је често лутао ван двора, преко пространства које га окружује, и у мислима путовала је ка нашем оцу, али страх надвлађао је њену жељу. Страх од осуде ако напусти дворе и оде ка оцу.

Моја мајка била је дивна жена, достојна дивљења, добра и пуна љубави. Али, ипак, мога оца заслепела је љубомора и очај, јер она није отишла да му вида ране, и отерао је моју мајку. Одвојио ју је, отргао од нас, заслепљен горчином, не мислећи какву несрећу је нанео себи, њој и њиховој деци. Док се растајала са нама, у њеним очима сам видела бол. Бол какву може да изазове само напукло срце. Тај поглед се заувек урезао у мом памћењу. Тај поглед сам сачувала дубоко у свом срцу, како би ме увек подсећао на љубав моје мајке, ако бих икада посумњала у исту.

Гледала сам је како одлази и са сваким њеним кораком, умирале смо по мало и она и ја. Чезнули смо за њом сваког дана, сањала сам је сваке ноћи. Недостајала ми је њена топла рука, њен тих глас који милује моју душу. Требала ми је да ме утеши, да успава маленог брата у колевци, док је неутешно плакао, јер ње није било у близини.

Отац се вратио и покушавао да је замени, али и сам није могао без ње. Но, ипак, његова гордост је убијала сву љубав у њему. Сви смо тихо патили, кријући сузе од оца, јер, он је увек у праву.

И онда... сећам се сватова. Пролазили су поред наших двора. Угледах младу. Носила је вео, скривајући лице, и из даљине ми се учини некако познато. Њен ход, силуета, подсећали су ме на некога. Браћа ми се отргоше из руку и потрчаше ка њој, и тада се скамених. Моја мајка, моја узданица, вечита чежња, стајала је испред нас, у белом, са неким непознатим људима. Нисам схватала. Била је лепа, али некако сломљена. Крила је свој поглед од нас. Питала сам се, чега се срами. И онда помислих: „Удаје се. Заборавила је на нас!“ Занемела сам, и све лепе речи које сам чувала за њу, застале су у грлу и претиле да ме удаве. Браћа су је дозивала, молили су је да уђе. Низ њено лице котрљале су се сузе као бисери. Скривајући свој поглед, поклони нам дарове, а ми смо, само хтели њу.

Из позадине, изненада, зачу се очев глас: „Ход’те амо сиротице моје, кад се неће смиловати на вас, мајка ваша, срца каменог.“ Мајка се трже, и преко лица јој пређе некаква сена. И ја осетих бол у грудима. Да ли је истина? Хиљаду питања и сумњи преплавише. Почех да се губим. Поглед ми се сусрете са њеним и онда схватих. Нисам морала да пребирам по сећањима, тражећи слику очију сачуваних од заборав. Те очи су опет биле испред мене, и гледале су ме. У исто време сам видела у њима неизмерну љубав и неизмерну бол. Толико јаку да сам осетила сву силину као ударац у своје груди. Док су се искриле замагљене, болне а опет некако блиставе, те очи наједном несташе. Лежала је испред мојих ногу. Непомично. Њене очи су биле отворене и више ништа није излазило из њих; само у крајичку једног ока су отицале сузе као река која је са собом однела сву бол.

Седма група – Дискусија на сцени

Ученици су се распоредили у круг у чијем центру је ученик који поставља кратка питања и плански води дискусију. Дискусија је један од начина да се унапреди и процени разумевање ученика о различитим питањима. Директна размена и надовољавање мишљења је оно чему се уче ученици у овом облику рада. Ученици одговорима на питања ученика који седи у центру презентују резултат рада своје групе. Групи су унапред дата провокативна питања или тврдње које их уз даља објашњења подстичу на размишљање: У клинчу сталежа, Наредба са и без смисла, Камено срце, Зашто се неко стиди, Правила у љубави, Дијалог као јама бездања и Двоструки сукоб.

Представићемо делове дискусије.

Ученик у центру поставља питање: „Зашто мислите да припадност сталежу овде игра било какву улогу?“

„Патријархално време, баш као и данашње материјалистичко, препознаје људе по материјалној моћи и називи сталешкој припадности на основу ње. Није свеједно да ли је неко из агинске или беговске позе. Јесте Хасан-ага себе доказао у боју на ратишту, баш као витез, све је добио захваљујући срцу јуначком и титулу и имаће али опет је скоројевић у односу на бег. Беговско, то је племићко, големашко, гордо поносито на своју вековну традицију, углед имена и господство. Није бег од јуче, он је од давнина. Не може се са њима тек тако. Они су ти који чине част онима са којима су у било каквој вези.“

Ученик у центру поставља питање: „Зашто Хасан-ага доноси одлуку без оправдања и смисла?“

„Није то баш тако како се чини на први поглед. Ратник је, живи стално на оштрици ножа, гледа распорене трбухе и отворене лобање. Да су околности биле другачије, да је имао више времена да буде у миру, са породицом, и он би био блажи и милији на речима. Живот му није дао да буде другачији. Тешко рањен, на умору, жели да још једном види жену, да је загрли, да јој каже оно што није смео. У буну је дозивао и тако несвесно показао слабост пред војницима. Када су ране уминиле постао је поново горди ратник али и осветник. Узалуд су га убеђивали да не пише. Није се помирио с тим да су обичаји били старији од гласа срца.“

Ученик у центру поставља питање: „Да ли је ово била једина опција?“

„Могоао је сигурно да се осами и да хладне главе размисли. Али у њему је срце које куца по диктату невоље и немилости рата већ годинама. Једноставно, оно зна за ритам грубости, прекости, осуде и брзе реакције. У њему су се свакако сукобила два човека. Онај годинама неговани је однео победу над 'мирнодопским' човеком.“

Ученик у центру поставља питање: „Зашто Хасан-ага каже да је жена срца каменог и да не зна за милост према деци? Зашто он говори о њеном срцу ако ју је отерао?”

„Ове речи не треба схватити дословно. Оне су доказ велике и прикривене агине љубави према жени. Не може да прежали њену удају а опет стари ратник не може да победи у себи охолост и понос. Како да поносити ратник покаже осећања. Ту не ратује часно. Приписује јој грех а он је заслужан за њен одлазак од куће.”

Ученик у центру поставља питање: „Зашто толики стид пред мужем, након толико година брака?”

„То је стид који данашње време не би схватило. Он је последица васпитања и патријархалног времена. У жени је страх, од малена усађен, од кршења правила због којих би могла бити кажњена од мужа и околине. Можда осећа стид од ситуације у којој би евентуално повредила присуством рањеног и немоћног мужа. У тој ситуацији била би сведок његове немоћи, а то као честита и брижна не жели.”

Ученик у центру пита: „Какво је данас место осећају стида?”

„То данас више не постоји. Оно што је раније била врлина данас постаје мана. Бити стидљив, то више не постоји, а одсуство стида повлачи многе друге ствари у овом нашем времену у којем нам више ништа није сакривено. Све нам је познато и на изволте. Данас, уколико се придржавамо неког васпитања и начела која су нам пренели родитељи и преци, постајемо неприхваћени и неприлагођени.”

Ученик у центру пита: „Како данас видите мушко-женске односе?”

„Мислим да су данас жене прешле у другу крајност. Чини ми се да постоје две крајности, а да не може никако да се успостави средина којој сви тежимо. Или је црно или бело. Или су потлачене у неким срединама, у неким односима иза затворених врата или су потпуно феминизирани, своје до те мере да им мушкарци нису потребни. Ту неку средину треба наћи. Потреба и однос између мушкарца и жене је нешто што једноставно продужава врсту. У данашње време жена је или газда или је потлачена. Живимо време ниподаштавања човека, а онда и свега осталог.”

Ученик у центру поставља питање: „Зашто јунак у чијем срцу је храброст и спремност да се суочи са свим изазовима не погази правила?”

„Угледни ратник, чувени војсковођа је тај који још више мора да поштује правила друштва које штити. Својим строгим држањем задржава ауторитет који је крвљу годинама стицао. Ага крије љубав, нада се да ће она као нежна жена кренути путем љубави и срушити зидове неспоразума. А можда се ага брани од околине која је прозрела агину нежну страну. Сада, ако је то виђено, треба показати сву гордост. Зато је одлучио да казни онога ко је крив што се неустрашиви војсковођа на моменат разнежио.”

Ученик у центру пита: „Зашто нису разменили ни једну реч?”

„Речи се чују. Да је разговор кренуо, кренула би осећања. Хасан-ага комуницира наредбом и обраћањем деци, а с намером да Хасанагиница чује. Хасанагиница добро разуме глас човека који воли, а то не зна да каже. Свака његова реч је погрешна и вуче их у јаму без дна. Своју муку и тескобу ага изражава пребацивањем кривице на другог јер сам није у стању ништа да учини. Њене неизговорене речи су као омча око врата. Да је реч кренула, вратила би се дому, а тиме би погазила Пинторовићев углед.”

Ученик у центру пита: „Да ли је ага свестан сукоба у којима се налази?”

„Он је роб острашћености и не види да је у сукобу и са собом и са женом. Заправо обоје су у сукобу са собом. Они су робови истог бола. Она патњом спознаје себе и друге, своју судбину, а Хасан-ага је на крају освешћен њеним болом. Тек се у последици бола њихове душе спајају.”

Наставник је добио сагласност родитеља да користи и објави фотографије ученика

Осма група – Читам, поредим, пратим

Како бисмо разумели на прави начин емоције, сукобе и опис карактера, ученике смо навели да читају посвећено, са оловком у руци. Рад ове групе био је оријентисан на анализу ситуације у којој је јунакиња, не својим избором, у згуснутој радњи где се све одвија у сфери субјективних догађања. Ученици су анализирали елементе који доказују узроке трагичности и душевне скрханости. Њихов задатак је да на овај начин одгонетну недореченост која је део комуникације у балади.

Мотиви	Драмски елементи	Карактеризација	Цитати
Стид = динамички, најдраматичнији, без њега нема сукоба, ни мотивације, ни догађаја, ни загонетности; покреће клупко догађаја; он је узрок и повод; повод је да Хасан-ага пише поруку за Хасанагиницу која ће у исто време довести породицу у драматично стање; стид долази из поштовања неписаних традиционалних норми; Неспоразум = динамички, не гледају на исти начин на проблем и ситуацију; имају исте жеље, али им је нарав другачија; он не прихвата подређеност норми ; она поштује неписане конвенције и мужа. Срамота = достојанствена, одана породици, пуна поштовања према мужу, заови и свекрви, трпи срамоту без разлога; осећа ј срамоте развија пред собом, породицом и околином; жену чисте савести, скромног понашања разједа тајосећај. Трпи оно што следује неверници. Увредe=садржан у поруци, динамички, материнско срце повређено је насилним одвајањем од деце; остварена као мајка која их по љубави окупља доживљава одвајање као најстрашнију увреду нанету њеној души. Насиље = Хасан-ага и Пинторовић постају према Хасанагиници као према ствари о чијој судбини без потребе да чују њен глас, одлучују. Мушки егоизам је беспопштедно увредио. Страх = Хасанагиница добро познаје нарав, плаховитост и гнев Хасан-агин; немислииво је да одмах, без говора његову наредбу не испуни. Смрт = једино разрешење њене унутрашње патње. Мајчинск аљубав = неизмерна, најснажнија оно што заправо убија.	Нема дијалога, има монолога. Монолози говоре шта је чија преокупација. Међу ликовима нема разговора. У својим исповестима, молбама и жељама, остају сами. Јека коња прерасла је у урлик у жениној души. Покушај да у присуству деце изврши самоубиство говори о хаотичном осећању, паници, страху и збуњености. На почетку имамо Хасан-агине речи које звуче као сурова команда. На крају говори о деци као сиротицама, а мајци као неосетљивој. Речи убијају суровошћу. Речи су израз немоћи да исправи оно што је упропастио. Три пута Хасанагиница покушава да речима успостави везу са братом. Уместо дијалога, између брата и сестре влада мук. Тишина убија и развија драму љубави и материнства. Њено биће је осрамоћено када је изгнано и избрано за невесту. Чудан дијалог између Хасан-агиних речи и њеног одговора, тј. последњег издаха. Атмосфера = загонетна и пуна белила. У контрасту је усамљени чадор у гори и хармонија живота у кући. По традицији, брат штити сестру, њену част и достојанство. Једини сусрет са агом је пролазак сватова поред куће.	Морална (етичка): „Да, мој брате, велике срамоте..“ Психолошка: „Облази га мати и сестрица, а љубовца од стиди не могла.“ Социјална: „Добра када и од рода добра, добру кад у просе са свих страна.“ Говорна, вербална: архаизми, турцизми, деминутиви.	„Не чекај ме у двору бијелому, ни у двору, ни у роду мому“. „Врати нам се, мила мајко наша!“ „Да мој брате, велике срамоте, гдје ме шаље од петоро деце!“ „Ај тако те не желила брацо, немој мене давати за кога, да не пуца јадно срце моје гледајући сиротоце своје.“ „Богом брате, свата старјешина, устави ми коње из двора да дарујем сиротице моје.“ „Хој те амо сиротице моје, кад се неће смилувати на вас мајка ваша срца каменог.“

Закључак који је група извела на основу табеларне анализе је „да не долази у обзир“ да супружници разговарају. Осим тога, Хасан-ага одлуку је донео у љутњи, афекту, не размишљајући трезвено. Разум је у другом плану, одлуку доноси пре него што оставља жени право да било шта каже. Пинторовић бег поступа из освете. Он воли сестру, али је освета изнад тога. Жеља да заштити сестру је кобна, одлучује да је преуда, а она то не жели. Пред мужем жели да покаже мајчинска осећања, а деца да је запамте по добром.

Ова група је имала задатак да направи речник речи и термина из баладе „Хасанагиница”.

А

Ага – војна титула, господар, властелин

Б

Бабо – отац

Бег – висока племићка титула

Бешика – колевка

Бијела књига – писмо

Г

Грети – ићи

Д

Даица – ујак

Даровати – уручити дар

Двори – кућа

К

Кадиджа – судија

Кадуна – турска госпођа

Књига опрошћења – документ о разводу

Л

Лабудови – симбол невиности у песми

Љ

Љутијех – опасне, тешке ране

М

Малахни – малени

Мећати – стављати

Мимо – поред

Мила мајко – стални епитет

Мољати – молити

Мучати – ћутати

О

Облази – обилази

Окопнити – истопити

П

Пенџер – прозор

С

Свион – свилен

Снијег – мотив смрти

Сиротице – деца остала без мајке

Свате – сватови

У

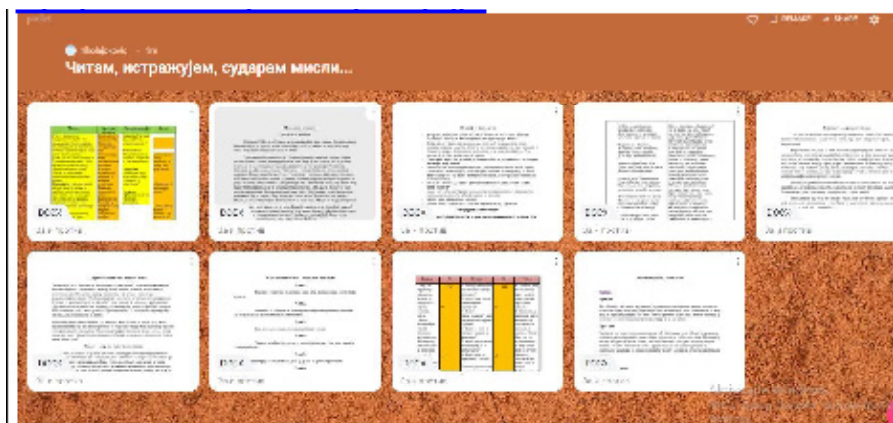
Убошке хаљине – одећа за децу без родитеља

Убошчи хаљине – комад тканине у који се некада стављао дар

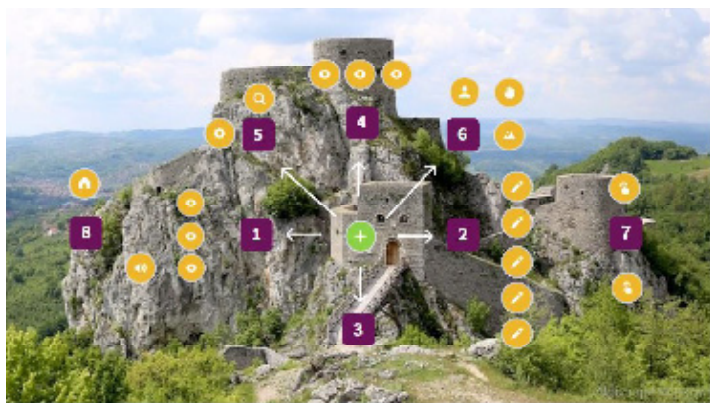
Ч

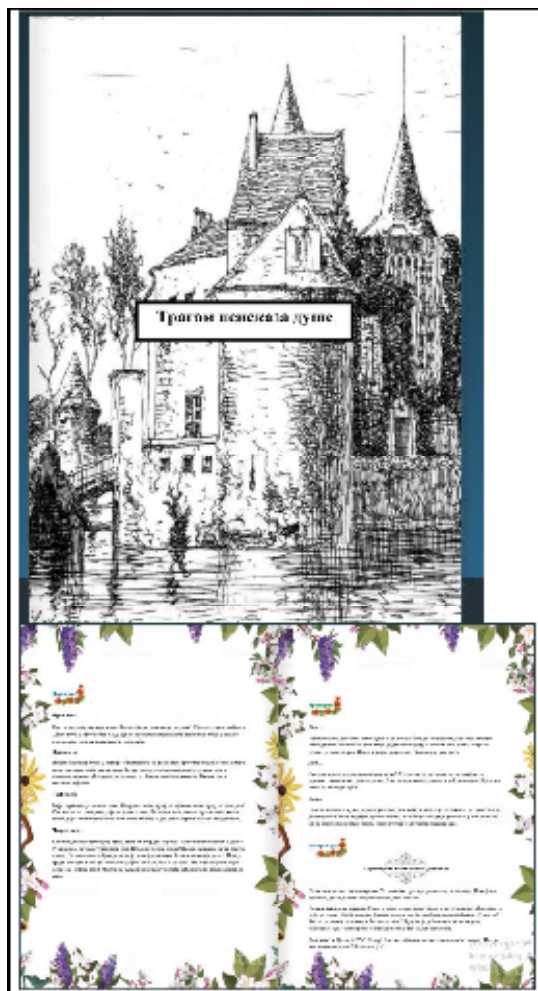
Чоха – чоја, тканина

<https://padlet.com/nikolajokovic/twaj4iosi0qobg8x>

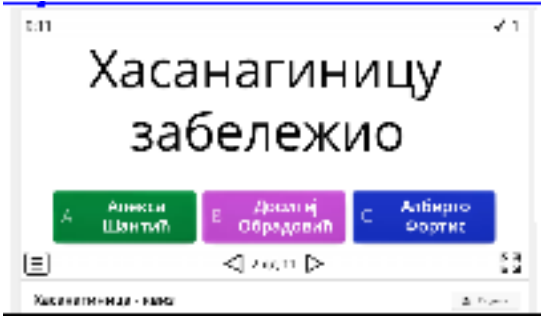

<https://view.genial.ly/6175c34ff3d1fc0d966c2fa0/interactive-content-hasanaginica>

<https://www.yumpu.com/ru/document/read/65940585/->

Завршни део часа		
Петнаест минута		
 https://wordwall.net/sr/resource/24122947		
У завршном делу часа урадићемо део активности у вези са евалуацијом и рефлексijом. Ученици ће чекирати понуђене опције у вези са оценом остварености идеје, теме и циљева. Ова питања наставник поставља у Гугл учионици. На осталим индикаторима ученици ће радити након часа. У овом делу часа ученици ће одговорити на блиц квиз питања којима проверавамо познавање текста и теоријских појмова у вези са баладом.		
Питања за оцену остварености идеје, теме и циљева у пројектној настави	Потпуно	Делимично Нимало
Пројектна настава се заснива на јасно дефинисаној идеји.		
Имамо јасне циљеве и задатке и знамо како да измеримо постигнуте резултате.		
Пројектне активности су повезане са планом, програмом и исходима учења.		
Ученици примењују знања и вештине стечене у наставном процесу.		
Ученици вежбају критичко, стваралачко мишљење и примењују знање.		
Пројектна настава је повезана са стварним животним контекстом, производи стварни резултат.		
Пројектна настава укључује наставнике, родитеље, стручњаке и чланове заједнице.		
Ученици имају могућност да стичу, вежбају животне вештине кроз укључивање у планирање, имплементацију и примену пројекта.		
Пројектна настава захтева од ученика да демонстрирају оно што су научили кроз стварање производа који ће презентовати и понудити другим ученицима.		
Процес и резултате пројектне наставе евалуирају ученици, наставници и остали актери.		

Критеријуми за вредновање су прослеђени у Гугл учионици како би ученици самовредновали и вредновали свој рад.

Критеријуми за вредновање пројекта					
Критеријуми, елементи вредновања, бодови					
Елементи које вреднујемо	Одлично (5 бодова)	Врло добро (4 бода)	Добар (3 бода)	Довољан (треба доразити) (2 бода)	Недовољан (нема бодова)
Истраженост теме (теоријска знања, извори, литература, интернети, сарадња са стручњацима и релевантним ауторитетима)	Ученик је пронашао све релевантне податке за тему, користи разне изворе, контактира стручњаке.	Ученик је добро истражио тему, користи више извора, повремено се служи подацима који нису примерени узрасту, пресложени су и превише стручни.	Ученик није пронашао довољан број података, користи мали број извора који нису теоријски, литерарно и научно проверени.	Ученик није довољно истражио тему свог рада што је утицало на ток истраживања.	Ученик није истражио тему рада.
Метода рада (одговара теми, предзнању и узрасту ученика, току рада)	Ученик је одабрао најприкладнију методу за приказ иновативности и оригиналности.	Ученик је одабрао праву методу али је имао мањих пропуста у избору материјала и извора.	Ученик је одабрао погрешну методу која је превише једноставна или пресложена, присутне грешке у вођењу истраживачког поступка.	Ученик је одабрао методу која није прикладна теми, грешке у вођењу поступка анализе.	Ученик није користио методе за израду рада.

Приказ и обрада резултата	Резултати су систематизовани на добар начин, уколико рад садржи слике и табеле, они су правилно означени, издвојени су најважнији закључци.	Слике и табеле нису правилно означене или су нејасне.	Слике и табеле постоје али не приказују резултате на добар начин.	Резултати нису обрађени адекватно, недостају слике, табеле.	Без обраде резултата.
Навођење циља проведеног истраживања у пројекту	Циљ истраживања одлично структуриран.	Циљ истраживања је непотпун у неким детаљима.	Циљ истраживања је непотпун.	Недостају главни делови циља истраживања.	Без наведеног циља пројекта.
План рада и истраживања за анализу постављеног задатка, теме	План рада и вођење истраживања је темељан.	План рада истраживања је непотпун у неким детаљима.	План рада истраживања је непотпун.	Плану рада истраживања недостају главни детаљи.	Без плана рада.
Тачност података	Сви подаци су тачни, одлично одабрани у функцији су циља истраживања, тј. доношења закључака.	Сви подаци су тачни, али на неким местима лоше обрађени, објашњени и приказани или су неприкладно одабрани.	Постоје мање грешке у подацима, неки не одговарају постављеном циљу истраживања.	Постоје битне грешке у подацима, подаци застарели и не одговарају циљу истраживања.	Без података.

Креативност приказа података	Садржаји су креативни.	Садржаји су представљени креативно али траже дораду.	Садржаји су делимично креативно и занимљиво представљени.	Недовољно креативно и занимљиво, садржај визуелно неорганизован.	Нема изражене креативности.
Истраживање појмова кључних за писање рада	У истраживању на интернету проналази и бележи информације из више извора са идентификацијом релевантних извора и прецизним наводима, бележи време приступања тексту, код штампане литературе пише белешке о теми, обележава наводе које користи у свом писаном раду с ознаком броја странице књиге.	У истраживању на интернету налази информације из више извора али не бележи увек све информације из извора, понекад не бележи време приступања тексту, име аутора и при истраживању штампане литературе повремено пише белешке и ослања се на присећање прочитаног.	У истраживању на интернету налази информације у недовољном обиму, информације не бележи детаљно, белешке током истраживања штампане литературе сачињава по потпуно селективном присећању.	У истраживању на интернету ослања се на прве пронађене информације из једног извора бележи те информације, штампану литературу скоро да не истражује, нема развијен концепт бележења.	Нема истраживања кључних појмова.
Израда концепта рада	Концепт рада урадио самостално, наставник у целини прихватио идеју о начину извођења истраживања, самостално дефинисао циљ и целине, делове пре почетка израде.	Концепт рада израдио уз малу помоћ наставника, уз малу помоћ наставника дефинисао циљ и све целине пре почетка израде.	Концепт рада израдио уз помоћ наставника, дефинисао циљ и све целине уз помоћ и сугестије ментора.	Концепт рада израдио само у готовој форми са наставником, нема разрађену идеју, уз помоћ наставника дефинише циљ и целине уз помоћ наставника.	Нема концепта рада.

Обликовање делова текста, одломака, наслова и поднаслова	Пронађене информације користи у писаном раду у дословном, сажетом или парафразираном облику, води при том рачуна о количини преузетог текста и информација у раду, при коришћењу пронађених информација обавезно поштује ауторска права и примењује норму у навођењу извора и имена аутора при интеретирању и цитирању њихових радова.	Уз малу помоћ наставника проналази информације које користи у писаном раду у дословном, сажетом или парафразираном облику, води при том рачуна о количини преузетог текста и информација у раду, при коришћењу пронађених информација обавезно поштује ауторска права и примењује норму у навођењу извора и имена аутора при интеретирању и цитирању њихових радова.	Пронађене информације користи у писаном раду уз редовне сугестије наставника, уз наставникове сугестије користи дословне, сажете или парафразиране информације, често су информације нескладне по количини преузетог са темом рада, често не наводи прецизно изворе и имена аутора.	Писани рад је израђен независно, већим делом је преписан, не наводи изворе имена аутора у интерпретацији и цитирању њихових радова, када преузима информације у раду у било ком облику нема меру у количини.	Нема обликованих делова текста, одломака, наслова.
Илустрације у тексту	Користи илустрације које је сам израдио цртајући, фотографишући, израдом у неком програму, користи туђе илустрације поштујући ауторска права, наводи извор и време преузимања.	У мањој мери сам израђује илустрације, користи туђе илустрације поштујући ауторска права, наводи извор и време преузимања.	Уз помоћ наставника планира и ради илустрације, најчешће користи туђе поштујући ауторска права, наводи извор и време преузимања.	Не користи илустрације, ретко прилаже фотографије	Нема илустрација.

Обликовање структуре и изгледа текста	Садржајно прати структуру пројекта, води рачуна о смислености и целовитости рада и тачност података које наводи, поштује упутства о обликовању текста (фонт, поред, облик, величина слова, поднаслови и наслова, потпис испод слика), користи фусноте за навођење извора и објашњење, у Уводу објашњава мотивацију за одабрану тему, наводи кључне појмове, садржај одговара броју страница наведених наслова, у закључку наводи свој осврт, делове којима је погодно задовољан, делове са којима је имао тешкоће.	Садржајно прати структуру писаног рада, углавном се држи упутстава за обликовање текста (фонт, поред, обликовање одломка, величина слова, поднаслови и наслова, потпис испод слика), кратко наводи мотивацију за изабрану тему, уз мању помоћ наставника организује садржај и закључак, уз мању помоћ наставника формулише свој став и кратак осврт на делове задатка које би истакао као добре.	Уз помоћ наставника садржајно обликује текст, уз помоћ наставника користи упутства за обликовање текста, повремено не користи фусноте или их не користи прецизно, у Уводу има опште реченице, садржај написан не-прегледно уз суштинске наставника организује закључак и формулише осврт на задатак.	Отежано прати упутства наставника у вези са обликовањем садржаја, скоро да не користи фусноте, у Уводу само пар општих реченица, садржај скоро да не постоји, ученику је потребна велика додатна помоћ, рад има мини-малну форму.	Нема садржаја, увода, форме рада.
Примена, оствареност резултат рада	Резултати имају потпуно практичну, теоријску и сазнајну вредност, ученик повезује резултате са знањем из других области и актуелностима.	Резултати немају у потпуности истакнуту практичну, теоријску и сазнајну вредност, метимично повезивање са актуелним zbивањима.	Несистематично излаже и објашњава резултате који имају практичну, теоријску и сазнајну вредност, не повезује са актуелним zbивањима.	Само делимично резултати имају практичну, теоријску или сазнајну вредност, тешко повезује са знањем из других области.	Нема резултата рада.
Укупно					

Оцена	Проценат остварености / оцена
Одличан (5) Бодови 58–65	90–100%
Врло добар (4) Бодови 50–57	77–89%
Добар (3) Бодови 41–49	64–76%
Довољан (2) Бодови 32–40	50–63%
Недовољан (1) Бодови 0–31	0–49%

Проблемски задатак			
Критеријуми	Степен остварености критеријума		
	Одлично (6 бодова)	Коректно (4 бода)	Треба дорадити (2) бода
Дефинисање проблема	Дефинисан је проблем који је повезан са наставним садржајима. Проблем је описан на јасан и занимљив начин.	Дефинисан је проблем који је углавном могуће повезати са наставним садржајима.	Проблем је делимично дефинисан.
Олуја могућих решења	Обухваћен опсег кључних идеја указује на одлично разумевање свих садржаја. Проширење кључних идеја показује одлично разумевање дефинисаних проблема.	Обухваћене кључне идеје, указују на добро разумевање већине садржаја. Делимично видљива проширења идеја.	Обухваћен је минимум идеја. Није видљиво проширење идеја и постоје покушаји код неких.
Избор решења	Јасно су објашњене карактеристике одабраног решења и задани су оквири за прихватљивост решења. Одабрано је најприхватљивије решење.	Већина карактеристика одабраног решења описана је делимично. Постоје елементи који су збуњујући и нејасни. Одабрано решење није у потпуности у складу са дефинисаним проблемом.	Постоје грешке у опису одабраног решења. Веза између одабраног решења и проблема слаба.
Примена решења	Јасно су описани кораци у решавању проблема. Наведена су ограничења и алтернативе.	Делимично су описани кораци у решавању проблема.	Нису описани кораци у решавању проблема.
Анализа резултата	Издвојени су најважнији закључци. Уочава се разумевање кључних концепата.	Издвојени закључци су исправни и јасно наведени, а образложења су нејасна.	Издвојени закључци су насумични, неки и неисправни, а образложења су збуњујућа и нејасна.

Бодовање	
27–30	Одличан (5)
23–26	Врло добар (4)
19–22	Добар (3)
15–18	Довољан (2)
0–14	Недовољан (1)

Бодовање, оцене , проценти	
Оцена	Проценат остварености
Одличан (5)	Од 90% – 100%
Врло добар (4)	Од 77% – 89,99%
Добар (3)	Од 64% – 76,99%
Довољан (2)	Од 50% – 63,99%
Недовољан (1)	Од 0% – 49,99%

ИЗРАДА МАПЕ УМА

ОСТВАРЕНИ БОДОВИ			
Показатељи	Изузетно (3 бода)	Коректно (2 бода)	Треба дорадити (1 бод)
Садржај	Обухваћене кључне идеје указују на одлично разумевање садржаја. Проширује кључне идеје и показује разумевање концепта.	Обухваћене неке од основних идеја, види се разумевање изабраних кључних идеја и садржаја. Видљива су проширења важних идеја.	Постоје значајне грешке у приказаним садржајима или већина садржаја није одабрана у складу са заданом темом. Отежано доношење закључака о заданој теми.
Организација	Мапа показује одличну организацију и разумевање кључног концепта. Везе између повезаних идеја су свеобухватне и имају логичан смисао.	Мапа је делимично организована. Неке везе између повезаних идеја имају смисао.	Мапа је неорганизована. Ако постоје везе између неких идеја, ти су односи слаби или не постоје.

Јасноћа	Мисаони процес и садржају су јасни, уочава се учениково разумевање.	Мисаони процес и приказани садржаји делимично су јасни. Постоје елементи који су збуњујући и нејасни.	Мисаони процес и приказани садржаји збуњују и нејасни су.
Поступност у приказу	Сви појмови јасно су повезани са средишњом идејом. Доследно и тачно су приказани и то од сложенијих према мањима.	Већина појмова произилази из средишње идеје. Приказани су од сложених према мање сложенима уз понеке недоследности.	Појмови не извиру из средишње идеје. Видљива је збрка у приказу појмова по сложености.
Графички приказ	Одлична употреба боја за смислено појашњавање односа свих делова умне мапе.	Користе се боје за истацање односа између идеја али је јасна недоследност у њиховом коришћењу.	Слабо користи боје за појашњавање односа свих делова умне мапе.
Укупно			

Бодовна скала	
Оцена	Проценат остварења показатеља
Одличан (5) 14–15 бодова	90–100%
Врло добар (4) 12–13	77–89%
Добар (3) 10–11	64–76%
Довољан (2) 7–9	50–63%
Недовољан (1) 0–6	0–49%

Збирна оцена презентације						
	Ниво захтева					
	У потпуности 4	У већој мери 3	Делимично 2	У мањој мери 1	Нимало 0	Укупан максималан број бодова 20
Презентација је прегледна, јасна, без вишка текста и слика.						
Учествују сви подједнако, добра организација.						
Наглашени и издвојени битни елементи, увод, разрада и закључак су адекватни.						
Презентација је креативно сачињена, подстиче интересовање.						

Оцене чланова групе						
Име и презиме ученика	Ниво захтева					
	У потпуности 4	У већој мери 3	Делимично 2	У мањој мери 1	Нимало 0	Укупан максималан број 12
Сигуран, отворен приступ, упућеност на слушаоце, мимика, гестикулација.						
Не излаже једнолично, брзина и паузе одговарајуће.						
Користи стручне изразе, излагање је јасно и двосмислено.						
Користи смислено стручне изразе.						

Вредновање за изражајно казивање			
Име и презиме ученика			
	У потпуности 4 бода	Делимично 3 бода	Нимало 3 бода
Артикулација			
Акустика			
Ритам			
Темпо			
Интонација			
Јачина			
Висина			
Боја гласа			
Описна оцена			
Препорука за напредовање			

Критеријуми за вредновање међупредметних компетенција које смо развијали у пројектној настави

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Компетенције за целоживотно учење

Индикатори	Докази
Прави план рада, ефективно управља временом и учењем у складу са постављеним циљем.	
Ученик уочава структуру градива тј. одваја битно од небитног.	
Ефикасно користи и примењује различите методе учења.	
Издваја и разликује чињенице од ставова, веровања и мишљења.	
Бира стратегије учења.	
Врши самопроцену рада и напредовања, процењује степен савладаног градива.	
Истрајност у раду, превазилажење тешкоћа.	

Проналази и синтетизује знања, вештине и ваншколско искуство у процесу учења.	
Примењује различита знања у различитим ситуацијама и доводи их у везу са постављеним циљем учења.	

Докази: план дневних, седмичних и месечних активности, самопроцена степена савладаног градива, дефинисање циља учења по предметима, белешке које ученик води током учења, начин употребе уџбеника (издваја, подвлачи, коментарише, оспорава, доказује...), израда плана пројекта, превазилажење потешкоћа у индивидуалном и тимском раду током учења, повезује раније научено са новим знањима (у процесу учења доводи у везу, објашњава појаве и различите феномене), у решавању проблемских задатака повезује знања и ваншколска искуства...

Комуникације

Индикатори	Докази
Примењује богат вокабулар, укључујући стручне термине сагласно ситуацији.	
Одређује сврху и предмет комуникације.	
Креативно користи појмове, језик и стил у научним, техничким и уметничким дисциплинама.	
Развијена вештина учешћа у јавној комуникацији уз употребу визуелних, звучних и дигиталних материјала у различитим контекстима.	
Критички анализира аргументе и тврдње износећи их кроз учешће у дискусији (процењује адекватну комуникацију и контра аргументе).	
Иницира и учествује у дијалогу критички и конструктивно.	
Поштује саговорника, различитост у размишљању, основне норме у комуникацији.	
Упућен је на садржај комуникације, а не на личност саговорника.	
Примењује функционалну писменост у свакодневним животним ситуацијама, учењу и раду.	
Комуницира користећи различите комуникацијске канале (дигитално, медијски, писмено, усмено).	
Изражава појмове, осећаје, чињенице, мишљења и ставове аргументовано и конструктивно у усменој и писменој форми.	
Користи и разликује различите изворе знања, тражења, прикупљања и обрађивања информација.	

Критички размишља, процењује и ради са информацијама.	
Има свест о утицају језика на друге и потребу да се језик разуме и користи на позитиван и друштвено одговоран начин.	

Докази: организовање курсева страних језика за ученике, рад у групи и пару, рад на приредбама и пројектима, размена ученика, међународна сарадња, стручне посете и студијска путовања, употреба медијских и дигиталних садржаја, вештина комуникације у конструктивном дијалогу на свим часовима, однос према саговорнику, доследно и аргументовано заступање става, усмени одговори, писмени задаци, домаћи задаци, истраживачки задаци, друштвене мреже, дебатне активности, вршњачка процена учења...

Рад са подацима и информацијама

Обрађује, процењује, критички разматра податке.	
Израђује табеле и графике за приказ података, филтрира податке.	
Користи информације и податке за рад, доношења одлука за учење и свакодневни живот (библиотека, интернет, медији).	
На основу података користи и повезује знање из различитих предмета.	
Пореди различите изворе и начине добијања података.	
Користи информационе технологије за чување, презентовање и основну обраду података.	
Прави разлику између података и тумачења.	
Прави разлику између јавних и приватних података.	

Доказ: изабрани садржаји на интернету, примена података у изради домаћих задатака и пројеката, подаци до којих долази из медија, библиотека, различитих институција евидентирани у радовима ученика, подаци као доказ за корелацију међу предметима...

Дигитална компетенција

Познаје правила комуникације на интернету.	
Користи различите претраживаче да дође до информације.	
Информације класификује користећи датотеке и фасцикле.	
Користи алате за прављење интернет странице или блога.	
Разуме ризике по здравље које са собом носи коришћење дигиталних технологија.	
Процењује поузданост и утицај различитих извора информација и података.	
Поштује концепт ауторских права у дигиталном окружењу.	

Бира најприкладније начине заштите и дељења личних података и приватности у дигиталном окружењу.	
Дели информације и садржаје укључујући се у друштвене активности употребом дигиталне технологије.	
Управља дигиталним подацима, информацијама и садржајима.	
Прихвата систем вредности етичког, безбедног и одговорног приступа у дигиталном окружењу.	
Користи различите дигиталне уређаје и мреже за стварање знања.	

Докази: предаја задатака путем платформе, дистрибуција специфичних образовних садржаја ученицима, праћење школских пројеката кроз платформу, решавање задатака који подразумевају проналазак информација претраживањем интернета, израда презентација, употреба дигиталних алата који помажу процес учења.

Решавање проблема

Индикатори	Докази
Дефинише шта представља проблем када циљ процеса није могуће остварити (недостатак ресурса, информација, људства...).	
Критички и креативно прави план за решавање проблема (вербализује и исписује фазе, кораке, препреке, динамику остварења...).	
Идентификује више могућих решења пре доласка до коначног.	
Критички сагледава искуства и процесе учења с циљем доношења ефектних одлука (користи искуства стечена ван школе, све расположиве ресурсе, технике и стратегије учења...).	
Кооперативност и сарадња у групи.	
Прилагођава се променама насталим у раду.	
Слуша, разуме и прихвата туђу перспективу у размишљању.	
Употребљава, примењује и прати остварење примене решења проблема у различитим ситуацијама.	
Склоност ка интеракцији, отвореност у комуникацији и емоционалној размени.	
Показује иницијативу и спремност за учешће у социјалном животу и за доношење одлука.	

Докази: израда школских пројеката, учешће у ваннаставним активностима, израда пројеката, рад на истраживачким задацима, учешће у реализацији приредби, различитих научних, спортских и културних манифестација, квиз, школске приредбе и представе.

Сарадња

Индикатори	Докази
Активан и одговоран однос у организовању сарадничког рада у групи (подела задужења, формулација циља, доношење правила о заједничком раду, израда акционог плана).	
Аутентично се изражава, говори директно, јасно укључујући тон обраћања као и невербалну комуникацију која подржава поруку коју преноси.	
Пажљиво и активно слуша друге, шаље позитивне сигнале који подстичу сарадњу током заједничког рада.	
Конструктивно изражава мишљење у стилу – са моје тачке гледишта, а не – ја сам сигурно у праву.	
Развија поверење у тиму где ради доследно и у складу са оним на шта се планом обавезао.	
Прихвата разлике у мишљењу и ставу и конструктивно их примењује у раду (разуме туђе гледиште).	
Конструктивно прихвата промене настале током рада и показује способност решавања и превазилажења проблема.	
Прихвата иницијативу и идеје које долазе од других чланова како би се заједнички преточиле у активност.	
Показује емпатију према другима, посвећеност и упорност у реализацији предвиђених активности или у решавању проблема.	
Повезује планирано са новим искуствима до којих се долази током рада.	

Докази: рад на пројектима, проблемским задацима, у секцијама, у Парламенту, Црвеном крсту, волонтерски рад, сарадња са ментором, активности у вршњачком учењу, учешће у дискусији и анализи у различитим наставним активностима...

Естетичка компетенција

Индикатори	Докази
Познаје локалну, националну, регионалну, европску и глобалну културу, језичко наслеђе, језике, културне производе.	
Познаје и разуме међусобни утицај језика, наслеђа, културних производа као специфичног начина изражавања као и њихов утицај на појединца.	
Процењује и аргументовано исказује осећања, опажања и идеје на основу аутономних критеријума.	
Објашњава утицај уметничког израза на развој људске заједнице, обликовање света.	

Изражавање и тумачење фигуративних и апстрактних идеја, искуства и способност да се то чини путем културних облика.	
Показује познавање културних стилова као и да их користи за богаћење личног искуства.	
Доводи у везу уметничко дело са историјским друштвеним оквиром у коме је настало.	
Показује интересовање за вредновање алтернативних уметничких дела.	
Препознаје кич и злоупотребљну естетику.	
Критички и аргументовано вреднује дела различитих стилова и епоха.	

Докази: секције (литерарна, драмска, новинарска), школске приредбе, дебатни клуб, књижевне вечери, књижевни конкурси, школски пројекти, снимање кратких филмова, библиотечка промоција ученика који највише читају, посете културним институцијама, Сајму књига, музејима, писање есеја на основу прочитаног, састављање извештаја, збирке природног материјала, радови о ствараоцима, делима и ауторима, правцима и стиливима, естетички концепт презентације, израда постера, паноа, мапе ума...

Чек листа за процену остварености индикатора за међупредметне компетенције

Име и презиме ученика:

Компетенција	Није присутно (0%–40%)	Делимично присутно (41%–75%)	Потпуно присутно (76%–100%)	Докази
Компетенције за целоживотно учење				
Комуникације				
Рад са подацима и информацијама				
Дигитална компетенција				
Решавање проблема				
Сарадња				
Одговорно учешће у демократском друштву				
Одговоран однос према здрављу				
Одговоран однос према околини				
Естетичка компетенција				
Предузимљивост				
Оријентација ка предузетништву				

ИЗВЕШТАЈИ СА ТАКМИЧЕЊА

ИЗВЕШТАЈ СА 31. РЕПУБЛИЧКОГ ТАКМИЧЕЊА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ЈЕЗИЧКЕ КУЛТУРЕ И 9. РЕПУБЛИЧКОГ ТАКМИЧЕЊА ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ „КЊИЖЕВНА ОЛИМПИЈАДА”

Ове школске године (2020/21) могућност да се такмиче имали су ученици осмог разреда основне школе и ученици трећег и четвртог разреда средњих стручних школа и гимназија. Друштво за српски језик и књижевност Србије у децембру месецу 2020. године анкетирало је наставнике српског језика и књижевности да се изјасне да ли су за то да се такмичења уопште одрже због пандемије корона вируса. Иако је анкета дала негативне резултате – већина наставника се изјаснила да није прикладно одржавање такмичења у току пандемије, Друштво је на крају, у договору са Министарством просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије одлучило да ученицима завршних разреда због мотивације, додатних поена на Малој матури и ослобађања од пријемних испита на факултетима организује републичка такмичења.

Оба такмичења ушла су у Програм такмичења Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и финансирају се из Буџета. Такође, опет по договору са Министарством, а због пандемије, одлучено је да ове године реализатор такмичења буде Филолошки факултет Универзитета у Београду.

Спонзори овогодишњих такмичења били су: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Филолошки факултет Универзитета у Београду, ИК „Klett” и „Нови Логос”, Вукова задужбина, Едука, БИГЗ, Креативни центар.

Републичко такмичење из књижевности „Књижевна олимпијада” одржано је 23. маја, а Републичко такмичење из српског језика и језичке културе недељу дана касније, 30. маја 2021. године. Сатница за оба такмичења била је иста:

09.00	Долазак учесника у зграду Филолошког факултета (Напомена: Професори који су одређени за рад у комисијама за дежурство пријављују се у 9 часова у Сали 11, где ће добити конкретна упутства о раду.)
9.15–9.45	Улазак ученика у учионице према списковима објављеним на сајту Друштва. У холу Филолошког факултета

биће дежурна лица (волонтери) која ће спроводити ученике по учионицама.

10.00–11.30 Израда теста

(Напомена: У свакој учионици дежура бар по два наставника.)

11.30–12.00 Дежурни предају тестове и цедуље са шифрама у канцеларији Друштва.

Ужина за ученике и дежурне професоре биће испред сваке слушаонице.

12.00–16.00 Комисије прегледају тестове, припремају дипломе и награде за награђене ученике и наставнике.

17.00 Резултати ће бити објављени на сајту Друштва, а додела диплома и награда такмичарима и наставницима који су освојили 1, 2. и 3. место у Ректорату Универзитета Београда

НАПОМЕНА: У случају кише, проглашење победника биће у Сали хероја.

Организациони одбор:

1. Весна Ломпар, председник Друштва, Филолошки факултет, Београд
2. Славко Петаковић, заменик председника Друштва, Филолошки факултет, Београд
3. Александар Милановић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд
4. Бошко Сувајџић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд
5. Зона Мркаљ, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд
6. Вељко Брборић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд
7. Милан Шиповац, технички секретар Друштва
8. Саша Јефтић, технички секретар Друштва
9. Марија Запутил, технички секретар Друштва

Комисије

1. **Комисија за прегледање тестова „Књижевна олимпијада” за основну школу**
 - Миле Радовановић, ОШ „Јанко Веселиновић”, Шабач
 - Ружица Павловић, ОШ „В. С. Корчагин”, Крушевац
 - Мирјана Митровић, ОШ „Трајко Стаменковић”, Лесковац
 - Оливера Станковић, ОШ „Бранислав Нушић”, Доња Трнава, Ниш

- Ружица Степанов, ОШ „Милош Црњански”, Жабалъ
- Биљана Тишма, ОШ „Др Јован Цвијић”, Смедерево
- Марија Кокић, ОШ „Радоје Домановић”, Крагујевац
- Милка Минић, ОШ „Стеван Чоловић”, Ариље
- Беба Цветковић, ОШ „Бранко Радичевић”, Београд
- Милка Тошић, ОШ „Ратко Павловић Ћићко”, Прокупље

2. Комисија за прегледање тестова „Књижевна олимпијада” за средњу школу

- Гордана Стевановић, Друга крагујевачка гимназија, Крагујевац
- Драгана Мратић, Економско-трговинска школа, Пожаревац
- Стана Петровић Марковић, Економско-трговинска школа, Крушевац
- Биљана Мичић, Гимназија, Лесковац
- Марија Станчић, Гимназија „Светозар Марковић”, Ниш
- Младен Илић, Гимназија „Исидора Секулић”, Нови Сад
- Александра Милошевић Јовановић, Гимназија, Смедерево
- Невена Грујичић, Девета гимназија „М. П. Алас”, Београд
- Софија Ширадовић, Тринаеста београдска гимназија, Београд
- Драгана Стојановић, Прва београдска гимназија, Београд
- Оливера Шопаловић, Медицинска школа, Ужице
- Светлана Дојчиновић, Гимназија, Прокупље

3. Ревизиона комисија

- Славко Петаковић, Филолошки факултет, Београд
- Милан Алексић, Филолошки факултет, Београд
- Тања Ракић, Филолошки факултет, Београд
- Јасмина Станковић, ОШ „Ђурило и Методије”, Београд
- Јоле Булатовић, ОШ „Дринка Павловић”, Београд
- Марија Запутил, Пожаревачка гимназија, Пожаревац

4. Комисија за дешифровање

- Милан Шиповац
- Саша Јефтић
- Данијела Милићевић
- Ивана Костић
- Стефан Тодоровић

5. Комисија за исписивање и штампање диплома

- Милан Шиповац
- Саша Јефтић

6. **Централна комисија**
 - Зона Мркаљ, Филолошки факултет, Београд
 - Бошко Сувајџић, Филолошки факултет, Београд
7. **Комисија за дежурство за ученике код којих су се такмичења поклапала**
 - Верица Ракоњац Павловић
 - Злата Златановић
 - Бранка Максимовић
8. **Комисија за прегледање тестова из Српског језика и језичке културе за основну школу**
 - Миле Радовановић, ОШ „Јанко Веселиновић”, Шабац
 - Милка Тошић, ОШ „Ратко Павловић Ћићко”, Прокупље
 - Бојана Симоновић, ОШ „Павле Савић”, Београд
 - Весна Станојевић, ОШ „Чегар”, Ниш
 - Елеонора Ерцег ОШ „Прва војвођанска бригада”, Нови Сад
 - Слађана Јоксимовић, ОШ „Бранислав Нушић”, Смедерево
 - Бранка Арсенијевић, ОШ „Рајак Павићевић”, Бајина Башта
 - Јасмина Николић, ОШ „Драгомир Марковић”, Крушевац
 - Сунчица Ракоњац Николов, ОШ „Ђура Даничић”, Београд
 - Маја Миленовић Коцић, ОШ „Синиша Јањић”, Власотинце
 - Јелена Пакашки Ђурђевић, ОШ „14. октобар”, Београд
 - Наташа Станојковић, ОШ „Иван Горан Ковачић”, Београд
9. **Комисија за прегледање тестова из Српског језика и језичке културе за средњу школу**
 - Ивана Стељић, Гимназија Пријепоље, Пријепоље
 - Гордана Миљковић, Гимназија „Вук Караџић”, Трстеник
 - Биљана Мичић, Гимназија, Лесковац
 - Валентина Андрејић Ристић, Гимназија „Стеван Сремац”, Ниш
 - Милана Зељковић, Гимназија „Јован Јовановић Змај”, Нови Сад
 - Татјана Лазаревић Милошевић, Гимназија, Смедерево
 - Софија Ширадовић, Тринаеста београдска гимназија, Београд
 - Драгана Милановић, Филолошка гимназија, Београд
10. **Ревизиона комисија**
 - Весна Николић
 - Валентина Илић
 - Јасмина Станковић
 - Јоле Булатовић

- Александра Драгутиновић
 - Марија Запутил
 - Олга Сабо
11. **Комисија за дешифровање**
- Милан Шиповац
 - Саша Јефтић
 - Данијела Милићевић
 - Ивана Костић
 - Стефан Тодоровић
12. **Комисија за исписивање и штампање диплома**
- Милан Шиповац
 - Саша Јефтић
13. **Централна комисија**
- Милан Стакић, Филолошки факултет, Београд
 - Милорад Дешић, Филолошки факултет, Београд
 - Душка Кликовац, Филолошки факултет, Београд
 - Весна Ломпар, Филолошки факултет, Београд
14. **Комисија за дежурство за ученике код којих су се такмичења поклапала**
- Верица Ракоњац Павловић
 - Злата Златановић
 - Бранка Максимовић

Учесници

Такмичење / Број учесника	Осми разред	Трећи разред	Четврти разред	Укупно
Књижевна олимпијада	190	124	82	396
Српски језик и језичка култура	316	82	55	453
Укупно	506	206	137	849

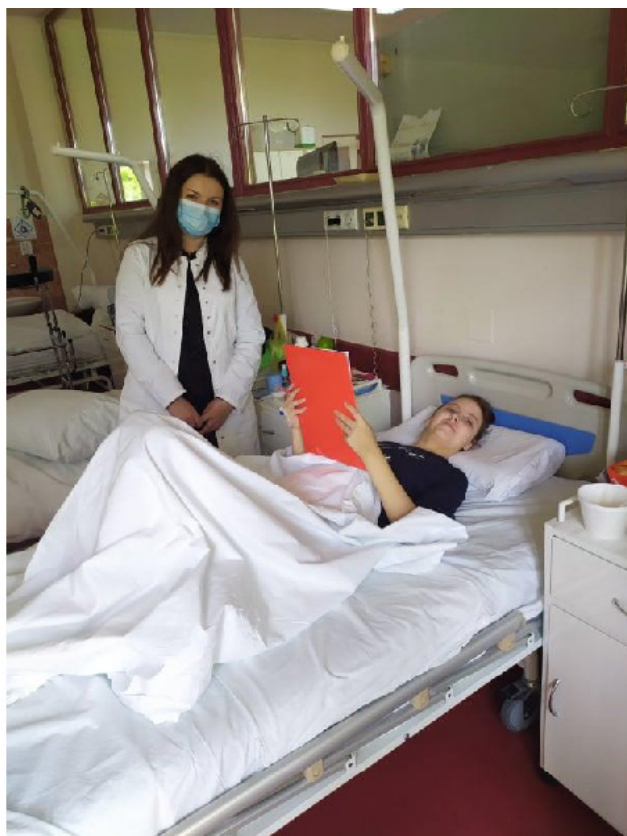
Број награђених

Такмичење / Број награђених	Осми разред	Трећи разред	Четврти разред	Укупно
Књижевна олимпијада	88	13	40	141
Српски језик и језичка култура	129	28	21	178
Укупно	217	41	61	319

Сви награђени ученици и њихови наставници добили су књиге као награде од спонзора. Списак свих награђених учесника штампа се у публикацијама *Републички зимски семинар* и часопису *Свет речи*. Такође, резултати такмичења налазе се и на сајту Друштва.

Специфичности такмичења

Ове године Друштво је, захваљујући колегиници Ивани Ковачевић, организовало такмичење и у болничким условима. Ивана Ковачевић била је дежурни наставник на Институту за ортопедско-хируршке болести „Бањица” ученици осмог разреда Елени Димић. О овом искуству колегиница Ковачевић рекла је: *Републичко такмичење Књижевна олимпијада 2021. одржано је на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Друштво за српски језик и књижевност Србије имало је задатак да свим ученицима обезбеди услове за такмичење. Ове године Друштво је наишло на изазов да обезбеди адекватне такмичарске услове и ученицима који су због болести били спречени да присуствују такмичењу у предвиђеним околностима. Стога, Елена Димић, ученица осмог разреда Основне школе „Свети Сава” у Баточини, приступила је изради теста на Институту за ортопедско-хируршке болести „Бањица” у предвиђено време и у складу са свим правилима о организовању такмичења. Дежурни наставник био је присутан у болничкој соби и такмичење је протекло у најбољем реду. Ученица је нашла начин да самостално прочита и реши задатке упркос изазовима са којима се сусрела због тренутне моторичке спречености (условљене компликованим хируршким захватима непосредно пред такмичење). Друштво за српски језик и књижевност Србије оваквим видом организације показало је жељу и спремност да такмичење учини доступним свим ученицима – чак и оним такмичарима који су се нашли у специфичним наставним условима. (Дежурни наставник је уочио велику жељу ученице да покаже своје знање, као и огромну вољу да са љубављу стиче и проширује своја знања из предмета Српски језик и књижевност.)*

Волонтери

Велику подршку и помоћ на оба републичка такмичења Друштво је добило од волонтера – студената Филолошког факултета. Волонтери су били задужени да усмеравају ученике до учионица, припреме и спакују награде, били су на услузи свим наставницима и ученицима, а нарочито Управи Друштва.

Списак студената који су волонтирали

Књижевна олимпијада (23. мај 2021):

1. Јана Бабић (III година, Група за српску књижевност и језик)
2. Владимир Пејчиновић (III година, Група за српску књижевност и језик)
3. Урош Микић (IV година, Група за српску књижевност и језик)
4. Филип Љубојевић (IV година, Група за српску књижевност и језик)

5. Дарко Симић (IV година, Група за српски језик и књижевност)
6. Небојша Ђорђевић (I година, мастер на модулу Српска филологија)
7. Јелена Јовановић (IV година, Група за српски језик и књижевност)
8. Невена Миленковић (IV година, Група за српски језик и књижевност)
9. Никола Станојевић (IV година, Група за српски језик и књижевност)

Републичко такмичење из српског језика и језичке културе (30. мај 2021):

1. Јана Бабић (III година, Група за српску књижевност и језик)
2. Владимир Пејчиновић (III година, Група за српску књижевност и језик)
3. Милена Милетић (III година, Група за српску књижевност и језик)
4. Теодора Аћимовић (III година, Група за српску књижевност и језик са компаратистиком)
5. Невена Милосављевић (III година на Групи за српски језик и књижевност)
6. Небојша Ђорђевић (I година, мастер на модулу Српска филологија)
7. Драгана Ковачевић (апсолвент на Групи за српски језик и књижевност)
8. Невена Миленковић (IV година, Група за српски језик и књижевност)
9. Кристина Пантелић (III година, Група за српски језик и књижевност)
10. Јелена Јовановић (IV година, Група за српски језик и књижевност)
11. Никола Станојевић (IV година, Група за српски језик и књижевност)
12. Дарко Симић (IV година, Група за српски језик и књижевност)

О овом искуству, рекли су:

Овогодишња сезона републичких такмичења је за све нас била несвакидашња. По први пут је место дешавања био Филолошки факултет у Београду. С великом жељом и добрим расположењем које је владало током самих такмичења, били смо уиграни као прави тим, задовољни свиме, и препуни утисака. Поред познанстава и искуства које смо, као студенти, стекли током организовања Књижевне олимпијаде и Републичког такмичења из српског језика и језичке културе, велико је задовољство и привилегија била бити део такве атмосфере. За нас, студенте, од великог је значаја било спознати како то изгледа, заправо, с оне друге стране коју до сада нисмо имали прилике да упознамо. Сагледавање радова и целокупног такмичења из угла

прегледача и припомоћи професорима нам је пружио да се на практичном примеру упознамо са методологијом рада. Дати допринос, као студент, нечему тако великом, нама ће заувек остати као једно дивно искуство које смо стекли током студирања на Филолошком факултету. С радошћу сви ишчекујемо организацију ових догађаја и наредног пролећа, и надамо се да ће се такмичење спровести на добро познатим традиционалним локацијама, у Тршићу и у Сремским Карловцима.

Јана Бабић

Студенти србистике Филолошког факултета Универзитета у Београду са радошћу су примили вест да могу волонтерски учествовати у организацији и реализацији Републичког такмичења Књижевна олимпијада, а затим и Републичког такмичења из српског језика и језичке културе 2021. године у Београду. Као студентима националних група, у свести нам је жива веза са оснивачима и руководиоцима Друштва за српски језик и књижевност Србије, Павлом Поповићем, Јованом Скерлићем, Александром Белићем и др. Учествовање у раду Друштва – учествовање је у живој традицији. Студенти србистике деле мишљење да се значај неуморног рада Друштва не огледа само у очувању српског језика и књижевности, већ, пре свега, у раду на томе да се такав дух пренесе на младе генерације које ће својим учешћима на такмичењима наставити тим путем. Част је бити део механизма који доприноси свеукупном неговању српскога језика, књижевности и културе.

Небојша Ђорђевић

За мене волонтирање у организацији Књижевне олимпијаде представља једно поучно и забавно искуство. Сарадња са професорима је протекла у позитивној и продуктивној атмосфери, комуникација између дежурних студената и професора је била на највишем нивоу. Ово искуство бих препоручио свим студентима који желе да стекну увид у припрему, организацију и реализацију такмичарских догађаја, и тиме стекну различита практична и стручна знања.

Урош Микић

Целокупна атмосфера на такмичењима је била изванредна, као и сама организација такмичења. Бити део оваквог дешавања је неописиво, будући да је волонтирање на такмичењима једна од мојих највећих жеља још од средње школе. Колико је било лепо говори чињеница да још увек препричавам блиским људима колико сам тих дана био испуњен и срећан. Велико хвала професоркама Весни Ломпар и Марији Запутил на позиву!

Никола Станојевић

Присуство на овогодишњем Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе и Књижевној олимпијади омогућило нам је да такмичења ове врсте осмотримо из другачије визуре – не као такмичари, већ као волонтери. Сви смо били узбуђени и почаствовани што ћемо дати свој скромни допринос такмичењима које Друштво за српски језик и књижевност Србије организује дуги низ година.

Једно од наших задужења, да ученике сместимо у учионице, нисмо схватили само као формалност. Трудили смо се да им на путу до учионице кроз неформални разговор помогнемо да превазиђу трему, али и ставимо до знања да је и сам долазак до овог нивоа такмичења – велики успех.

Док сам делила тестове у чувеној Сали хероја, сетила сам се својих искустава са испита, а захваљујући њима могла да разумем ученичку бојазан, али и срећу што су ту. Мислим да им је било драго што су, поред подршке професора, имали и подршку студената, који су им генерацијски ближи и већ су искусили слично.

Како је једно од задужења било сабирање бодова, највише сам се радовала када у бројању стигнем до 18, 19 и 20 бодова. Много тестова са толиким бројем бодова показује да интересовање за српски језик и књижевност ипак не јењава, а оваква такмичења и служе да подржимо младе људе, заљубљенике у граматику и писану реч. У таквим околностима обавезе попут одношења воде и сендвича у учионице, паковања награда и слично, нису нам представљале напор, јер све је то зарад вишег циља.

Поред ових задужења, имали смо прилику да време проведемо и разговорајући са својом професорима. Част је разменити мишљења са стручњацима за српски језик и

књижевност, који се већ годинама стрпљиво боре да их очувају.

На крају, оно што један волонтер може да осећа јесте истинска срећа што му је пружена прилика да буде део Републичког такмичења из наставног предмета од националног значаја, и захвалност ако је бар неко ту срећу умео да препозна.

Невена Миленковић

На републичким такмичењима из граматике и књижевности као волонтери имали смо прилику да се нађемо у различитим улогама и помогнемо у организацији такмичења: делили смо тестове такмичарима, сабирали бодове, припремали награде за оне најуспешније. Упознали смо нове колеге и сви смо се лепо дружили. Било ми је необично што овај пут такмичењу приступам из другачије перспективе: не као такмичар, већ као волонтер, али то има и својих предности: овога пута нисам имала трему, већ сам навијала за све такмичаре. Било је то још једно ново и лепо искуство.

Јелена Јовановић

ПРОЈЕКАТ: ПРИЗНАЊА НАЈУСПЕШНИЈИМ НАСТАВНИЦИМА

Пројекат „Признања најбољим наставницима” покренут је пре три године с намером да се награђени наставници у оквиру такмичења Друштва за српски језик и књижевност Србије мотивишу за даљи и будући рад са својим ученицима и унапреде своју образовно-васпитну праксу. На 60. Републичком зимском семинару (2019. године) додељена су признања за велико залагање у раду с ученицима и натпросечне резултате на Републичком такмичењу из књижевности „Књижевна олимпијада” и Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе од школске 2012/13. до 2017/18. године. Годину дана касније, на 61. Републичком зимском семинару награђени су најбољи наставници са четири републичка такмичења: Такмичење ученика средњих школа из књижевности – писмени задатак; Литерарне секције; Лингвистичке секције; Такмичење основношколских и средњошколских листова и часописа (од школске 2013/14. до 2018/19. године за Такмичење ученика средњих школа из књижевности, а од школске 2012/13. до 2017/18. године за остала такмичења). За 62. Републички зимски семинар, Друштво је одлучило да награди најбоље наставнике лингвистичких секција у част 30 година овог такмичења.

Ове године, за 63. Републички зимски семинар, Друштво је одлучило да награди признањем најуспешније наставнике на Републичком такмичењу из књижевности за најуспешније писмене задатке ученика средњих школа. Прво проглашење награђених са овог такмичења било је на Републичком зимском семинару 1991. године. Школске године 2019/20. навршило се 30 година овог такмичења.

За 30 година кроз ово такмичење прошло је 177 награђених наставника са својим ученицима. Неки од њих награђени су само једном, неки неколико пута. Овде доносимо преглед свих награђених наставника.

Ред- ни број	Име и презиме наставника	Школа	Место	Награда	Укупан број награда
1.	А. Челић	Гимназија „Вук Караџић”	Лозница	2. Награда 1990/91. (РЗС 1991)	1
2.	Александра Кузмић	Филолошка гимназија	Београд	1. Награда 1998/99. (РЗС 1999) 1. Награда 1999/00. (РЗС 2000) 2. Награда 2001/02. (РЗС 2002)	3
3.	Ана Мирковић Аландер	III београдска гимназија	Београд	3. Награда 1990/91. (РЗС 1991)	1
4.	Ана Младеновић	Гимназија „Светозар Марковић”	Ниш	3. Награда 2012/13. (РЗС 2013)	1
5.	Андријана Живановић	СШ „Григорије Божовић”	Зубин Поток	2. Награда 2012/13. (РЗС 2013)	1
6.	Андријана Мијатовић	Хемијско-тех- нолошка школа	Лозница	2. Награда 2003/04. (РЗС 2004)	1
7.	Анђелија Савић	Гимназија	Пирот	1. Награда 2011/12. (РЗС 2012)	1
8.	Анђелка Петровић	Математичка гимназија	Београд	1. Награда 2009/10. (РЗС 2010)	1
9.	Анка Трифунровић	Гимназија	Рашка	2. Награда 2010/11. (РЗС 2011)	1
10.	Биљана Грујичић	Ужичка гим- назија	Ужице	3. Награда 2013/14. (РЗС 2014)	1
11.	Биљана Добро- сављевић	XIV београд- ска гимназија	Београд	1. Награда 2004/05. (РЗС 2005) 1. Награда 2005/06. (РЗС 2006)	2
12.	Биљана Иванковић	XII београдска гимназија	Београд	3. Награда 2001/02. (РЗС 2002)	1
13.	Биљана Томић	Пољопривред- но-ветеринар- ска школа	Рековац	3. Награда 1998/99. (РЗС 1999)	1
14.	Божидар Стефановић	Гимназија „Предраг Костић”	Пирот	3. Награда 1993/94. (РЗС 1994)	1

15.	Боривоје Јелић	Гимназија „Пиво Караматијевић”	Нова Варош	3. Награда 1997/98. (РЗС 1998)	1
16.	Борислава Вучковић	Пољопривредна школа са домом ученика	Крњача	1. Награда 2004/05. (РЗС 2005)	1
17.	Босиљка Милић	Гимназија „Јован Шербановић”	Пожаревац	2. Награда 1990/91. (РЗС 1991) 2. Награда 1992/93. (РЗС 1993)	2
18.	Босиљка Миљоковић	Техничка школа	Крушевац	2. Награда 1993/94. (РЗС 1994)	1
19.	Бранислав Прелевић	XIV београдска гимназија	Београд	2. Награда 1991/92. (РЗС 1992)	1
20.	Бранка Матић	Економска школа	Ужице	3. Награда 1994/95. (РЗС 1995)	1
21.	Бранка Радовановић	XIII београдска гимназија	Београд	2. Награда 1997/98. (РЗС 1998) 1. Награда 2000/01. (РЗС 2001)	2
22.	Бранка Ракоњац	Гимназија „Пиво Караматијевић”	Нова Варош	2. Награда 2011/12. (РЗС 2012) 2. Награда 2012/13. (РЗС 2013) 2. Награда 2013/14. (РЗС 2014) 3. Награда 2014/15. (РЗС 2015)	4
23.	Бранка Станић	Гимназија „Пиво Караматијевић”	Нова Варош	2. Награда 1998/99. (РЗС 1999) 2. Награда 2000/01. (РЗС 2001) 2. Награда 2010/11. (РЗС 2011)	3
24.	Бранко Стојановић	Гимназија „Бора Станковић”	Бор	3. Награда 2012/13. (РЗС 2013)	1
25.	В. Реџић	Гимназија „Јованка Радивојевић”	Призрен	3. Награда 1995/96. (РЗС 1996)	1
26.	В. Рмуш	СШ „Григорије Божовић”	Зубин Поток	1. Награда 2013/14. (РЗС 2014)	1
27.	Валентина Златановић Марковић	Медицинска школа	Ужице	2. Награда 2003/04. (РЗС 2004)	1

28.	Велибор Симчевић	ПТШ „Свети Трифун”	Александровац Жупски	2. Награда 2002/03. (РЗС 2003) 3. Награда 2003/04. (РЗС 2004)	2
29.	Вера Бојовић	Гимназија „Пиво Караматејевић”	Нова Варош	3. Награда 2016/17. (РЗС 2017)	1
30.	Вера Ваш	Ваљевска гимназија	Ваљево	1. Награда 1991/92. (РЗС 1992) 3. Награда 1993/94. (РЗС 1994) 2. Награда 1995/96. (РЗС 1996) 1. Награда 2015/16. (РЗС 2016)	4
31.	Вера Момчиловић	СШ „17. октобар”	Гроцка	2. Награда 1991/92. (РЗС 1992) 2. Награда 2007/08. (РЗС 2008)	2
32.	Вера Радивојков	Гимназија „Сава Шумановић”	Шид	3. Награда 2005/06. (РЗС 2006)	1
33.	Вера Цвејанов	Средња пољопривредна школа	Зрењанин	3. Награда 2006/07. (РЗС 2007)	1
34.	Верица Маринковић	СТ-ПТТ школа	Београд	3. Награда 1993/94. (РЗС 1994)	1
35.	Весна Гвозденац	XIV београдска гимназија	Београд	2. Награда 2016/17. (РЗС 2017)	1
36.	Весна Којовић	VII београдска гимназија	Београд	3. Награда 2017/18. (РЗС 2018)	1
37.	Весна Радовановић	Паланачка гимназија	Смедеревска Паланка	1. Награда 2011/12. (РЗС 2012)	1
38.	Весна Џино	Економско-трговинска школа	Пожаревац	2. Награда 2004/05. (РЗС 2005)	1
39.	Видосава Гајић	Гимназија „Вељко Петровић”	Сомбор	3. Награда 1991/92. (РЗС 1992) 3. Награда 1994/95. (РЗС 1995)	2
40.	Гордана Влаховић	Економско-трговинска школа	Крушевац	2. Награда 1996/97. (РЗС 1997) 1. Награда 2000/01. (РЗС 2001)	2
41.	Гордана Туровић	Техничка школа „Лола”	Железник	2. Награда 1992/93. (РЗС 1993)	1

42.	Данијела Алексић	СШ „Вук Караџић”	Сечањ	3. Награда 2013/14. (РЗС 2014)	1
43.	Дара Петковић	Гимназија	Урошевац	3. Награда 1992/93. (РЗС 1993)	1
44.	Даринка Лабус	Гимназија „Доситеј Обрадовић”	Бачка Топола	2. Награда 1998/99. (РЗС 1999)	1
45.	Добрила Носовић	Гимназија	Сремска Митро- вица	2. Награда 2003/04. (РЗС 2004) 2. Награда 2004/05. (РЗС 2005) 2. Награда 2005/06. (РЗС 2006) 2. Награда 2006/07. (РЗС 2007) 2. Награда 2008/09. (РЗС 2009)	5
46.	Добринка Ђоровић	Медицинска школа	Ужице	3. Награда 1998/99. (РЗС 1999)	1
47.	Драгана Миленковић	Гимназија	Смеде- рево	2. Награда 2013/14. (РЗС 2014)	1
48.	Дубравка Војводић	Гимназија „Душан Васиљев”	Кикинда	2. Награда 2011/12. (РЗС 2012)	1
49.	Душан Душеновић	Гимназија „Братство-је- динство”	Бачка Топола	2. Награда 1991/92. (РЗС 1992)	1
50.	Душанка Казимири- вић	Гимназија „Бора Станко- вић”	Бор	2. Награда 2000/01. (РЗС 2001)	1
51.	Душица Милованов	Техничка школа	Кикинда	3. Награда 2008/09. (РЗС 2009)	1
52.	Душица Митић	Зрењанинска гимназија	Зрењанин	3. Награда 2009/10. (РЗС 2010) 1. Награда 2012/13. (РЗС 2013)	2
53.	Душица Ђирин	Пољопривред- на школа „Вршац”	Вршац	3. Награда 2015/16. (РЗС 2016)	1
54.	Душко Бабић	Филолошка гимназија	Београд	2. Награда 2000/01. (РЗС 2001)	1
55.	Емина Стокић	Пожаревачка гимназија	Пожаре- вац	2. Награда 2009/10. (РЗС 2010)	1
56.	Жељка Петковић	Филолошка гимназија	Београд	1. Награда 1997/98. (РЗС 1998)	1

57.	Живка Велендерић	Гимназија	Ђуприја	2. Награда 1996/97. (РЗС 1997)	1
58.	Живојин Стојимировић	Гимназија „Предраг Костић”	Неготин	3. Награда 1998/99. (РЗС 1999)	1
59.	Живорад Алексић	Средња економска школа	Лозница	3. Награда 2000/01. (РЗС 2001)	1
60.	Живорад Станковић	Гимназија „Предраг Костић”	Пирот	1. Награда 1990/91. (РЗС 1991)	1
61.	Живота Марковић	Гимназија „Михајло Пупин”	Ковачица	1. Награда 2002/03. (РЗС 2003)	1
62.	Злата Ђукић	Гимназија „Свети Сава”	Пожега	3. Награда 2010/11. (РЗС 2011)	1
63.	Златица Павловић	Техничка шко- ла „Никола Тесла”	Лепоса- вић	2. Награда 2005/06. (РЗС 2006) 2. Награда 2007/08. (РЗС 2008)	2
64.	Зора Мишић	Средња економска школа	Сомбор	2. Награда 2002/03. (РЗС 2003) 1. Награда 2003/04. (РЗС 2004) 2. Награда 2004/05. (РЗС 2005) 1. Награда 2005/06. (РЗС 2006) 1. Награда 2007/08. (РЗС 2008) 1. Награда 2009/10. (РЗС 2010)	6
65.	Зорица Гашовић	Гимназија	Сента	3. Награда 1999/00. (РЗС 2000)	1
66.	Зорица Дамњановић	Средња школа	Варварин	2. Награда 2016/17. (РЗС 2017) 1. Награда 2019/20. (РЗС 2020)	2
67.	Зорица Лаковић	ГХМШ „Милутин Миланковић”	Београд	3. Награда 2015/16. (РЗС 2016)	1
68.	Зорица Пејчић	Техничка шко- ла „Јован Вукановић”	Нови Сад	3. Награда 1995/96. (РЗС 1996)	1
69.	Ивана Јаковљевић	Пољопривред- на школа са домом ученика „Рајко Боснић”	Буково	3. Награда 2011/12. (РЗС 2012)	1

70.	Ивана Николић	Гимназија	Пирот	3. Награда 2000/01. (P3C 2001)	1
71.	Иванка Николић	Техничка школа	Лозница	2. Награда 1997/98. (P3C 1998) 3. Награда 2003/04. (P3C 2004) 1. Награда 2005/06. (P3C 2006)	3
72.	Ј. Станковић	Уметничка школа	Ниш	3. Награда 2018/19. (P3C 2019)	1
73.	Јадранка Бељан Балабан	Гимназија „Исидора Секулић”	Нови Сад	3. Награда 1999/00. (P3C 2000)	1
74.	Јадранка Милошевић	Гимназија „Миле Арсенијевић Бандера”	Мајданпек	1. Награда 2003/04. (P3C 2004) 1. Награда 2004/05. (P3C 2005)	2
75.	Јасмина Дрндарски Стојаковић	Техничка школа	Ваљево	1. Награда 2004/05. (P3C 2005)	1
76.	Јасмина Станковић	Уметничка школа	Ниш	2. Награда 2019/20. (P3C 2020)	1
77.	Јелена Буљановић Николић	Средња тури- стичка школа	Нови Београд	1. Награда 2002/03. (P3C 2003)	1
78.	Јелена Микавица	Медицинска школа	Ужице	2. Награда 2014/15. (P3C 2015)	1
79.	Јелена Пећарски	Гимназија „Светозар Марковић”	Ниш	3. Награда 2005/06. (P3C 2006)	1
80.	Јелена Рат- ков Квочка	Карловачка гимназија	Сремски Карловци	2. Награда 2015/16. (P3C 2016)	1
81.	Јелена Христодуло	ХП београдска гимназија	Београд	3. Награда 1992/93. (P3C 1993)	1
82.	Катарина Вучић	Филолошка гимназија	Београд	3. Награда 2010/11. (P3C 2011) 1. Награда 2017/18. (P3C 2018) 2. Награда 2018/19. (P3C 2019) 3. Награда 2018/19. (P3C 2019)	4
83.	Катарина Машуловић	Медицинска школа	Ужице	1. Награда 2002/03. (P3C 2003) 3. Награда 2018/19. (P3C 2019)	2
84.	Катица Бабић	Митровачка гимназија	Сремска Митро- вица	2. Награда 2017/18. (P3C 2018)	1

85.	Катица Лукић	Гимназија „Иво Лола Рибар”	Сремска Митровица	1. Награда 1998/99. (РЗС 1999)	1
86.	Круна Недељковић	Гимназија „Бора Станковић”	Враће	3. Награда 1996/97. (РЗС 1997)	1
87.	Лидија Неранчић Чанда	Гимназија „Вељко Петровић”	Сомбор	2. Награда 1999/00. (РЗС 2000) 3. Награда 2001/02. (РЗС 2002) 2. Награда 2003/04. (РЗС 2004) 3. Награда 2015/16. (РЗС 2016)	4
88.	Љиљана Илић	Гимназија „Јован Скерлић”	Владичин Хан	1. Награда 1996/97. (РЗС 1997)	1
89.	Љиљана Ковчин	Гимназија „Светозар Марковић”	Суботица	3. Награда 1991/92. (РЗС 1992)	1
90.	Љиљана Малетин Војводић	Карловачка гимназија	Сремски Карловци	1. Награда 2006/07. (РЗС 2007)	1
91.	Љиљана Маринковић	ХИП београдска гимназија	Београд	1. Награда 1993/94. (РЗС 1994) 1. Награда 1995/96. (РЗС 1996)	2
92.	Љиљана Пакић	Техничка школа „Колубара”	Лазаревац	2. Награда 2002/03. (РЗС 2003)	1
93.	Љиљана Петравачки	Гимназија „Исидора Секулић”	Нови Сад	2. Награда 1995/96. (РЗС 1996)	1
94.	Љубица Бјељак	ССШ „Др Радивоје Увалић”	Бачка Паланка	3. Награда 2002/03. (РЗС 2003)	1
95.	Љубица Жикић	Прва крагујевачка гимназија	Крагујевац	3. Награда 1993/94. (РЗС 1994) 1. Награда 1997/98. (РЗС 1998)	2
96.	Љубица Јокић	Гимназија „Бранислав Петровић”	УБ	3. Награда 1997/98. (РЗС 1998) 1. Награда 1998/99. (РЗС 1999)	2
97.	Љубиша Красић	Средња школа	Брус	1. Награда 2010/11. (РЗС 2011)	1
98.	Маја Милованов	Гимназија „Душан Васиљев”	Кикинда	1. Награда 2007/08. (РЗС 2008)	1

99.	Маја Петровић	Гимназија „Дракче Миловановић”	Алекси-нац	2. Награда 2003/04. (P3C 2004)	1
100.	Марија Дамљановић	Медицинска школа	Ужице	3. Награда 2001/02. (P3C 2002)	1
101.	Марија Запутил	Пожаревачка гимназија	Пожаре-вац	3. Награда 2019/20. (P3C 2020)	1
102.	Марија Јаковљевић	Техничка школа	Младено-вац	2. Награда 1991/92. (P3C 1992)	1
103.	Марија Јевричић	Гимназија „Свети Сава”	Пожега	3. Награда 2008/09. (P3C 2009) 3. Награда 2009/10. (P3C 2010)	2
104.	Марија Максимовић	Ваљевска гимназија	Ваљево	2. Награда 1992/93. (P3C 1993) 2. Награда 1994/95. (P3C 1995)	2
105.	Марија Поповић	Гимназија „Станимир Вељковић”	Лесковац	3. Награда 1992/93. (P3C 1993) 3. Награда 1994/95. (P3C 1995)	2
106.	Марија Стојановић	Гимназија „Стеван Јаковљевић”	Власотин-це	3. Награда 1996/97. (P3C 1997)	1
107.	Марио Бадјук	Прва кра-гујевачка гимназија	Крагује-вац	2. Награда 2001/02. (P3C 2002)	1
108.	Милан Станојловић	Гимназија „Вук Караџић”	Трстеник	3. Награда 1990/91. (P3C 1991)	1
109.	Милена Милисавље-вић	Ваљевска гимназија	Ваљево	3. Награда 2017/18. (P3C 2018) 1. Награда 2018/19. (P3C 2019) 1. Награда 2019/20. (P3C 2020)	3
110.	Миливоје Спасић	Политехничка академија	Нови Београд	3. Награда 2003/04. (P3C 2004)	1
111.	Милица Шаренац	V београдска гимназија	Београд	1. Награда 2016/17. (P3C 2017)	1
112.	Милојка Гавриловић	III београдска гиманзија	Београд	1. Награда 1993/94. (P3C 1994)	1
113.	Милосава Булајић Француска	Гимназија „Душан Ва-силев”	Кикинда	2. Награда 1990/91. (P3C 1991)	1
114.	Милош Милошевић	Гимназија „Исидора Секулић”	Нови Сад	2. Награда 1994/95. (P3C 1995) 1. Награда 1997/98. (P3C 1998) 2. Награда 2009/10. (P3C 2010)	3

115.	Милутин Спасић	Техничка шко- ла „Лола”	Железник	3. Награда 1991/92. (P3C 1992)	1
116.	Миља Марковић	Зрењанинска гимназија	Зрењанин	2. Награда 1998/99. (P3C 1999)	1
117.	Мира Војиновћ	Гимназија „Исидора Секулић”	Нови Сад	1. Награда 1994/95. (P3C 1995)	1
118.	Мира Мартин- чевић	Хемијско- -прехранбена школа	Београд	2. Награда 1992/93. (P3C 1993)	1
119.	Мирјана Божиновић	Гимназија „Јо- ван Скерлић”	Владичин Хан	1. Награда 1990/91. (P3C 1991) 3. Награда 1991/92. (P3C 1992) 3. Награда 1992/93. (P3C 1993) 3. Награда 1995/96. (P3C 1996) 3. Награда 2000/01. (P3C 2001)	5
120.	Мирјана Дрча	Карловачка гимназија	Сремски Карловци	2. Награда 2005/06. (P3C 2006)	1
121.	Мирјана Ивановић	Математичка гимназија	Београд	2. Награда 1996/97. (P3C 1997)	1
122.	Мирјана Мичић	Математичка гимназија	Београд	2. Награда 1993/94. (P3C 1994)	1
123.	Мирјана Смиљанић	V београдска гимназија	Београд	2. Награда 1995/96. (P3C 1996) 3. Награда 2001/02. (P3C 2002)	2
124.	Мирјана Стакић Савковић	Филолошка гимназија	Београд	2. Награда 2019/20. (P3C 2020)	1
125.	Мирко Иконић	Гимназија	Прибој	1. Награда 1993/94. (P3C 1994)	1
126.	Мирко Стаменко- вић	Пољо- привредна школа „Рајко Боснић”	Неготин	2. Награда 1995/96. (P3C 1996) 1. Награда 1996/97. (P3C 1997)	2
127.	Митра Симеонов	Гимназија	Босилград	3. Награда 2002/03. (P3C 2003)	1
128.	Митураб Васић	Медицинска школа „Грачаница”	Косово Поље	3. Награда 2002/03. (P3C 2003)	1
129.	Младен Стевановић	Прва економ- ска школа	Београд	2. Награда 2010/11. (P3C 2011) 3. Награда 2012/13. (P3C 2013)	2

130.	Момирка Миловано- вић	Гимназија „Бора Станко- вић”	Ниш	2. Награда 1994/95. (P3C 1995)	1
131.	Нада Ђорђевић	Гимназија „Бора Станко- вић”	Ниш	2. Награда 2018/19. (P3C 2019)	1
132.	Нада Јовановић	ПБШ „Дими- трије Давидо- вић”	Земун	1. Награда 2001/02. (P3C 2002) 3. Награда 2003/04. (P3C 2004)	2
133.	Нада Кондић	Техничка школа „Радоје Марић”	Ужице	3. Награда 1994/95. (P3C 1995)	1
134.	Нада Радак	Машинска средња школа	Суботица	3. Награда 1994/95. (P3C 1995) 3. Награда 2004/05. (P3C 2005)	2
135.	Наташа Томић	Гимназија	Лесковац	1. Награда 2013/14. (P3C 2014)	1
136.	Невена Митровић	Гимназија „Вук Караџић”	Лозница	3. Награда 1997/98. (P3C 1998)	1
137.	Невена Симић	Гимназија у Крушевцу	Крушевац	2. Награда 2017/18. (P3C 2018)	1
138.	Нела Милојевић	Гимназија у Крушевцу	Крушевац	2. Награда 2014/15. (P3C 2015) 3. Награда 2017/18. (P3C 2018) 3. Награда 2019/20. (P3C 2020)	3
139.	Никола Маринковић	Гимназија „Вук Караџић”	Љубовија	3. Награда 1994/95. (P3C 1995)	1
140.	Новка Пешић	Гимназија	Лесковац	2. Награда 1993/94. (P3C 1994)	1
141.	Обренка Давидовић	Карловачка гимназија	Сремски Карловци	2. Награда 1999/00. (P3C 2000)	1
142.	Олга Кечкић	IV београдска гимназија	Београд	1. Награда 1994/95. (P3C 1995) 1. Награда 2003/04. (P3C 2004) 3. Награда 2004/05. (P3C 2005) 3. Награда 2005/06. (P3C 2006) 1. Награда 2006/07. (P3C 2007) 2. Награда 2008/09. (P3C 2009) 1. Награда 2010/11. (P3C 2011) 1. Награда 2012/13. (P3C 2013)	8
143.	Оливера Бунгин Луја- нов	Техничка школа	Киkinda	3. Награда 2007/08. (P3C 2008)	1

144.	Оливера Станојевић	Уметничка школа „Ђорђе Крстић”	Ниш	3. Награда 1990/91. (РЗС 1991) 3. Награда 1991/92. (РЗС 1992)	2
145.	Оливера Шопаловић	Медицинска школа	Ужице	2. Награда 1999/00. (РЗС 2000)	1
146.	Перка Вранешевић	Гимназија „Миодраг Миловановић”	Ужице	1. Награда 2001/02. (РЗС 2002)	1
147.	Персида Лалатонић	Гимназија „Светозар Марковић”	Нови Сад	1. Награда 1995/96. (РЗС 1996)	1
148.	Петар Мартиновић	СППШ „Стеван Петровић Бриле”	Рума	3. Награда 1998/99. (РЗС 1999)	1
149.	Петко Гујаничић	Гимназија „Пиво Караматијевић”	Нова Варош	3. Награда 1999/00. (РЗС 2000) 1. Награда 2002/03. (РЗС 2003)	2
150.	Р. Радишић	Гимназија „Јован Јовановић Змај”	Нови Сад	3. Награда 1995/96. (РЗС 1996)	1
151.	Рад. М. Пумпаловић	Гимназија	Исток	2. Награда 1995/96. (РЗС 1996)	1
152.	Раде Додер	Правно-биро-техничка школа	Београд	3. Награда 2004/05. (РЗС 2005)	1
153.	Радисав Милошевић	Ваљевска гимназија	Ваљево	2. Награда 2006/07. (РЗС 2007)	1
154.	Радмила Милосављевић	Гимназија „Миле Арсенијевић Бандера”	Мајданпек	3. Награда 1996/97. (РЗС 1997) 1. Награда 2000/01. (РЗС 2001)	2
155.	Радојка Перишић	Економско-трговинска школа	Зрењанин	3. Награда 2007/08. (РЗС 2008)	1
156.	Реља Мишковић	V београдска гимназија	Београд	1. Награда 2002/03. (РЗС 2003)	1
157.	Светислав Станишић	Гимназија „Вук Караџић”	Лозница	3. Награда 1995/96. (РЗС 1996)	1

158.	Светлана Свиленко- вић	I београдска гимназија	Београд	3. Награда 1994/95. (P3C 1995)	1
159.	Светлана Тодоровић Гвозденовић	Пољопривред- на школа, Зрењанинска гимназија	Зрењанин	3. Награда 2006/07. (P3C 2007) 1. Награда 2007/08. (P3C 2008) 1. Награда 2008/09. (P3C 2009) 3. Награда 2011/12. (P3C 2012)	4
160.	Светлана Филиповић	Гимназија	Параћин	1. Награда 2003/04. (P3C 2004)	1
161.	Славица Кенић	Гимназија „9. мај”	Косовска Каменица	3. Награда 1991/92. (P3C 1992)	1
162.	Слађан Михајловић	Неготинска гимназија	Неготин	2. Награда 2015/16. (P3C 2016)	1
163.	Слободан Торњански	Гимназија „Исидора Секулић”	Нови Сад	2. Награда 2002/03. (P3C 2003)	1
164.	Светлана Торњански Брашњовић	Гимназија „Исидора Секулић”	Нови Сад	1. Награда 2014/15. (P3C 2015)	1
165.	Слободанка Гедошевић	Техничка школа	Младено- вац	2. Награда 2002/03. (P3C 2003) 3. Награда 2003/04. (P3C 2004)	2
166.	Слободанка Живковић	X београдска гимназија	Београд	1. Награда 1991/92. (P3C 1992) 1. Награда 1992/93. (P3C 1993) 1. Награда 1993/94. (P3C 1994) 1. Награда 1994/95. (P3C 1995) 1. Награда 1995/96. (P3C 1996) 1. Награда 1996/97. (P3C 1997)	6
167.	Снежана Петровић	Средња школа „Свети Сава”	Лозница	2. Награда 2001/02. (P3C 2002) 3. Награда 2002/03. (P3C 2003) 2. Награда 2004/05. (P3C 2005)	3
168.	Софија Ширадовић	XIII београд- ска гимназија	Београд	1. Награда 2001/02. (P3C 2002) 3. Награда 2016/17. (P3C 2017)	2
169.	Споменка Недељковић	Саобраћај- но-машин- ска-елек- тротехничка школа	Београд	1. Награда 1992/93. (P3C 1993)	1
170.	Споменка Николић	XIII београд- ска гимназија	Београд	1. Награда 1990/91. (P3C 1991) 1. Награда 1991/92. (P3C 1992) 1. Награда 1992/93. (P3C 1993) 2. Награда 1994/95. (P3C 1995)	4

171.	Споменка Протић	VI београдска гимназија	Београд	2. Награда 1993/94. (РЗС 1994)	1
172.	Станка Пауновић	Прва приштинска гимназија	Приштина	2. Награда 1997/98. (РЗС 1998)	1
173.	Станка Прљић	Гимназија „Стеван Јаковљевић”	Власотин- це	3. Награда 1995/96. (РЗС 1996)	1
174.	Сузана Јовановић	Гимназија	Пирот	3. Награда 2002/03. (РЗС 2003) 3. Награда 2004/05. (РЗС 2005)	2
175.	Тања Миленковић	Гимназија „Дракче Миловановић”	Алекси- нац	3. Награда 1991/92. (РЗС 1992) 3. Награда 2000/01. (РЗС 2001)	2
176.	Татјана Арбутина Михајловић	СШ „Григорије Божовић”	Зубин Поток	3. Награда 2010/11. (РЗС 2011)	1

После утврђивања података, закључено је да:

- 1 наставник имао је 8 награда;
- 2 наставника имала су по 6 награда;
- 2 наставника имала су 5 награда;
- 6 наставника по 4 награде;
- 7 наставника по 3 награде;
- 30 наставника по 2 награде;
- 128 наставника по 1 награду.

Друштво је донело одлуку да се признања уруче најбољима од најбољих, и то наставницима који су имали 4 и више награда (укупно 11 наставника).

ПРИЗНАЊЕ

За високи степен стручности, методичке и педагошке обучености за рад, као и за изузетан успех у припремању ученика за **Републичко такмичење из књижевности за најуспешније писмен задатке ученика средњих школа** поводом 30-годишњице овог такмичења Друштва.

ДОБИТНИЦИ СУ:

Редни број	Име и презиме наставника	Школа	Место	Награда	Укупан број награда
1.	Бранка Ракоњац	Гимназија „Пиво Караматијевић”	Нова Варош	2. Награда 2011/12. (P3C 2012) 2. Награда 2012/13. (P3C 2013) 2. Награда 2013/14. (P3C 2014) 3. Награда 2014/15. (P3C 2015)	4
2.	Вера Ваш	Ваљевска гимназија	Ваљево	1. Награда 1991/92. (P3C 1992) 3. Награда 1993/94. (P3C 1994) 2. Награда 1995/96. (P3C 1996) 1. Награда 2015/16. (P3C 2016)	4
3.	Добрила Носовић	Гимназија	Сремска Митровица	2. Награда 2003/04. (P3C 2004) 2. Награда 2004/05. (P3C 2005) 2. Награда 2005/06. (P3C 2006) 2. Награда 2006/07. (P3C 2007) 2. Награда 2008/09. (P3C 2009)	5
4.	Зора Мишић	Средња економска школа	Сомбор	2. Награда 2002/03. (P3C 2003) 1. Награда 2003/04. (P3C 2004) 2. Награда 2004/05. (P3C 2005) 1. Награда 2005/06. (P3C 2006) 1. Награда 2007/08. (P3C 2008) 1. Награда 2009/10. (P3C 2010)	6
5.	Катарина Вучић	Филолошка гимназија	Београд	3. Награда 2010/11. (P3C 2011) 1. Награда 2017/18. (P3C 2018) 2. Награда 2018/19. (P3C 2019) 3. Награда 2018/19. (P3C 2019)	4

6.	Лидија Неранџић Чанда	Гимназија „Вељко Петровић”	Сомбор	2. Награда 1999/00. (P3C 2000) 3. Награда 2001/02. (P3C 2002) 2. Награда 2003/04. (P3C 2004) 3. Награда 2015/16. (P3C 2016)	4
7.	Мирјана Божиновић	Гимназија „Јован Скерлић”	Владичин Хан	1. Награда 1990/91. (P3C 1991) 3. Награда 1991/92. (P3C 1992) 3. Награда 1992/93. (P3C 1993) 3. Награда 1995/96. (P3C 1996) 3. Награда 2000/01. (P3C 2001)	5
8.	Олга Кечкић	IV београдска гимназија	Београд	1. Награда 1994/95. (P3C 1995) 1. Награда 2003/04. (P3C 2004) 3. Награда 2004/05. (P3C 2005) 3. Награда 2005/06. (P3C 2006) 1. Награда 2006/07. (P3C 2007) 2. Награда 2008/09. (P3C 2009) 1. Награда 2010/11. (P3C 2011) 1. Награда 2012/13. (P3C 2013)	8
9.	Светлана Тодоровић Гвоздено- вић	Пољопривред- на школа, Зрењанинска гимназија	Зрењанин	3. Награда 2006/07. (P3C 2007) 1. Награда 2007/08. (P3C 2008) 1. Награда 2008/09. (P3C 2009) 3. Награда 2011/12. (P3C 2012)	4
10.	Слобо- данка Живковић	X београдска гимназија	Београд	1. Награда 1991/92. (P3C 1992) 1. Награда 1992/93. (P3C 1993) 1. Награда 1993/94. (P3C 1994) 1. Награда 1994/95. (P3C 1995) 1. Награда 1995/96. (P3C 1996) 1. Награда 1996/97. (P3C 1997)	6
11.	Споменка Николић	XIII београд- ска гимназија	Београд	1. Награда 1990/91. (P3C 1991) 1. Награда 1991/92. (P3C 1992) 1. Награда 1992/93. (P3C 1993) 2. Награда 1994/95. (P3C 1995)	4

Честитамо свим наставницима који су заслужили и добили признања и позивамо све наставнике свих школа да са својим ученицима узму учешћа на такмичењима Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Назив пројекта: Признања најбољим наставницима (4)

Носилац и финансијска подршка пројекта: Друштво за српски језик и књижевност Србије (награђени наставници добијају признање и књигу)

Циљ: Мотивисање наставника за даљи и будући рад са својим ученицима.

Коаутори пројекта: Проф. др Зона Мркаљ и мср Марија Запутил

Координатор и истраживач пројекта: мср Марија Запутил, технички секретар Друштва за српски језик и књижевност Србије.

IN MEMORIAM ДР ВУКОСАВА ЖИВКОВИЋ

Вукосава Живковић била је дугогодишња сарадница и члан Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије. Као члан Управе Друштва, Вукосава Живковић редовно је учествовала у организацији Републичког такмичења из српског језика и језичке културе и на Републичком такмичењу из књижевности „Књижевна олимпијада” (посебно се истиче њена улога у прегледању тестова). Такође, на истим такмичењима имала је завидан успех са својим ђацима, а учествовала је и на другим републичким такмичењима под покровитељ-

ством Друштва. Нарочито је запажена као ментор у припремању лите-
рарних секција. На Републичким зимским семинарима редовно је држала радионице које су биле веома корисне и упечатљиве, врло посећене, едукативне, инспиративне и значајне. Неке од њих су: *Говорна вежба – вид систематизације градива* (52. РЗС); *Писмени задаци: од једноставних ка сложеним облицима* (53. РЗС); *Култура изражавања – умеће писања есеја* (54. РЗС). Касније, са својом колегиницом Валентином Вукмировић Стефановић држала је коауторске радионице: *Креативно тумачење песничког циклуса и збирки* (56. РЗС); *Интертекстуалност као мотивацијски поступак у анализи драме* (58. РЗС); *Традиционални и иновативни видови у тумачењу романа Сеобе Милоша Црњанског* (60. РЗС).

Увек ћемо памтити дивне тренутке радосних дружења са нашом Вуком, у Тршићу и Сремским Карловцима. Друштво за српски језик и књижевност памтиће Вукосаву Живковић као одличног сарадника и племенитог пријатеља.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА: КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

1. Љубомир Поповић, **Ред речи у реченици**, II издање, цена 600,00 динара
2. Новица Петковић, **Огледи о српским песницима**, II издање, 600,00 динара
3. Љиљана Бајић, **Одабране наставне интерпретације**, II издање, цена 600,00 динара
4. Слободан Ж. Марковић, **Српска књижевност између два светска рата – појаве, писци и дела**, цена 600,00 динара
5. Тихомир Брајовић, **Облици модернизма**, цена 600,00 динара
6. Бошко Сувајџић, **Јунаци и маске**, цена 600,00 динара
7. Нада Милошевић-Ђорђевић, **Од бајке до изреке**, II издање, цена 600,00 динара
8. Драгана Вукићевић, **Писмо и прича**, цена 600,00
9. Зборник **Ка савременој настави српског језика и књижевности** (књижевност), цена 600,00 динара
10. Бранкица Чигоја, **Траговима српске језичке прошлости**, цена 600,00 динара
11. Радмила Маринковић, **Светородна господа српска**, II издање, цена 600,00 динара
12. Васо Милинчевић, **Велика школа и велики професори**, цена 600,00 динара
13. Јелица Јокановић-Михајлов, **Акценат и интонација говора на радију и телевизији**, цена 600,00 динара
14. Наташа Станковић-Шошо, **Топос пута у српској народној бајци**, цена 600,00 динара
15. Оливера Радуловић, **Речи са чистих усана**, цена 600,00 динара
16. Гордана Јовановић, **Живот Стефана Лазаревића, деспота српскога**, цена 600,00 динара
17. Татјана Јовићевић, **Српски историјски роман XIX века**, цена 600,00 динара
18. Јован Деретић, **Огледи о српској књижевности**, цена 600,00 динара
19. Душан Иванић, **Огледи о Стерији**, цена 600,00 динара
20. **Писци говоре**, приредио Михајло Пантић, цена 600,00 динара
21. Божо Ђорић, **Творба именица у српском језику**, цена 600,00 динара

22. Мило Ломпар, **О завршетку романа**, цена 600,00 динара
23. Бошко Сувајџић, **Иларион Руварац и народна књижевност**, цена 600,00 динара
24. Драгана Мршевић-Радовић, **Фразеологија и национална култура**, II издање, цена 600,00 динара
25. Снежана Милинковић, **Преображаји новеле**, цена 600,00 динара
26. Снежана Самарџија, **Биографије епских јунака**, цена 600,00 динара
27. Гордана Штасни, **Творба речи у настави српског језика**, цена 600,00 динара
28. Зона Мркаљ, **Наставно проучавање народних приповедака и предања**, цена 600,00 динара
29. Јелена Јовановић, **Писци и стил**, цена 600,00 динара
30. Милош Ковачевић, **Огледи из српске синтаксе**, цена 600,00 динара
31. Божо Ђорић, **Лингвомаргиналије**, цена 600,00 динара
32. Рајна Драгићевић, **Вербалне асоцијације кроз српски језик и културу**, цена 600,00 динара
33. **Прилози језичком и књижевном образовању**, Зборник 1, приредила Босиљка Милић, цена, 600,00 динара
34. **Прилози језичком и књижевном образовању**, Зборник 2, приредили: Б. Милић и В. Брборић цена, 600,00 динара
35. **Пут до есеја (хронолошки преглед такмичења)**, приредила Босиљка Милић, цена 600, динара
36. Милан Стакић, **Морфо(но)лошке теме**, цена 600,00 динара
37. Зоја Карановић, **Небеска невеста**, цена 600,00 динара
38. **Прилози језичком и књижевном образовању**, Зборник 3, приредили: Б. Милић и В. Брборић цена, 600,00 динара
39. Валентина Питулић, **Трагом архетипа**, цена 600,00 динара
40. Зорица Несторовић, **Класик Стерија**, цена 600,00 динара
41. Вељко Брборић, **Правопис и школа**, II издање, цена 600,00 динара
42. **20 година Републичког такмичења из српског језика и језичке културе ученика основних и средњих школа**, приредила Босиљка Милић, цена 600,00 динара
43. Слободан Ж. Марковић, **100 година Друштва за српски језик и књижевност Србије**, прилоге приредила Босиљка Милић, цена 600,00 динара
44. Марија Клеут, **Из Вукове сенке**, цена 600,00 динара
45. Јасмина Јокић, **Краљичке песме, Ритуал и поезија**, цена 600,00 динара

46. Зона Мркаљ, **Колико познајеш књижевност?**, цена 600,00 динара
47. Јелица Јокановић, **Прозодија и говорна култура**, цена 600,00 динара
48. **Српски језик кроз тестове 3**, приредила Босиљка Милић, цена 650,00 динара
49. Драгана Вељковић Станковић, **Комуникативни приступ у настави српског језика**, цена 600,00 динара
50. Светлана Торњански Брашњовић, **Свадбене песме и обредни смех**, цена 600,00 динара
51. Милан Алексић, **Богдан Поповић и српска књижевност**, цена 600,00 динара
52. Миодраг Павловић, **Спреми се да говориш**, цена 600,00 динара
53. Александар Милановић, **Језик весма полезан**, цена 600,00 динара
54. Весна Ломпар, **Врсте речи и граматичка пракса**, цена 600,00 динара
55. Вељко Брборић, **О српском правопису**, цена 600,00 динара
56. Милорад Дашић, **Народна књижевност у наставним плановима и програмима**, цена 600,00
57. Иван Златковић, **Ка поетици смеха**, цена 600,00 динара
58. Предраг Петровић, **Авангардни роман без романа: поетика кратког романа српске авангарде**, цена 600,00 динара
59. Првослав Радић, **Творба речи и миксоглотија**, цена 600,00 динара
60. Душан Иванић, **П(ј)есник и п(ј)есма**, цена 600,00 динара
61. Душица Потић, **Поетика прикривања – Фолклорни обрасци у стваралаштву Стевана Раичковића**, цена 600,00 динара
62. Бојан Ђорђевић, **Племенита мисија или мука жива – Српски књижевници као професори**, цена 600,00 динара
63. Мирјана Стакић Савковић, **Путујућа учионица (Од екскурзије до стручног путовања као стваралачке активности)**, цена 600,00 динара
64. Душка Кликовац, **Српски језик у светлу когнитивне лингвистике**, цена 600,00 динара
65. Љубомир Поповић, **Комуникативно-граматичка анализа реченице**, цена 600,00 динара
66. Наташа Станковић Шошо, **Књижевно дело Бранислава Нушића у настави**, цена 600,00 динара
67. **Писци говоре 2**, приредио Михајло Пантић, цена 600,00 динара
68. Милош Ковачевић, **Стилистиком кроз белетристику**, цена 600,00 динара

1. Часопис Књижевност и језик	
Годишња претплата за 2022. годину	600,00
Цена броја	350,00
2. Часопис Свет речи – средњошколски часопис
за српски језик и књижевност	
Цена броја	250,00

Збирке тестова:

1. **Тестови са такмичења из српског језика и језичке културе ученика основне школе 2011–2017.**
Цена 600,00 динара (сваки 11. бесплатан)
2. **Тестови са такмичења из српског језика и језичке културе ученика средњих школа 2011–2017.**
Цена 600,00 динара (сваки 11. бесплатан)
3. **Тестови са Књижевне олимпијаде 1 (2012/2013, 2013/2014)**
Цена 600,00 динара
4. **Тестови са Књижевне олимпијаде 2 (2014/2015, 2015/2016)**
Цена 600,00 динара
5. **Тестови са Књижевне олимпијаде 3 (2016/2017, 2017/2018)**
Цена 600,00 динара

Уплату извршити на жиро рачун Друштва:

Комерцијална банка: 205-23421-53

У рубрику позив на број уписати број рачуна.

Излази годишње

Издавач

Друштво за српски језик и књижевност Србије

За издавача

Весна Ломпар, председник Друштва за
српски језик и књижевност Србије

Главни и одговорни уредник

Зона Мркаљ

Уредници

Зона Мркаљ, потпредседник Друштва
Вељко Брборић, потпредседник Друштва
Босиљка Милић, секретар Друштва

Коректура

Марија Запутил

Графички дизајн

Биљана Живојиновић

Припрема и штампа

Cigoja
Ш Т А М П А

e-mail: office@cigoja.com

www.cigoja.com

Тираж

100 примерака

ISSN 2560-3388

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41

ЛЕТОПИС Друштва за српски језик и књижевност Србије /
главни и одговорни уредник Зона Мркаљ. – Год. 1, бр. 1 (2016)– .
– Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2017–
(Београд : Чигоја штампа). – 24 cm

Годишње. –

ISSN 2560-3388 = Летопис Друштва за српски језик и књижевност Србије
COBISS.SR-ID 229011980